

ИЗУЧАЕМ

**ЛАТЫШСКИЙ
ЯЗЫК**

А. СТЕЛЛЕ, А. СТРАУМЕ, П. ЛИЕПИНЬШ

ИЗУЧАЕМ

ЛАТВИШСКИЙ ЯЗЫК

ПОСОБИЕ ДЛЯ НАЧИНАЮЩИХ
(второй этап обучения)

РИГА «ЗВАЙГЗНЕ» 1990

Учебное издание

Стелле Аянта Эмильевна, Страуме Анна Михайловна,

Лиепиньш Павел Янович

ИЗУЧАЕМ ЛАТЫШСКИЙ ЯЗЫК

Редактор В. Спрогис, Художеств. редактор А. Мейере.

Техн. редактор А. Свилле, Корректор Р. Звез.

Обложка О. Берзиньша.

ИБ № 4256

Слано в набор 07.03.90. Подписано к печати 16.08.90. Формат 84×108/32.
Бумага типогр. № 2. Гардитура литературная. Печать высокая. Усл. печ. л.
9,24. Усл. кр.-отт. 9,55. Уч.-изд. л. 9,09. Тираж 100 000 экз. Заказ № 270.
Цена 1 руб. 50 к. Издательство «Звайгзне», 226013, Рига, ул. К. Валдемара,
105. Изд. зак. № 7993/KS-687. Отпечатано в типографии «Рота», 226011,
Рига, ул. Блаумая, 38/40.

Занятия 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10 написала А. Стелле,

тексты к занятиям на стр. 23, 49—51 составила

А. Страуме,

занятия 1, 3, 6 написал и алфавитный словарь и словарик

к текстам составил П. Лиепиньш

Научный редактор — зав. кафедрой русского языка ЛУ,

доцент Г. Лигута

Научные консультанты — доцент М. Дукуль,

доцент М. Семенова

Рецензенты — А. Шалме, А. Эзериня, В. Гуртая

Художник — Г. Берзиньш

С $\frac{431100000-148}{M802(11)-90}$ 90

ISBN 5-405-00731-5

© А. Стелле, А. Страуме,
П. Лиепиньш. 1990

Rīt es strādāšu, zīmēšu, ogošu.

Завтра я буду работать, рисовать, собирать ягоды.

doties (dodos, devos, došos) — отправиться, отпра-
вляться, направиться, направляться

1. nodarbība

Ko | tu darīsi |
| jūs darīsiet | rīt?

Что ты будешь (вы будете) делать завтра?

Ir sestdienas vakars. Visa Ozolu ģimene ir mājās. T.ēvs, māte, d.ēls un meita sarunājas.

Mārtiņš: — Tēti, ko tu darīsi rīt?

T.ēvs: — Rīt no rīta es sameklēšu stiklu, iestiklošu logu balkonā un salabošu garāžas atslēgu.

Mārtiņš: — Un ko tu darīsi pēc tam?

T.ēvs: — Pēc tam es būšu brīvs.

Mārtiņš: — Cik jauki, ka tu būsi brīvs. Tad jau visu svētdienas pēcpusdienu spēlēsim šahu. Labi?

T.ēvs: — Ja labi sarunā, tad jau var arī uzspēlēt.

rīt завтра

rīt no rīta завтра утром

sameklēt (sameklēju, sameklēju)

разыскать, разыскивать; от-

ыскать, отыскивать

stikls стекло

iestiklot (iestikloju, iestikloju)

застеклить

balkons балкон

salabot (salaboju, salaboju) по-

чинить

pēc tam потом, затем

brīvs свободный

cik jauki! как хорошо!

labi хорошо

sarunāt (sarunāju, sarunāju) до-

говориться, договариваться

(о чем); сговориться, сго-

вариваться

uzspēlēt (uzspēlēju, uzspēlēju)

сыграть

Ilze: — Un kad mēs līmēsim tapetes .ēdamistabā?

T.ēvs: — Es domāju, ka nākamnedēļ.

Ilze: — Nu labi, tad rīt es jums visiem gatavošu brokastis, mamma gatavos pusdienas un Mārtiņš — vakariņas.

Mārtiņš: — Labāk tad es zāgēšu malku, nekā gatavošu vakariņas.

Ilze: — Nevajag dusmoties, Mārtiņ!

Māte: — Liec viņu mierā! Labāk nāciet visi vakariņās!

T.ēvs: — Kas ir vakariņās?

Māte: — Rīsu biežputra ar sviestu, kanēli, cukuru un rūgušpienu. Tad vēl tēja ar ķiršu ievārījumu un cepumiem.

Mārtiņš: — Un kas būs rīt brokastīs?

Māte: — To pajautā Ilzei. Viņa taču gatavos brokastis.

Ilze: — Tas ir firmas nosl.ēpums.

Māte: — Jūs rokas nomazgājāt? Ja ne, tad nomazgājiet un tūlīt nāciet virtuvē pie galda.

Rīt, parīt es	strādāšu dārzā dežurēšu kopmītnē spēlēšu tenisu tulkošu tekstu gatavošu pusdienas kavēšu lekcijas	lidošu uz Maskavu zīmēšu plakātu ravēšu burkānus un bietes rotāšu Jaungada egļiti

līmēt (līmēju, līmēju) клеить
tapetes *только во мн. ч.* обои
nākamnedēļ на будущей [на
следующей] неделе
brokastīs *только во мн. ч.* завтрак
pusdienas *только во мн. ч.* обед
zāgēt (zāgēju, zāgēju) пилить
malka *только в ед. ч.* дрова
nevajag не надо
dusmoties (dusmojos, dusmojos)
сердиться; злиться
liec viņu mierā! оставь его в
покое!

rīsi *только во мн. ч.* рис
biežputra каша
kanēlis *только в ед. ч.* корица
pajautāt (pajautāju, pajautāju)
спросить, спрашивать
firma фирма
nosl.ēpums тайна; секрет
dežurēt (dežurēju, dežurēju) де-
журить
plakāts плакат
burkāns, burkāni морковь
biete, bietes свекла
rotāt (rotāju, rotāju) украшать
kavēt (kavēju, kavēju) пропу-
сать; опаздывать

spēlēšos ar bērniem	domāšu par nākamās
meklēšu istabu	dienas sapulci
slidošu sacīkstēs	pastaigāšos pa parku
slēpošu mežā	mazgāšu kr.eklu,
sēņošu mežā	bikses
gatavošos ekskursijai	

Rīt es runāšu sapulcē.	es	runā-š-u
Vai tu arī runāsi?	tu	runā-s-i
Parīt mūsu ārsts runās pa radio.	viņš	> runā-s
	viņa	
Ārste runās ar skolēniem par tīrību.		
Mēs runāsim par sacensībām.	mēs	runā-s-im
Drīz jūs runāsiet (-it) latviski.	jūs	runā-s-iet (-it)
Studenti runās par savām ieskaitēm.	viņi	> runā-s
	viņas	
Modelētājas runās par jaunām modēm.		

Iegaumējiet!

es	ogo-š-u	mežā	spēlē-š-u	klavieres
tu	ogo-s-i		spēlē-s-i	
viņš	> ogo-s		spēlē-s	
viņa				
mēs	ogo-s-im		spēlē-s-im	
jūs	ogo-s-iet (-it)		spēlē-s-iet (-it)	
viņi	> ogo-s		spēlē-s	
viņas				

meklēt (meklēju, meklēju) искать
kr.ekls рубашка
nākamais, nākamā следующий, следующая
pastaigāties (pastaigājos, pastaigājos) гулять, прогуливаться; погулять, прогулять-

ся, пройтись, совершить прогулку
radio радио
tīrība чистота
ieskaite зачет
modelētājs модельер
mode мода

- A. — Kur tu strādāsi vasarā?
 B. — Vasarā es strādāšu kolhozā.
 A. — Ko tu tur darīsi?
 B. — Es ravēšu cukurbietes, zāgēšu malku, kōpšu teļus.
 A. — Pie kā tu dzīvosi?
 B. — Es dzīvošu pie savas māsas.

? šonedēļ — на этой неделе
 jaunnedēļ — на будущей (на следующей) неделе
 šomēnes — в этом месяце
 nākamēnes — в будущем (в следующем) месяце
 šogad — в этом году
 nākamgad — в будущем (в следующем) году

Kad tu labosi savai mājai jumtu?
 Es to labošu jaunnedēļ.
 Kad Andris sl.ēpos?
 Viņš sl.ēpos rīt, ja būs sals.
 Vai Anna ies uz teātri šonedēļ?
 Nē. Viņa ies uz teātri nākamnedēļ.
 Kad jūs līmēsiet guļamistabā jaunas tapetes?
 Mēs līmēsim guļamistabā tapetes nākamēnes.
 Kad kolhoza remontbrigādes strādnieki remontēs klubu?
 Viņi to remontēs nākamgad.
 Kad ies jūrā kugis?
 Tas ies pēc divām nedēļām.
 Kad jūs iegādāsieties jaunu magnetofonu?
 Pēc mēneša.
 Vai viņi nākamreiz arī spēlēs šahu?
 Nē, nākamreiz viņi nespēlēs šahu.

- A. — Vai tu šogad biji ārzemēs?
 B. — Nē, šogad es nebiju.
 A. — Es nākamgad došos uz Bulgāriju.
 B. — Cik jauki! Tad tu redzēsi M.elno jūru un rožu plantācijas.
 A. — Nākamēnes es saņemšu vīzu.

cukurbiete, cukurbietes свекло-
 вица, сахарная свекла
 teļš теленок
 remontbrigāde ремонтная бри-
 гада
 klubs клуб

ārzemes *только во мн. ч.* загра-
 ница; ārzemēs за границей
 plantācija плантация
 saņemt (saņēmu, saņēmu) по-
 лучить, получить

B. — Bet es domāju nākamvasar apmeklēt Kamčatku. Ļoti gribu apskatīt Geizeru ieleju.

A. — Vai ceļazīme tev jau ir?

B. — Vēl nav. Ceļazīme būs pēc nedēļas.

A. — Ko tu darīsi rīt?

B. — Rīt es darbnīcā virpošu jaunu detaļu mašīnai.

A. — Bet kad mēs zāgēsīm malku?

B. — Rīt pēc pusdienas.

A. — Bet varbūt parīt?

B. — Parīt ir svētdiena. Tā taču ir brīvdiena. Iešu mazliet pasl.ēpot svaigā gaisā.

A. — Vai tu sl.ēposi viens?

B. — Nē. Līdzī nāks arī mana dzīvesbiedre un meita Iveta. Mēs sl.ēposim tepat netālu mežā.

A. — Nu tad jau es arī pievienošos jums. Kopā būs ļautrāk.

B. — Labprāt! Tad līdz svētdienai. Uz redzēšanos!

Iegaumējiet!

doties (dodos, devos) — отправиться, отправляться; направиться, направляться

es	dod-os,	dev-os,	doš-os
tu	dod-ies,	dev-ies,	dos-ies
viņš	> dod-as,	dev-ās,	dos-ies
viņa			
mēs	dod-amies,	dev-āties,	dos-imies
jūs	dod-aties,	dev-āties,	dos-ieties (-ities)
viņi	> dod-as,	dev-ās,	dos-ies
viņas			

- ? doties ceļā — отправиться (тронуться) в путь
- ? doties medībās — отправиться на охоту
- doties jūrā — выйти (отправиться) в море

Kamčatka Камчатка
apskatīt (apskatu, apskatīju) осмотреть, осматривать; посмотреть, смотреть
geizers гейзер
ieleja долина
ceļazīme путевка
detaļa деталь

var'būt может быть, быть может
maz'liet немножко; малость;
чуть, чуть-чуть, чуточку
te'pat тут же; здесь же
pievienoties (pievienojos, pievienojos) присоединиться, присоединяться
ļautrāk веселее

doties ceļojumā	— отправиться в путешествие
doties uz izeju	— направиться (пойти, пройти, проследовать) к выходу
doties ekskursijā	— отправиться на экскурсию
doties uzbrukumā	— идти (пойти) в наступление
doties laulībā	— вступить (вступать) в брак
doties pie miera	— ложиться (лечь) спать

Vakar zvejnieki devās jūrā.
 Pasažieri devās uz metro izeju.
 Mēs bijām noguruši un agri devāmies pie miera.
 Rīf studenti dosies interesantā pārgājienā pa Koknesi.
 Es nākamnedēļ ar savu draugu došos piļu medībās.
 Viņi devās skaistā ceļojumā pa Kaukāzu.
 Bija v.ēls vakars, kad tūristi devās ceļā.

Vingrinājumi

- Vakar Andris devās (doties) ekskursijā.
 Nākamnedēļ mednieki ... medībās.
 Vai tu atkal ... ceļā?
 Zvejnieks ... jūrā.
 Audējas ... skaistā ceļojumā pa Latgali.
 Tad mēs ... uz alas izeju.
 Karavīri atkal ... uzbrukumā.
 Kad tu domā beidzot ... laulībā?
- Rīt tu ... (spēlēt) klavieres.
 Parīt es ... (mazgāt) kleitu.
 Rīf t.ēvs ... (strādāt) noliktavā.
 Rīt Ilze ... (ogot) mežā.
 Mēs aizparīt ... (mazgāties) dušā.
 Zēni vakar ... (dežurēt) un ... (zāgēt) malku.

izeja выход
 noguris усталый
 pile утка
 v.ēls поздний
 ceļojums путешествие

ala пещера; нора
 uzbrukums наступление; атака;
 нападение
 laulība брак; сунружество
 noliktava склад

Nākamnedēļ viņi strādās būvlaukumā.
 ... meistars labos šujmašīnu.
 ... telkapis dežurēs fermā.
 ... galdnieks remontēs kr.ēslu.
 (rīt, jaunnedēļ, nākam mēnes)

Es sapulcē runāšu par darba disciplīnu.
 Tu ... ar savu priekšnieku.
 Viņi ... latviski un krieviski.

Tulkojiet!

Завтра я буду купаться в море.
 На следующей неделе он будет пилить дрова.
 Через месяц они будут ремонтировать машину.
 В этом году мы будем играть в футбол.

Lasiet un tulkojiet!

Unikāls dzintara apstrādes meistardarbs bija tā d.ēv.ētā dzintara istaba. So mākslas darbu savā laikā pasūtīja Prūsijas karalis Fridrihs I ar nolūku Potsdamas pilī izveidot gr.ēznu dzintara kabinetu. So darbu uzticēja arhitektam A. Šlīteram, bet to realizēja Dancigas dzintara apstrādes meistars G. Tuso.

Pēc Poltavas kaujas, kurā krievu armija sakāva zviedru karaļa Kārļa XII (divpadsmitā) armiju, Prūsija gribēja nostiprināt draudzīgas attiecības ar savu kaimiņu — Krieviju. Kā cieņas apliecinājumu karalis Fridrihs Vilhelms

būvlaukums строительная площадка
 unikāls уникальный
 apstrāde обработка
 meistardarbs шедевр
 tā d.ēv.ētā так называемая
 māksla искусство
 pasūtīt (pasūtu, pasūtīju) заказать, заказывать
 karalis (karaļi) король
 nolūks намерение, цель
 izveidot (izveidoju, izveidoju) образовать, создать, создавать
 gr.ēzns роскошный; шикарный
 kabinets кабинет
 uzticēt (uzticu, uzticēju) доверить, доверять
 arhitekts архитектор

realizēt (realizēju, realizēju) реализовать, осуществить, осуществлять
 kauja бой, сражение
 sakaut (sakauju, sakāvu) нанести поражение
 zviedrs швед
 Prūsija Пруссия
 gribēt (gribu, gribēju) хотеть, желать
 nostiprināt (nostiprinu, nostiprināju) укрепить, укреплять
 draudzīgs дружеский, дружественный
 attiecības отношения
 cieņa уважение
 apliecinājums заверение; kā cieņas apliecinājumu как в знак уважения

1716. gadā uzdāvināja dzintara kabinetu Pēterim I. To iepakoja kastēs un nosūtīja uz Pēterburgu, pēc tam no-
vietoja Pētera I Ziemas pili.

Māksliniecisku noformējumu šis darbs ieguva 1755. gadā, kad Pētera I meita Elizabete lika pārceļt dzintara kabinetu uz savu vasaras pili «Carskoje Selo». Veikt šo uzdevumu uzticēja arhitektam Rastrelli un dzintara ap-
strādes meistaram Martelli. Tā dzintara istaba kļuva par dzintara muzeju. Tur glabājās unikāli dzintara priekš-
m.eti — dažādas dekoratīvās lādītes un tabakdozes, kausi un vāzes, šaha spēles figūriņas, svečturi un daudzi citi mākslas priekšm.eti. Turpat divi simti gadu dzintara is-
taba bija pasauleslav.ens dekoratīvās mākslas šedevrs.

Otrā pasaules kara laikā dzintara istabu nolaupīja. Tās meklēšana vēl turpinās.

Pēc Voldemāra Ansuļa grāmatas «Baltijas dzintars»

uzdāvināt (uzdāvinu, uzdāvinā-
ju) подарить

ierakot (ierakoju, ierakoju) за-
паковать, упаковать

nosūtīt (nosūtu, nosūtīju) по-
слать, посылать; отправить,
отправлять

māksliniecisks художественный
noformējums оформление

iegūt (iegūstu, ieguvu) приоб-
рести, приобретать; получить,
получать

liki (lieku, liku) велеть, прика-
зывать, приказывать; заставить,
заставлять

pārceļt (pārceļu, pārceļu) пере-
нести; перевезти

pils ж. р. замок

veikt (veicu, veicu) выполнить,
выполнять

uzticēt (uzticu, uzticēju) дове-
рить, доверять

kļūt (kļūstu, kļuvu) стать, ста-
новиться

priekšm.ets предмет

lādīte шкатулка, ларец

tabakdoze табакерка

kauss ковш

figūriņa фигурка

tur'pat почта

divi simti двести

pasauleslav.ens всемирно извест-
ный

dekoratīvā māksla декоративное
искусство

Otrais pasaules karš Вторая ми-
ровая война

nolaupīt (nolaupi, nolaupīju)
похитить, похищать

meklēšana поиски

turpināties (turpinās, turpinā-
jās) продолжаться

Iegaumējiet!

Lūgums, vēlme, brīdinājums	Просьба, желание, предупреждение
Pasniedziet man, lūdzu, ...	Подайте (передайте) мне, пожалуйста, ...
... Palīdziet man, lūdzu, ...	Помогите мне, пожалуйста- ста, ...
Sakiet, lūdzu, ...	Скажите мне, пожалуйста, ...
Parādiet, lūdzu, ...	Скажите нам, ...
Lūdzul	Покажите, пожалуйста, ...
Ar prieku ...	Пожалуйста.
Ēsiet tik laipni ...	С удовольствием ...
Vai es drīkstu jums kaut ko lūgt?	Будьте любезны (добры) ...
Es v.ēl.ētos ...	Могу (можно) обратиться к вам с просьбой?
Vai jūs nevar.ētu ...	Я хотел бы ...
Paskaidrojiet man, lūdzu,	Могли бы вы ...
... Atļaujiet jums ieteikt ...	Объясните мне, пожалуйста- ста, ...
Jums nav iebildumu?	Разрешите мне посовето- вать вам ...
Atļaujiet!	Вы не возражаете, если ...
	Разрешите (пройти).

vāze ir uz galda — ваза находится на столе
kr.ēsls ir pie galda — стул находится у стола
kr.ēsls ir aiz galda — стул находится за столом
lampa ir virs galda — лампа находится над столом
kaķis ir zem galda — кот находится под столом
cilvēks ir bez darba — человек без работы
slimības dēļ — из-за болезни
ģimenes labad — ради семьи

2. nodarbība

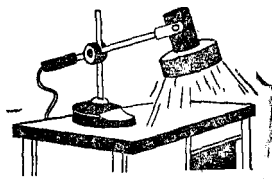
Grāmata ir somā.

Galds ir istabā.

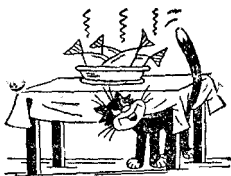
Grāmata ir uz somas.

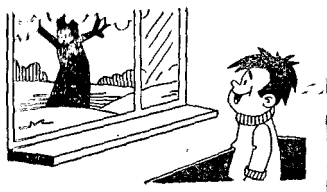
Lampa ir uz galda.

Gramata ir zem somas.

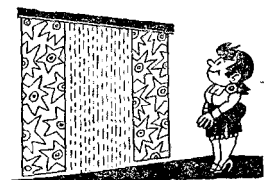
Kaķis ir zem galda.

Koks ir aiz loga.

Dārzs ir aiz mājas.

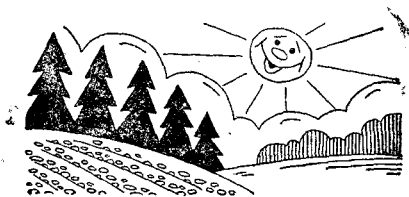
Aizkari ir pie loga.

Dārzs ir pie mājas.

Lampa ir virs galda.

Saule ir virs meža.

?

uz galda — на столе
pie galda — у стола
zem galda — под столом
aiz galda — за столом
virs galda — над столом

- Kur ir zēns? Zēns ir pie t.ēva. (... у отца.)
Zēns ir pie loga. (... у окна.)
Zēns ir poliklīnikā. (... в поликлинике.)
Zēns ir pie ārsta. (... у врача.)
Zēns ir poliklīnikā pie zobārsta.
Kur ir meitene? Meitene ir skolā. (... в школе.)
Meitene ir pie tāfeles. (... у доски.)
Meitene ir pie skolas. (... у школы.)
Meitene nāk no skolas uz māju.
(... идет из школы домой.)
B.ērni nāk no b.ērnudārza. (... идут из детского сада.)

Augļu dārzs	ir	aiz	mājas
Pagrabs		zem	
Rožu dārzs		pie	
Antena		uz	
Stārķis		lido virs	

- Mārtiņ, kur tu esi?
— Es esmu pie Ilzes.
— Kur jūs abi esat? (Где вы оба находитесь?)
— Mēs esam Ilzes istabā. (Мы в комнате Илзе.)
Mārtiņš iet pie drauga. (... к другу.)
Ilze ir laukos pie krustt.ēva.
Vai Ivars ir pie skolotāja?
Nē, Ivars nav pie skolotāja. Ivars ir pie draugiem.

auglis (augļi) плод, фрукт
augļu dārzs фруктовый сад
pagrabs погреб

rožu dārzs розарий
antena антенна
stārķis аист

Kas zīmēja uz tāfeles?

Anna zīmēja. Anna bija pie tāfeles. Viņa zīmēja ar kritu uz tāfeles. (... мелом на доске.)

Rīga un Tallina ir pie jūras. (... у моря.)

Mate jautā Ilzei:

- Vai Mārtiņš ir pie drauga?
- Nē, pie drauga viņa nav. Viņš ir sporta skolā.
- Vai kaķis ir aiz loga?
- Nē, aiz loga viņa nav. Viņš ir dārzā pie akas.

No rīta lija lietus, bet pēcpusdienā laiks noskaidrojās.

Vasarā saule silda no rīta līdz vakaram.

Tilts ir no koka.

Bez darba nav maizes.

Nav maizes bez garozas.

Bez naudas vērtīgu grāmatu nevar nopirkt, bez naudas ceļojumā nevar aizbraukt.

Aukstā laikā z.ēns izgāja no mājas bez c.epures un ap-saldējās.

Bez cīņas nav uzvaras.

Dažiem b.ērniem nav v.ecāku. Daži b.ērni ir bez c.epu-rēm.

uz, pie, zem
aiz, virs, bez [+ G.
no, pēc, pirms
apakš, ārpus

uz, pie, zem
aiz, virs, bez [+ D.
no, pēc, pirms
apakš, ārpus

Ansis šodien palika bez pusdienām.

Mana dzīve ir bez prieka.

Mūsu ģimene šomēnes palika bez laikrakstiem.

Kafija ir bez cukura.

— Lūdzu kafiju bez cukura. (Прошу кофе без сахара.)

kritis мел
aka колодец
līt (līst, līja) литься, лить; lie-tus līst дождь идет
noskaidroties (noskaidrojas, no-skaidrojās) выясниться, выяс-няться; проясниться, прояс-няться
sildīt (sildu, sildīju) греть, на-грывать

tilts мост
vērtīgs ценный
apsaldēties (apsaldējos, apsaldē-jos) простудиться, простужи-ваться
dažs некоторый
cīņa борьба
uzvara победа
prieks радость

— Lūdzu kafiju ar cukuru. (Прошу кофе с сахаром.)

— Lūdzu buljonu ar pankūkām.

Buljons ir bez pipariem un bez dillēm.

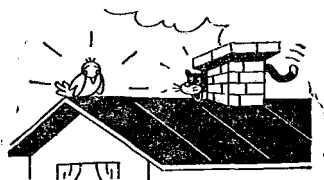
Gaitenis ir bez logiem.

Gaitenī nav logu.

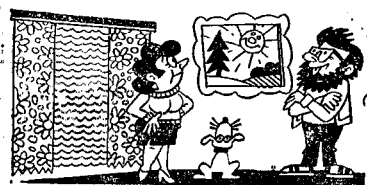
(... без окон.)

(... нет окон.)

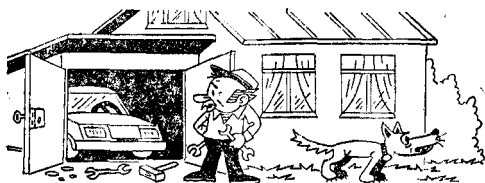
Uz galda ir grāmata, burtnīca, zīmulis, klade, penālis un dzēšgumija.

Balodis ir uz jumta. (... на крыше.)

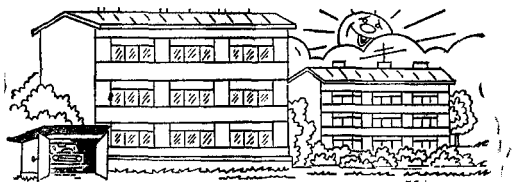
Pie sienas ir glezna. Pie loga ir aizkari.

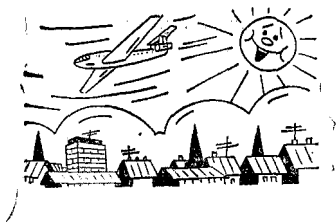
Pie mājas ir garāža. Pie mājas ir dārzs.

buljons бульон
pipari только во мн. ч. перец
penālis (penāli) пенал
dzēšgumija резинка (для сти-

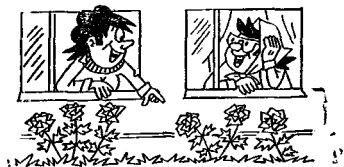
рания написанного)
balodis (baloži) голубь
aizkars, aizkari занавеска, за-
навесь; гардины, занавески

Pie mājām ir dārzi un zālieni. Pie dažām mājām ir garažas.

Lidmašīna lido virs pilsētas.
Zem mājas ir pagrabs.

Zem logiem ir zāle un rozes.
Zem gultas ir putekļi.
Zem gultām ir putekļi.

Mārtiņam ir rokas
aiz muguras.

lidmašīna самолет
lidot (lidoju, lidoju) летать
pagrabs погреб

gulta кровать
puteklis (putekļi) пылинка; пыль

Ilze katru dienu iet uz veikalu pēc pīena.
 Pēc intensīva darba cilv.ēkiem ir nepieciešama atpūta.
 Mūsu d.ēls neapmeklēja skolu slimības dēļ.
 Kopš vakardienas mums nav miera. Visu laiku kāds
 zvana.
 Pirms saules rieta jūra bija mierīga, bet pēc saules rieta
 sacēlās vējš.
 Man ļoti patīk brīdis pirms saules l.ēkta vasarā.
 Cilv.ēks cilv.ēku vērtē pēc darba.

Iegaumējiet!

	G. kā?	D. kam?
aiz — за (простран- ственное значение), от (при- чинное значение)	aiz kalna — за горой aiz mājas — за домом aiz ceļa zīmes — за до- рожным знаком aiz prieka — от радости	aiz kalniem aiz mājām aiz ceļa zīmēm aiz priekiem
uz — на	uz tilta — на мосту uz piedurknes — на ру- каве	uz tiltiem uz piedurk- nēm
pie — у, около, возле, к, за, на	stāvēt pie mājas — стоять у (около, возле) дома piebraukt pie mājas — подъехать к дому pie darba — за работой pie sienas — на стене	pie mājām pie darbiem pie sienām
virš — над	virš galvas — над головой virš pils.ētas — над горо- дом	virš galvām virš pils.ētām
bez — без	bez piepūles — без усилия bez с.epures un bez šal- les — без шапки и шарфа	bez с.epurēm un bez šallēm

intensīvs интенсивный
 nepieciešams необходимый
 slimība болезнь
 miers покой; спокойствие; мир
 nav miera нет покоя
 riets закат, заход (обычно о
 солнце)
 mierīgs спокойный
 sacelties (saceļas, sacēlās) под-

няться, подниматься
 brīdis (brīži) момент, минута
 saules l.ēkts восход солнца
 vērtēt (vērtēju, vērtēju) оцени-
 вать; расценивать; давать
 оценку; ценить
 ceļa zīme дорожный знак; ceļ-
 zīme путевка
 piedurkne рукав

pēc — через, спустя, после, за	pēc kāda laika — через некоторое время pēc divām stundām — два часа спустя pēc darba — после работы pēc piena — за молоком	
zem — под	zem grīdas — под полом zem galda — под столом pirms stundas — до уро- ка, перед уроком	zem grīdām zem galdiem pirms stun- dām
pirms — до, перед	pirms kara — до войны, перед войной	
apakš — под	apakš zemes — под зем- лей	
ārpus — вне, за	ārpus mājas — вне дома ārpus pils.ētas — за горо- дом	
no — с, со, от, из	no kalna — с горы no prieka — от радости no stikla — из стекла	no kalniem no priekiem

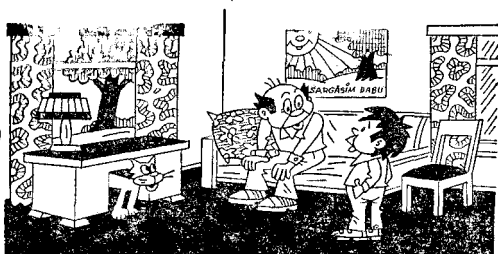
Mantas dēļ pārtrūkst visstiprākās saites — brāļu un māsu starpā, bērnū un vecāku asinssaites. Es nezinu, cik milzīgiem dārgumu krājumiem ir jābūt, lai brālis noliegtu māsu un dēls gaidītu sava tēva vai mātes nāvi.

Ja alkšnis saplaukst pirms bērza — būs slapja vasara.
Ja bērzs saplaukst pirms alkšņa — būs sausa vasara.

ārpus (kā?) вне (кого-чего)
dēļ из-за; для; ради
mantas dēļ из-за состояния
(имущества)
pārtrūkt (pārtrūkst, pārtrūka)
оборваться, обрываться
visstiprākās saites самые креп-
кие связи (узы)
starpā между; среди
brāļu un māsu starpā между
братьями и сестрами
asinssaitē родственная связь
dārgums сокровище; драгоцен-
ность

krājums запас
noliegt (noliedzu, noliedzu) от-
рицать
gaidīt (gaidu, gaidīju) ждать,
ожидать
alkšnis (alkšņi) ольха
saplaukt (saplaukst, saplauka)
распуститься, распускаться;
расцвести, расцветать
pirms до; перед
slapjš мокрый; slapja vasara
дождливое лето
sausss сухой

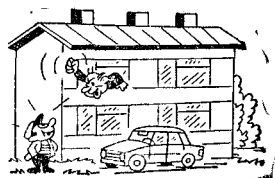
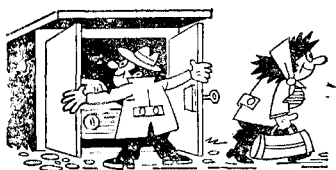
Vingrinājumi

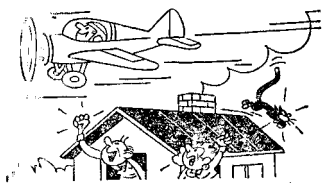
Aplūkojiet attēlu un pastāstiet!

Kur ir lampa?
Lampa ir uz galda.
Kur ir galds?
Kur ir aizkari?
Kur ir plakāts?

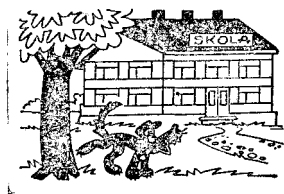
Kur ir zēns?
Kur ir kaķis?
Kas ir aiz loga?
Kas ir uz dīvāna?
Kas ir pie loga?

Kur ir automašīna? ...

Kur ir ... ?

Kas ir pie ... ? ...

Kas ir zem sola? ...

Kur strādā cilvēki? ...

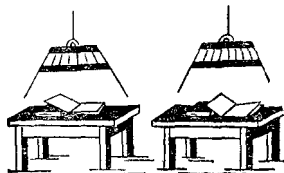
Grāmatas ir uz galdiem.

Putekļi ir uz grīdām, loģiem, galdiem.

Zēns ir pie galda.

Zēni ir pie galdiem.

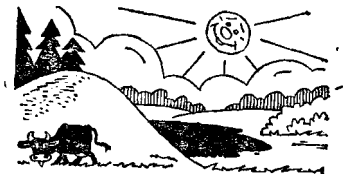

Lampa ir virs galda.

Lampas ir virs galdiem.

Zēns ir bez cepures, cimdiem un bez šalles.

Zēni ir bez cepurēm, cimdiem un bez šallēm.

Aiz kalna ir ezers.

Aiz kalniem ir ezeri.

Uz jumtiem ir baloži. Virs jūras ir negaisa mākonis. Zem mājām ir pagrabī. Pie mājām ir garāžas. Pie skolām ir stadioni. Pie rūpnīcām ir parki un skvēri. Pie priekšiem ir lustras. Pie sienām ir attēli.

Mūsu kaķis katru vakaru dodas peļu medībās. Viņš nolēc no mūrīša, pieiet pie durvīm un grib tikt laukā. Parasti runcis Muris medī peles ārpus mājas. Šovakar viņš pienāk pie šķūņa durvīm, uzlec uz nojumes un luko tikt uz šķūņa jumta. Tad viņš lepnī izslīen asti un noskatās uz mums no augšas.

Pēc laba laika bērni redz runci Muri sēžam sētā zem bērza.

Kaimiņu Jānītis jautā: «Vai šovakar Muris nemaz neļes medībās?»

«Kā nu ne! Redz, kur viņš zogas uz klēts pusī!» atbild vecmāmiņa.

negaisis гроза
 mākonis (mākoņi) облако; туча
 lustra люстра
 attēls изображение; рисунок;
 иллюстрация
 pele мышь
 medības *только во мн. ч.* охота
 nolēkt (nolēc, nolēcu) прыг-
 нуть
 mūrītis (mūrīši) лежанка
 pieiet (pieeju, piegāju) подойти,
 подходить
 pienākt (pienāku, pienācu) по-
 дойти, подходить
 tikt (tieku, tiku) laukā выбрать-
 ся, выбираться (вон)
 runcis (runči) кот
 šķūnis (šķūņi) сарай

uzlēkt (uzlēcu, uzlēcu) вско-
 чить, вскакивать
 pojume навес
 lūkot (lūkoju, lūkoju) пытаться,
 попытаться
 tikt (tieku, tiku) uz jumta взо-
 братья на крышу
 lepnī гордо
 izslīet (izslīen, izslēja) asti за-
 драть, задирать хвост
 noskatīties (noskatos, noskati-
 jos) no augšas смотреть свы-
 сока
 sēdēt (sēžu, sēdēju) сидеть
 redz runci sēžam видят, как
 кот сидит
 ne'maz несколько; совсем не
 zagties (zogos, zagos) красться
 klēts *ж. р.* клеть; кладовая

Sī ir Mārtiņa istaba. Mārtiņa istaba nav liela, bet patikama.

Mārtiņa istabā pie ... ir dažādi att.ēli. Tur ir gan zirgi, gan dažādu marku automobiļi. Mārtiņa istabā ir divi logi, pie ... ir aizkari. Uz ... ir paklājs. Uz ... ir daudz spilv.enu. Mārtiņš guļ Pie ... ir lustra, bet ... palodzes ir puķes. Aiz ... ir dārzs.

Tulkojiet krieviski!

aiz automašīnas —	aiz dīvāna —	ģimenes dēļ —
zem automašīnas —	pie dīvāna —	ģimenes labad —
bez automašīnas —	zem dīvāna —	aiz prieka —
pie automašīnas —	bez dīvāna —	pie sienas —
		virš galvas —

Pamēģiniet izveidot no šiem vārdu savienojumiem dažus teikumus! Pastāstiet par savu istabu (kur jūsu istabā atrodas lampas, grāmatas, paklāji utt.)!

zirgs лошадь, конь
 paklājs ковер
 spilvens подушка
 gulēt (guļu, gulēju) спать
 palodze подоконник
 pamēģināt (pamēģinu, pamēģi-

nāju) попробовать; pamēģināt
 попробуй
 izveidot (izveidoju, izveidoju)
 построить; образовать
 vārdu savienojums словосочетание
 teikums предложение

Tulkojiet!

()коло дома находится красивый сад.
На стене портрет Райниса.
У окна находится стул.
Над лесом солнце.
Тетрадь находится под книгой.

Lasiet un tulkojiet!

Māte pienāca un nolīka uz galda pienu un baltmaizi.
— Māt, saule! — es saucu.

Es biju laimīga. Pēc tik ilgas kr.ēslas nu redzēju sauli.
Logs bija vaļā. Māte nolika kr.ēslu pie paša loga un aiz-
lika spilvenu man aiz muguras.

Pēc brīža saule aizlīda aiz meža. Zeme pārklājās ar
zaļganu, mīkstu s.egu. Jānis ar lielu rūpību lika akmeni
pie akmens. Kā baltas krelles akmeni gulēja ap puķu
dobi. Es domāju par puķu dobi un par Jāni.

Pa logu ielido odi un sīc.

Pēc Jāņa Jaunsudrabiņa

nolikt (nolieku, nolīku) поло-
жить, класть, поставить, ста-
вить
pats самый
ilgs долгий
kr.ēsla только в ед. ч. сумерки
logs bija vaļā окно было от-
крыто
pie paša loga у самого окна
aizlikt (aizlieku, aizlīku) зало-
жить, закладывать, поло-
жить, класть
pēc brīža через минуту (спустя
минуту)
aizlīst (aizlīstenu, aizlīdu) заплот-
зти, заплотзть; залезть, залез-
зть, забираться

pārklāties (pārklājas, pārklājās)
покрыться, покрываться
zaļgans зеленоватый
mīksts мягкий
liels большой
rūpība заботливость; тщатель-
ность
dobe (puķu) клумба
ielidot (ielidoju, ielidoju) влет-
еть, влетать; залетать, залет-
еть
ods комар
sīkt (sīc, sīca) жужжать; пи-
щать

Iegaumējiet!

Kur ir ...?	Где находится ... ?
Uz kurieni jūs ejat?	Куда вы идете?
No kurienes jūs?	Откуда вы?
No kurienes jūs pašreiz nākat?	Откуда вы сейчас идете?
Cik tas maksā?	Сколько это стóит?
Cikos?	В котором часу?
No ciklem ... atvērts?	С которого часа ... от- крыто?
Līdz ciklem ... atvērts?	До которого часа ... от- крыто?
Cik ilgi?	Как долго?
Kā tad tā?	Как это так?
Kā jūs gulējāt?	Как вы спали?
Kā jums tas patīk?	Как вам это нравится?
Kā teikt ... ?	Как сказать ... ?
Varbūt ...	Может быть, ...
Iespējams, ...	Возможно, ...
Vienalga.	Это всё равно.
Man ir vienalga.	Мне всё равно.
Kā jūs vēlaties.	Как (вы) хотите.
Redzēsim, ...	Посмотрим, ...
Es nezinu.	Я не знаю.
Es par to domāju ...	Я об этом думаю ...

mācīt — mācu — mācīju — mācīšu
учить — учу — учил (-а) — буду учить

mācīties — mācos — mācījos — mācīšos
учиться — учусь — учился (-ась) — буду учиться

peldēt — p.eldu — peldēju — peldēšu
плавать — плаваю — плавал (-а) — буду плавать

peldēties — p.eldos — peldējos — peldēšos
купаться — купаюсь — купался (-ась) — буду купаться

3. nodarbība

T.ēvs lasa laik-
rakstu «Cīņa».

Ilze raksta
draudzenei v.ēs-
tuli.

lasīt (lasu, lasīju) читать
rakstīt (rakstu, rakstīju) писать

v.ēstule письмо

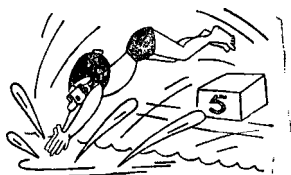
V.ecāmāte ada
zeķi.

Māte gludina
Mārtiņa kr.eklu.

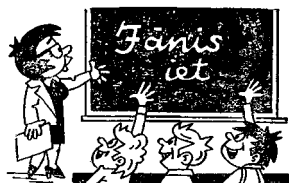
Mārtiņš risina
krustvārdu
mīklu.

P.eld.ētājs p.eld ba-
seinā.

Skol.ēni sveicina skolotāju.

Skolotāja Ozola māca
skol.ēniem latviešu va-
lodu.

adīt (adu, adīju) *взять (на
спицах)*
gludināt (gludīnu, gludināju)
гладить
risināt (risīnu, risīnāju) *решать*

krustvārdu mīkla *кроссворд*
sveicināt (sveicinā, sveicināju)
приветствовать, здороваться
mācīt (mācu, mācīju) *учить,
обучать*

Es lasu interesantu grāmatu.
Vai tu arī lasi interesantu grāmatu?

Traktorists lasa žurnālu «Zvaigzne».

Mēs lasām romānu.

Jūs lasāt dzeju.

Sportisti un sportistes lasa laikrakstu «Sports».

Sodien es las-u
tu las-i

viņš > las-a

viņa > las-ām

mēs las-āt

jūs las-āt

viņi > las-a

viņas > las-a

sveicināt — приветствовать

Katru rītu es sveicinu savus darbabiedrus.

Vai tu sveicini v. ecākus cilvēkus?

Mārtiņš sveicina savus draugus.

Ilze sveicina savu draudzeni.

Mēs sveicinām savus skolotājus.

Jūs sveicināt konkursa uzvarētājus.

Viņi sveicina savus kolēģus.
Studentes sveicina lektoru.

es sveicin-u

tu sveicin-i

viņš > sveicin-a

viņa > sveicin-a

mēs sveicin-ām

jūs sveicin-āt

viņi > sveicin-a

viņas > sveicin-a

Es p.eldu labi.

Kādas distances tu peldi?

Kuģis p.eld tālu jūrā.

Meitene p.eld pāri upei.

Mēs p.eldam īsās distances.

Vai jūs p.eldat garās distances?

Zēni p.eld tālu ez.erā.

P.eld.ētājas p.eld vienādi labi dažādas distances.

peldēt — плавать

Sodien es p.eld-u

tu p.eld-i

viņš > p.eld

viņa > p.eld

mēs p.eld-am

jūs p.eld-at

viņi > p.eld

viņas > p.eld

konkurss конкурс
uzvar.ētājs победитель
lektors лектор
p.eld.ētāja пловчиха

distance дистанция
vienādi одинаково
labi хорошо
dažāds разный

Skolēni raksta diktātu.
Andris risina uzdevumu.

Brālis vizina māsu.
Mēs redzam kalnus un jūras.

Iegaumējiet arī šo darbības vārdu locīšanu!

	dziedāt — петь	raudāt — плакать	zināt — знать
es	dzied-u	raud-u	zin-u
tu	dzied-i	raud-i	zin-i
viņš	> dzied	raud	zin-a
viņa			
mēs	dzied-am	raud-am	zin-ām
jūs	dzied-at	raud-at	zin-āt
viņi	> dzied	raud	zin-a
viņas			
es	dzied-āj-u	raud-āj-u	zin-āj-u
tu	dzied-āj-i	raud-āj-i	zin-āj-i
viņš	> dzied-āj-a	raud-āj-a	zin-āj-a
viņa			
mēs	dzied-āj-ām	raud-āj-ām	zin-āj-ām
jūs	dzied-āj-āt	raud-āj-āt	zin-āj-āt
viņi	> dzied-āj-a	raud-āj-a	zin-āj-a
viņas			
es	dzied-āš-u	raud-āš-u	zin-āš-u
tu	dzied-ās-i	raud-ās-i	zin-ās-i
viņš	> dzied-ās	raud-ās	zin-ās
viņa			
mēs	dzied-ās-im	raud-ās-im	zin-ās-im
jūs	dzied-ās-iet (-it)	raud-ās-iet (-it)	zin-ās-iet (-it)
viņi	> dzied-ās	raud-ās	zin-ās
viņas			

— Vai tu zini, ka latviešu tautai ir ļoti bagāta folk-lora?

— Jā, zinu. Nesen es lasīju latviešu tautas pasakas un teikas. Lasīju tās ar lielu interesi. Bez tam man patika arī latviešu tautas mīklas, sakāmvārdi un parunas. Tām pēc satura daudzas līdzīgas ir arī krievu valodā.

vizināt (vizinu, vizināju) ка-
тать

saturs содержание
līdzīgs похожий; сходный

— Bet īpaši bagāts ir latviešu tautasdziesmu pūrs — vairāk nekā pusotra miljona tautasdziesmu. Tajās apdziedāts viss cilvēka mūža gājums no šūpuļa līdz kapam.

— Latviešu tautasdziesmas ir gan priecīgas, gan skumjas.

— Pa radio bieži varam dzirdēt tautasdziesmas koru izpildījumā.

— Jā, tās ir ļoti melodiskas. Es brīnos, kā tik mazai tautai var būt tik daudz tautasdziesmu. Tās dzied gan jauni, gan veci. Vai tu arī proti dziedāt kādu tautasdziesmu?

— Jā, es labprāt dziedu tās. Man ļoti patīk tautasdziesmas par dabu, tēvu, māti, darbu.

Zēns lasa (lasīt) interesantu grāmatu par Latvijas vēsturi.

Anna ... (rakstīt) garu vēstuli draudzenei.

Māte viena pati ... (audzināt) savus bērņus.

Studenti ... (sveicināt) savus pasniedzējus.

Inženieris ... (stāvēt) pie liela rasējuma.

Katrs īsts cilvēks ... (mīlēt) savu dzimteni, zemi, tautu.

Jūras līcī ... (peldēt) delfīni.

Bija zilās debesis un saule ... (spīdēt) spoži.

Komponists ... (sacerēt) mūziku dziesmai, operai, baletam.

Dārzā ... (ziedēt) rozes, neļķes un asteres.

Katrs cilvēks ... (ticēt) savai laimei.

īpaši особенно
pūrs приданое; здесь: запас
miljons миллион
apdziedāts воспет
mūža gājums жизненный путь
šūpuļš (šūpuļi) колыбель
kaps могила
priecīgs веселый
skumjš печальный; грустный
izpildījums исполнение
melodisks мелодичный
brīnīties (brīnos, brīnījos) удив-
ляться
prast (protu, pratu) уметь
pasniedzējs преподаватель

rasējums чертеж
īsts настоящий; истинный; под-
линный
līcis (līci) залив
delfīns дельфин
debess (debesis) ж. р. небо
spīdēt (spīd, spīdēja) светить,
светиться
sacerēt (saceru, sacerēju) сочи-
нять, сочинять; написать,
писать
astere астра
ticēt (ticu, ticēju) верить
laime счастье

darīt (daru, dariju) — делать

es	dar-u	Ko tu dari? Es rakstu atskaiti.
tu	dar-i	
viņš	> dar-a	Ko dara tavs t.ēvs? ...
viņa		Ko dara tava māte? ...
mēs	dar-ām	Ko jūs darāt? ...
jūs	dar-āt	Ko dara jūsu draugi? ...
viņi	> dar-a	Ko dara pārdevējas? ...
viņas		

— Kā klājas, Arvīd?

— Labi.

— Ko tu pašreiz dari?

— Es lasu laikrakstu «Cīņa», tad vēl žurnālu «Liesma».

Ja tu zinātu, cik daudz visādu jaunumu!

— Tu vienmēr lasi tikai laikrakstus un žurnālus. Vai tad grāmatas nemaz nelasi?

— Nav laika.

— Ko dara tava māte?

— Viņa raksta v.ēstuli brālim.

— Kur atrodas tavs brālis?

— Viņš atrodas Lietuvā.

— Ko viņš tur dara?

— Viņš dien Padomju Armijā.

— Kur tu šodien iesi?

— Es šodien iešu uz kora nodarbībām.

— Vai tu dziedī kori?

— Jā, es jau trīs gadus dziedu kori.

— Kā sauc tavu kori?

— Kori sauc «Dziedonis». Tas ir republikā pazīstams koris.

— Kādas dziesmas jūs dziedat?

— Mēs dziedam dažādas dziesmas dažādās valodās.

atskaite отчет
kā klājas? как поживаешь? как
дела?

ja tu zinātu если бы ты знал

visāds всякий, всевозможный,
всяческий
atrasties (atrodos, atrados) на-
ходиться
dienēt (dienu, dienēju) служить

— Vai jūs viesojaties arī ārzemēs?

— Jā, mēs viesojāmies Amerikā, Itālijā, Vācijā, Holandē. Šogad bijām arī Spānijā. Tur mums ļoti patika. Spāņu tauta ir temperamentīga un interesanta. Spāņi ļoti interesējas par Padomju Savienību, mūsu republiku. Mēs sadraudzējamies un uzaicinājam viņus ciemos pie mums.

— Tas ir lieliski! Tad jau laikus jāmacās spāniski.

Skolotāja māca | rakstīt
| lasīt
| zīmēt
| rēķināt

Skolotāja māca skolēniem matemātiku.

Tēvs vizina d.ēlu automašīnā.

Sportists p.eld kraulā.

Es mācos universitātē.

Es vizinos automašīnā.

Es p.eldos .ez.erā.

Vai tu mācies tehnikumā?
Vai tu vizinies automašīnā?

Vai tu peldies jūrā?

Strādnieks mācās vakarskolā.

Meitene vizinās ar ragaviņām.

Pēteris p.eldas.

Studenti mācās latviešu valodu.

Studenti mācās konspektēt.

B.ērni vizinās ar ragaviņām.

Meitenes p.eldas upē.

Šodien es māc-os, vizin-os,
p.eld-os

tu māc-ies, vizin-ies,
peld-ies

viņš > māc-ās, vizin-ās,
viņa > p.eld-as

viesoties (viesojos, viesojos) гостить

Amerika Америка

Itālija Италия

Vācija Германия

Holande Голландия

Spānija Испания

spānis (spāņi) испанец

temperamentīgs темпераментный

sadraudzēties (sadraudzējos, sadraudzējos) сдружиться, сдружаться, подружиться

uzaicināt (uzaicīnu, uzaicīnāju) пригласить, приглашать

laikus заблаговременно; заранее

spāniski по-испански

rēķināt (rēķīnu, rēķīnāju) решать (задачи); считать

matemātika математика

vizināt (vizīnu, vizīnāju) катать

konspektēt (konspektēju, konspektēju) конспектировать

peldēt kraulā плыть кролем

- Kur jūs mācāties?
- Es mācos Latvijas universitātē.
- Un kurā fakultātē?
- Vēstures fakultātē.
- Vai jums ir brālis vai māsa?
- Jā, man ir brālis un māsa.
- Un kur mācās jūsu brālis un māsa?
- Mana māsa mācās Emīla Dārziņa bērnu mūzikas skolā, bet brālis — Lauksaimniecības tehnikumā.
- Kā jūs mācāties?
- Es mācos labi un teicami.
- Un jūsu brālis un māsa?
- Brālis mācās viduvēji, bet māsa mācās labi.

- Vai tev patīk rakstīt v.ēstules?
- Jā, man patīk.
- Kam tu raksti v.ēstules?
- Es rakstu v.ēstules saviem draugiem un paziņām.
- Kur dzīvo tavi draugi un paziņas?
- Daži dzīvo Maskavā, daži — Polijā.
- Kas ir tavi draugi?
- Viņi ir kalpotāji un strādnieki. Es labprāt sarakstos ar viņiem, jo ūzzinu daudz jauna un interesanta.

- Kur jūs strādājat?
- Es strādāju Pedagoģijas fakultātē.
- Par ko jūs strādājat?
- Es esmu pasniedzējs.
- Kādus priekšm.etus jūs mācāt?
- Es lasu lekcijas pedagoģijā, vadu studentu praksi skolā.
- Vai studenti labi mācās?
- Kā nu kurš.

fakultāte факультет
lauksaimniecība сельское хо-
зяйство
tehnikums техникум
teicami отлично
viduvēji посредственно
paziņa *общего рода* знакомый;
знакомая

sarakstīties (sarakstos, sarakstī-
jos) переписываться
ūzzināt (*ūzzinu, ūzzināju*) уз-
нать, разузнать, разузнавать
priekšm.ets предмет
pedagoģija педагогика
prakse практика
kā nu kurš кто как

Sportisti atceras (atcerēties) savus draugus no Igaunijas.
 Meitene ... (mācīties) dziesmas vārdus.
 Kolhoznieki ... (piedalīties) sapulcē.
 Mēs visi ... (vēlēties), lai uz zemes būtu miers.
 Viņi ... (klausīties) mūziku.
 Mans brālis negrib ... (mācīties) algebru un geometriju.

Iegaumējiet!

Ko tu darīji vakar?

Vakar es	las-īj- u	sveicin-āj- u	peld-ēj- u
tu	las-īj- i	sveicin-āj- i	peld-ēj- i
viņš	> las-īj- a	sveicin-āj- a	peld-ēj- a
viņa			
mēs	las-īj- ām	sveicin-āj- ām	peld-ēj- ām
jūs	las-īj- āt	sveicin-āj- āt	peld-ēj- āt
viņi	> las-īj- a	sveicin-āj- a	peld-ēj- a
viņas			

Ko tu darīsi rīt?

Rīt es	las-īš- u	sveicin-āš- u	peld-ēš- u
tu	las-īs- i	sveicin-ās- i	peld-ēs- i
viņš	> las-īs	sveicin-ās	peld-ēs
viņa			
mēs	las-īs- im	sveicin-ās- im	/peld-ēs- im
jūs	las-īs- iet (-it)	sveicin-ās- iet(-it)	peld-ēs- iet (-it)
viņi	> las-īs	sveicin-ās	peld-ēs
viņas			

Vakar, aizvakar, pirms nedēļas, p.ērn

es	māc-īj- os	vizin-āj- os	peld-ēj- os
tu	māc-īj- ies	vizin-āj- ies	peld-ēj- ies
viņš	> māc-īj- ās	vizin-āj- ās	peld-ēj- ās
viņa			
mēs	māc-īj- āmies	vizin-āj- āmies	peld-ēj- āmies
jūs	māc-īj- āties	vizin-āj- āties	peld-ēj- āties
viņi	> māc-īj- ās	vizin-āj- ās	peld-ēj- ās
viņas			

atcerēties (atceros, atcerējos)

вспомнить, вспоминать; при-
 помнить, припоминать

vārds слово; имя

piedalīties (piedalos, piedalījos)

участвовать; принимать учас-
 тие

vēlēties (vēlos, vēlējos) желать

pirms nedēļas неделю тому на-
 зад

p.ērn в прошлом году

Rīt, parīt, aizparīt, nākamnedēļ, nākammēnes, nākam-

gad			
es	māc-īš-os	vizin-āš-os	peld-ēš-os
tu	māc-īs-ies	vizin-ās-ies	peld-ēs-ies
viņš	> māc-īs-ies	vizin-ās-ies	peld-ēs-ies
viņa			
mēs	māc-īs-imies	vizin-ās-imies	peld-ēs-imies
jūs	māc-īs-ieties	vizin-ās-ieties	peld-ēs-ieties
	(-ities)	(-ities)	(-ities)
viņi	> māc-īs-ies	vizin-ās-ies	peld-ēs-ies
viņas			

- Sveiks, Vari!
- Sveiks!
- Kur tu biji vakar? Es tev zvanīju.
- Vakars es biju pie Aijas.
- Ko tu tur darīji?
- Mēs skatījāmies videofilmas.
- Un ko tu pašreiz dari?
- Pašreiz es rakstu mātei v.ēstuli.
- Un ko tu darīsi rīt?
- Rīt mēs ar Aiju iesim uz masku balli.

— Vai tu vakar peldējies?

— Jā, es peldējos.

— Un kāds bija ūdens?

— Ūdens bija tik silts kā piens.

— Nu tad jau varam arī šodien aiziet nopeldēties.

— Labprāt! Tikai mazliet pagaidi! Es paņemšu p.eldbikses.

— Vai jūs vakar lasījāt laikrakstā «Cīņa» rakstu par Paula Stradiņa Rīgas Medicīnas v.ēstures muzeju?

— Nē, es nelasīju. Kur šis muzejs atrodas?

— Tas atrodas pašā Rīgas centrā L. Paegles ielā. Iesaku jums tur aiziet.

masku balle *маскарад*
 ūdens *вода*
 nopeldēties (nop.eldos, nopeldē-
 jos) *выкупаться, искупаться*
 p.eldbikses *только во мн. ч.*
 плавки

Medicīnas v.ēstures muzejs *Му-
зей истории медицины*
 pašā centrā *в самом центре*
 iesacīt (iesaku, iesacīju) *посо-
ветовать, советовать*

— Vai tur ir interesanti?

— Jā, ļoti. Tur atspoguļota visa medicīnas v.ēsture no s.eniem laikiem līdz mūsdienām.

— Kāpēc šo muzeju sauc par Paula Stradiņa muzeju?

— Pauls Stradiņš bija iev.ērojams ārsts — ķirurgs. Viņš visu mūžu vāca un kārtoja materiālus un dokumentus par medicīnas v.ēsturi. Viņa vārdā nosaukta arī Republikāniskā klīniskā slimnīca.

— Paldies, ka pastāstījāt par to. Noteikti aiziešu apskatīt muzeju.

— Kur jūs mācījāties agrāk?

— Agrāk es mācījos Tukuma pirmajā vidusskolā.

— Un pēc tam?

— Pēc tam es iestājos Bulduru dārzkopības tehnikumā.

— Vai tagad jūs tur vēl mācāties?

— Tagad es mācos trešajā kursā.

— Vai jūs turpināsiet mācības arī pēc tehnikuma beigšanas?

— Kad beigšu tehnikumu, es turpināšu mācīties Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā J.elgavā.

Iemācieties parunāt!

Mūžu dzīvo, mūžu mācies!

vienīgais, vienīgā единственный, единственная
atspoguļota visa medicīnas v.ēsture отражена вся история медицины
no s.eniem laikiem līdz mūsdienām с древних времен до наших дней
iev.ērojams видный; известный
ķirurgs хирург
visu mūžu всю жизнь
vākt (vācu, vācu) собирать
kārtot (kārtotju, kārtotju) систематизировать

materiāls материал
dokuments документ
viņa vārdā nosaukta Republikāniskā klīniskā slimnīca его именем названа Республиканская клиническая больница
pastāstīt (pastāstu, pastāstīju) рассказать, рассказывать
pēc tam потом, затем
dārzkopība садоводство
turpināt (turpinu, turpināju) продолжать, продолжить
beigšana окончание
mūžs век; жизнь

— Vai jūs nevarētu manā portretā piegl.eznot arī manu d.ēlu?

— Protams, bet tas maksās divreiz dārgāk.

— Bet es taču viņu turēšu uz rokām.

— Iedomājies, Jānis līdz ausīm iemilējies manī. Uz-
aicināja pat pavizināties savā Volgā,

— Nepriecājies, tev būs garlaicīgi.

— Kāpēc?

— Viņš neprot ar vienu roku noturēt stūri.

— Labdien, Juri! Kur tu šodien dosies?

— Es došos uz Biķernieku mežu.

— Ko tu tur darīsi?

— Mēs ar Māri tur sl.ēposim. Varbūt tu arī nāksi kopā ar mums?

— Jā, labprāt, Es tikai pārgērbšos un tad došos pie tevis. Paņemšu līdzi slēpes. Vai pagaidīsi?

— Noteikti, tikai pasteidzies!

— Vai cik labi, ka es tevi satiku, Ilzīt!

— Nu, nu, kas tad noticis?

— Vai dzirdēji jaunumus?

— Kādus?

— Mūsu rūpnīcas komanda uzvarēja sacīkstēs.

— Kādās?

— Hokejā. Tagad tā varēs spēlēt republikas čempionātā.

— Tas ir vienkārši lieliski!

portrets портрет
piegl.eznot (piegl.eznoju, pie-
gl.eznoju) дорисовать
divreiz dārgāk вдвое дороже
taču ведь; же
līdz ausīm iemilējies manī по
уши влюблен в меня
uzaicināt (uzaicīnu, uzaicināju)
пригласить, приглашать
pavizināties (pavizinos, pavizi-
nājos) покататься, прока-
таться
garlaicīgi скучно
neprast (neprotu, nepratu) не
уметь

noturēt (noturu, noturēju) удер-
жать, удерживать; сдержать,
сдерживать
stūre руль
varbūt может быть
pārgērbties (pārgērbjos, pārgēr-
bos) переодеться, переоде-
ваться
pasteidzies! поторопись
satikt (satieku, satiku) встре-
тить, встречать
kas tad noticis? что случилось?
jaunums новость
vienkārši просто

Vingrinājumi

Studenti sasveicinās (sasveicināties) ar savu pasniedzēju pieceļoties.

Vai nākamvasar mēs vēl ... (peldēties) Baltijas jūrā?

Ja rīt stipri nelīs lietus, jaunie žurnālisti ... (piedalīties) studentu kluba organizētajā talkā.

Studentu celtnieku vienība turpmāk ... (sarakstīties) ar saviem jaunajiem draugiem Polijā.

Rīt visi ... (klausīties) Latvijas Republikas Augstākās Padomes sesijas pārraidi.

Drīz ... (parādīties) pirmie asni.

Koris rītdienas koncertā ... (dziedāt) dažādu tautu dziesmas.

Mūsu republikas zinātnieki ... (risināt) svarīgas ekonomikas problēmas.

Mēs vakar ... (skatīties) baletu.

Vai jūs svētdien ... (piedalīties) talkā?

Kad tu ... (izlasīt) žurnālu «Avots», lūdzu, iedod man arī.

Vai rīt Anna ... (rakstīt) rakstu žurnālam?

Kur jūs ... (peldēties) vakar — upē vai ezerā?

Laima Bērziņa ... (audzināt) divus bērņus.

Aizvakar meitenes ... (sacerēt) interesantu dzejoli.

Pagājušo nakti spoži ... (spīdēt) mēness.

Kas rīt ... (vadīt) sanāksmi?

Tulkojiet!

Вчера студенты смотрели кино.

Мы катаемся на лыжах.

Завтра они будут читать интересную статью.

Юноша поздоровался со своей подружкой.

Они купались в море.

Мы любим свою Родину.

Отец писал письмо товарищу.

piedalīties (piedalos, piedalījos)
участвовать

studentu celtnieku vienība студентческий строительный отряд

Latvijas Republikas Augstākās

Padomes sesija сессия Верховного Совета Латвийской Республики

«Avots» «Родник»

spoži ярко

problēma проблема

Papildiniet teikumus!

Sogad es ... kolhozā.	Ko tu ... vasarā?
Mani b.ērni ... skolā.	Vai viņš sl.ēpos un ...
Vakar mēs bijām ...	ziemā?
Parīt māsa ... v.ēstuli.	Jā, ...
Zinātnieki ... dažādas pro-	Nē, ...
blēmas.	Nākamnedēļ mans draugs
Kad jūs ... krāsni?	... ekskursijā.
(strādāt, mācīties, kurināt, slidot, peldēties, rakstīt, risināt, darīt, doties)	

V.ēsās, miglainās dienās Žaniņš ieradās maltuvē pie v.ecā Marčuļa. Te bija tumšs, bet silts. Grīda un griesti sirmi no miltu putekļiem. Arī malējs pavisam balts. Ap viņu vienm.ēr bija graudu smarža. Marčulis dziedāja. Viņa dziesma bija skumja. Žaniņš klausījās klusi, klusi. Kad Marčulis apsēdās atpūsties, Žaniņš jautāja:

— Kāpēc tu dziedī tik skumji? Vai tu nezini līksmas dziesmas?

— Līksmas dziesmas līksmiem ļaudīm,

— Kādas tev b.ēdas?

— V.ecs esmu. Dzimto pusi neredzēšu.

— Kāpēc tu neej uz dzimto pusi?

— Kam manis tur vajag? Kas maizi un darbu dos?

Marčulis cēlās un atkal gāja pie dzirnām, uzbēra graudus. Rokas kustējās smagi un l.ēni. Līdz dzirnām ieskanējās arī dziesma. Kad beidzās viena dziesma, Marčulis sāka citu. Dziesmas kā bites dūca maltuvē. Jo vairāk klausījās, jo vairāk gribējās dzirdēt.

miglains туманный
maltuve мукомольня
sirms седой
malējs мукомол
grauds, graudi зерно
smarža запах
skumjš печальный; грустный;
тоскливый
līksms веселый; радостный
ļaudis только во мн. ч. люди
dzimtā puse родной край

dzirnas, dzirnavas только во
мн. ч. мельница
uzbērt (uzberu, uzbēru) насы-
пать, посыпать
ieskanēties (ieskanas, ieskanē-
jās) зазвучать; прозвучать
dūkt (dūc, dūca) гудеть; жуж-
жать
gribēties (gribas, gribējās) хо-
теться

— Dziesma jau nabaga ļaužu maize. Dziesmās visa mūsu laime, — teica Marčulis.

— Kur tās dziesmas rodas? — jautāja Zaniņš.

— Ļaudis sacer.

— Kā tā — sacer?

— Kad liksmi ap sirdi vai grūti, — dziedī tik un dziesma rodas. Kā avots no zemes izaug.

— Vai visi var sacerēt?

— Visi ne. Tikai tie, kam ir laba sirds. Kas pats skan. Ierauga bāreni un raud līdzī.

Zēns klausījās Marčuļa vārdos kā pasakā. Tā runāt varēja tikai par dziesmu.

— Ista dziesma nekad nemirst, — Marčulis runāja tālāk. — Cilvēks aiziet, dziesma paliek. Pazaudē kādu vārdu, atrod jaunu, — bet skan. Tēvu tēvu bēdas atnes līdzī. Tēvu tēvu priekus atnes līdzī. Bagāta kā kviešu v. ezums rudenī.

* Pēc *Saulcerītes Vieses* grāmatas «Randenes vasara».

nabaga ļaudis бедные люди
laime счастье
rasties (rodas, radās) появиться,
появляться
sacerēt (saceru, sacerēju) сочи-
нить, сочинять
liksmi ap sirdi vai grūti на ду-
ше весело или тяжело
izaugt (izaugu, izaugu) выраст-
ти, вырастать
skanēt (skan, skanēja) звучать
ieraudzīt (ieraugu, ieraudzīju)
увидеть

bārenis (bāreņi) сирота
pasaka сказка
nemirt (nemirstu, nemiru) не
умирать
aiziet (aizeju, aizgāju) здесь:
умирает
pazaudēt (pazaudēju, pazaudē-
ju) потерять
bēda беда
kvieši *только во мн. ч.* пшеница
v. ezums воз

līgaumējiet!

Saubas. Bailes. Pārlicī-
nāšana.

Es baidos.

Man ir bailes.

Nebaidieties!

Man ir daudz rūpju.

Es baidos, ka nokavēšu.

Es baidos nokavēt.

Neuztraucieties

Tā ir kļūda.

Jūs kļūdāties.

Es kļūdījos.

Ja nekļūdos, tas ir šeit.

Noteikti.

Protams.

Es esmu par to pārlicī-
nāts.

Es par to nešaubos.

Esiet mierīgi!

Es par to parūpēšos.

Es apliecinu, ka ...

Es jums apsolu, ka ...

Es dodu jums goda vārdu,
ka ...

Es turēšu vārdu.

Сомнения. Опасения. Убеж-
дение.

Я боюсь.

Не бойтесь!

У меня много забот.

Я боюсь, что опоздаю.

Не беспокойтесь!

Это ошибка.

Вы ошибаетесь.

Я ошибся.

Если я не ошибаюсь, это
здесь.

Непреренно (обязательно).

Конечно.

Я в этом уверен.

Я в этом не сомневаюсь,

Будьте спокойны!

Я об этом позабочусь.

Я заверяю вас, что ...

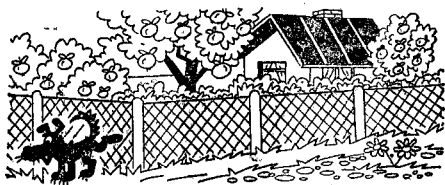
(Я) обещаю вам, что ...

(Я) даю вам честное слово,
что ...

(Я) сдержу слово.

ap māju — вокруг дома
caur logu — через окно
gar jūru — вдоль моря
pa tiltu — по мосту
par literatūru — о литературе
pār upi — через реку
pret vēju — против ветра
starp cilvēkiem — между людьми
starp mežu un ezeru — между лесом и озером
es eju < uz skolu я иду < в школу
 uz staciju на вокзал

4. nodarbība

Ap mūsu māju ir plašs un skaists dārzs. Ap dārzu ir žogs.

Jānis liek ap puķu dobi baltus akmeņus.

Cilvēkam ir grūti iet pret | Nav viegli peldēt pret
vēju un pret lietu. | straumi, arī labam peldētājam ir grūti peldēt pret
straumi.

Pret krastu cits pēc cita vēlās viļņi.

Svēta ir mūsu mīlestība pret savu dzimteni, māti un dabu.

Skolēniem ir jābūt pieklājīgiem pret veciem cilvēkiem. Pārdevējas ne vienmēr ir laipnas pret pircējiem.

Bērni iet gar dārza žogu.

Tūristi iet | gar ezeru,
| gar māju pie ezera.

Vispirms tūristi iet gar upmalu, tad gar mežmalu, gar putnu fermu un tad pa ceļu uz kolhoza centru.

pret против
straume течение, поток
velties (veļas, vēlās) катиться
vilnis (viļņi) волна
svēts святой

pieklājīgs вежливый
laipns любезный; приветливый
pircējs покупатель
mežmala лесная опушка

Zēni un meitenes
iet pa pļavu,

... pa ceļu.

... pa tiltu, kas ir
pāri upei.

Mēs bieži pastaigājamies pa V.ecrīgu.

Mums ļoti patīk pastaigāties pa V.ecrīgas ielām, kas ir
teiksmainas un savdabīgas.

Vasarā mēs dodamies uz jūrmalu un pastaigājamies
pa pludmalī.

pastaigāties (pastaigājos, pa-
staigājos) гулять, прогули-
ваться
pļava луг

tilts мост
teiksmains сказочный
savadabīgs своеобразный
pludmalē пляж

Pār upi bija šaura laipa. Mēs gājām pa šo laipu kā pa tiltu.

Par ko tu bieži domā?

Es bieži domāju par savu tēvu un māti.

Par ko tu runāji ar savu draugu?

Mēs runājām par savu darbu un par ģimeni.

Es domāju par pavasari. Vai tu arī domā par pavasari? Jā, es sapņoju par pavasari, bet ir grūti domāt par pavasari, ja laukā aiz loga ir sniegs.

Par ko mēs runāsim?

Runāsim par literatūru.

Draugi runā par piedzīvojumiem ceļojumā.

Vai tu jau lasīji žurnālu «Karogs»? Nē, vēl ne.

Par ko tu lasi? — О чём ты читаешь?

Inga lasa grāmatas par dzīvniekiem un augiem.

Jūs lasāt par notikumiem ārzemēs.

Vai tu jau lasīji Līvijas Volkovas grāmatu par Rūdolfu Blaumani?

Vēl ne. Bet es noteikti izlasīšu.

Meitenes priecājas par vasaras puķēm.

Vai Juris strādā par šoferi?

Nē, viņš tagad vairs nestrādā par šoferi, viņš strādā par krāvēju.

laipa мостки
sapņot (sapņoju, sapņoju) меч-
тать
piedzīvojums приключение
ceļojums путешествие

dzīvnieks животное
augšs растение
notikums событие; происшеств-
вие; случай
krāvējs грузчик

pa (по)

iet pa laipu — идти по мосткам

par (о)

iet pa ielu — идти по улице

runāt par laiku — говорить о погоде

stāstīt par ceļojumi — рассказывать о путешествии

strādāt par krāvēju — работать грузчиком

pār (через)

alnis iet pār ceļu — лось идет через дорогу

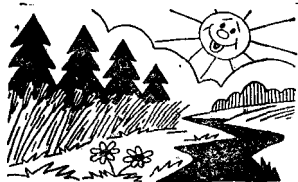
peldēt pār upi — плыть через реку

Kaķis iet pār ceļu.

Pār mežu aizlido dzērves.

Starp mežu un upi ir rudzu lauks.

Starp skapi un dīvānu ir logs.

Starp universālveikalu un teātri ir maza ieliņa.
Starp Ziemassvētkiem un Jaungadu ir tikai viena nedēļa. Ar pusdienlaiku sāka snigt sniegs.

dzērve журавль
starp между

Ziemassvētki Рождество
ar pusdienlaiku в полдень

Mūsu vidusskolā ir ap tūkstoš skolēnu un skolotāju. Iestādē strādā ap sešsimt (600) darbinieku.

Māte iedeva katram bērnam pa ābolam. Cilvēku pludmalē ir maz, tie pastaigājas pa vienam, pa diviem. Nerunāriet visi reizē, runāriet pa vienam! Pa sliežu ceļiem staigāt aizliegts!

Pa mūsu istabas logu var redzēt jūrmalas dzelzceļu. Viņš to pateica pa jokam.

Dēls nevar un nevar izdarīt tēvam pa prātam.

Mūsu vectēvs jau sen apsolīja ekskursiju uz savu dzimto pusi. Beidzot kādā vasaras rītā mēs ar vectēvu un Ilzi braucām uz Koknesi. Tur pie pašas Daugavas kādreiz bija vectēva mājas «Saulītes». Tagad tur dzīvo vectēva bērni un jaunības draugs Andrejs kopā ar dēlu, viedekli un mazbērniem.

Mājnieki sirsnīgi sagaidīja mūs.

Mēs visi kopā pastaigājāmies gar Daugavas krastu, zēni peldējās, meitenes lasīja plavā puķes.

Ilzei sevišķi patika madaras, vīgriezes, vanagzirņi un aboliņš.

Tēvocis Andrejs uzaicināja mūs pavizināties ar automašīnu «Moskvičs» un aizbraukt nelielā ekskursijā uz Lielvārdi. Tur savā jaunībā abi draugi spēlēja teātri, dziedāja korī un vāca latviešu folkloru. Sestdienas vakaros Rembates muižas parkā notika zaļumballes, kur puisi nolūkoja līgavas. Uzmanīgi klausījāmies viņu stāstos par pagātni.

tūkstoš тысяча
katram pa ābolam каждому по
яблоку
joks шутка; pa jokam в шутку
prāts ум; izdarīt pa prātam уго-
дить
apsolīt (apsolu, apsolīju) обе-
щать
bērnība детство
jaunība юность; молодость
viedekļa невестка
mazbērni внуки
mājnieki домашние

sirsnīgi сердечно; задушевно;
искренне
madara подмаренник
vīgrieze лабазник, таволга
vanagzirņi мышинный горошек
āboliņš клевер
uzaicināt (uzaicīnu, uzaicināju)
пригласить, приглашать
muiža именно
zaļumballe гулянье
nolūkot (nolūkoju, nolūkoju)
приглядеть, приглядывать
līgava невеста

Kādreiz Lielvārdē dzīvoja eposa «Lāčplēsis» autors tautas dziesminieks Andrejs Pumpurs. Tagad «Krauju» mājās, kolhozā «Lāčplēsis» atrodas dzejnieka memoriālais muzejs.

Ar interesi aplūkojām eksponātus muzeja iekštelpās. Arī muzeja apkārtnē uzmanību saistīja milzīgais akmens «Lāčplēša gulta» un lielais raganas Spīdaldas bluķis.

Lielvārdieši rūpīgi kopj muižas parku Daugavas krastā.

Pilskalnā, kā stāsta teika, esot stāvējusi senču pils, kurā dzīvojuši teiku varoņi Lāčplēsis un Laimdota.

Pa šauru taciņu gar Daugavas krastu gājām aplūkot stāvu krauju, kur Lāčplēsis esot cīnījies ar Tumšo bruņinieku un abi iekrituši Daugavā.

Lejā plūda Daugavas ūdeņi, zem kājām čirkstēja oļi, bet virs galvas augstu debesīs peldēja mākoņu kalni. Pāri Daugavai aizskanēja dziesma:

«Cel mani pār pār Daugavu,
Tu daiļais laivinieks...»

Mūs pārņēma svinīgs noskaņojums.

Tad mēs pārgājām pār koka tiltu, kas savieno gravas abus krastus, un pa kāpnēm uzkāpām stāvā pilskalnā. Tur studenti veica arheoloģiskus izrakumus un restaurēja pilsdrupas.

eposs эпос
dziesminieks певец, поэт
eksponāts экспонат
iekšt.eipa внутреннее помеще-
ние
arkārtne окрестность
uzmanība внимание
saistīt (saistu, saistīju) uzmanību привлечь (привлечь)
внимание
ragana ведьма
bluķis колода
pilskalns городище
sencis (senci) предок
pils ж. р. замок
varonis (varoņi) герой
šaurš узкий
taciņa тропинка
aplūkot (aplūkoju, aplūkoju) осмотреть, осматривать
stāvs крутой

krauja обрыв
Tumšais bruņinieks Темный ры-
царь
iekrist (iekritu, iekritu) упасть;
ввалиться, вваливаться
plūst (plūst, plūda) течь; литься
čirkstēt (čirkst, čirkstēja) хрус-
теть
aizskanēt (aizskan, aizskanēja) прозвучать; понестись
celt (ceļu, cēlu) здесь: пере-
правлять
laivinieks лодочник
noskaņojums настроение
grava овраг
veikt (veicu, veicu) выполнить,
выполнять; проделать, проде-
лывать
arheoloģisks археологический
izrakumi только во мн. ч. рас-
копки

T.ēvocis Andrejs aizveda mūs ar mašīnu uz Lielvārdes staciju. Sirsnīgi atvadījāties no t.ēvoča. Tālāk ar vilcienu devāmies uz Rīgu.

Pateicāmies v.ect.ēvam par ceļojumu. Sapratām, ka viņš to organizēja mūsu dēļ. Z.ēl, ka t.ēvs un māte nevarēja braukt mums līdzi. Viņi palika pils.ētā. Ar sajūsmu stāstījām mājiniekiem par ekskursiju.

«Arī es sapņoju par tādu atpūtu,» nopūtās v.ectmāmiņa.

Sikspārņi pa dienu guļ, nakti lido.
Cilvēki pa dienu strādā.
Vilciens iet pa sliedēm.

Tūristi iet pa mežu. Tūristi iet caur mežu,
Pārgājiena dalībnieki iet caur mežu.

Caur sidraba birzi gāju,
Ne zariņa nenolauzu. (*Tautusdziesma*)

A. uz kurieni?

B.ērni iet uz skolu.

A. ko?

Sportisti iet uz stadionu.

Viesi iet uz staciju.

Ģ. no kurienes?

B.ērni nāk no skolas.

Ģ. kā?

Vāze ir uz galda.

Kaķis ir uz palodzes.

atvadīties (atvados, atvadījos)
проститься, прощаться; по-
прощаться
organizēt (organizēju, organi-
zēju) организовать
mūsu dēļ ради (для) нас
ar sajūsmu с восхищением

mājinieki домашние
nopūsties (nopūšos, nopūšos)
вздыхать, вздохнуть
sikspārnis (sikspārņi) летучая
мышь
dalībnieks участник
birze роша

A. ko?

ap		
caur		
gar		
par		mežu, māju
pār		
pret		
starp		mežu un māju

D. kam?

ap		
caur		
gar		
par		mežiem, mājām
pār		
pret		
starp		

Izjāja ziedonis caur dārza vārtiem,
 Apbēra ābeli ziediem baltsārtiem. (*Vilis Plūdonis*)
 Planieris šūpojās vējā starp debesīm un zemi.
 Lidmašīna pašreiz ir virs mākoņiem.
 Ap vieniem vai diviem mēs būsīm Jūrmalā.
 Latviešu dzejnieks Eduards Veidenbaums rakstīja:
 Virs zemes nav taisnības,
 Dūrei tik sp.ēks.

Vingrinājumi

Es domāju ... atpūtu. Par ko tu strādā? Es strādāju ... pārdevēju veikalā. ... ietvi un žogu ir neliels zāliens un daži krūmi. Es lasīju grāmatu ... Aleksandru Puškinu. T.ēvs katru rītu iet ... darbu kājām. Vispirms viņš iziet ... vārtiem un tad iet ... ielu. Māte iet ... trolejbusu pieturu. M.ēlms kaķis pārgāja ... ielu. Mēs cīnāmies ... kodolbruņošanās. Mēs cīnāmies ... mieru visā pasaulē. Viņi pastaigājas ... Daugavas krastmalu. Meitenei ... galvu ir šalle. ... stadionu ir liepas. Ilze un Mārtiņš ... v.ect.ēvu aplūko eksponātus v.ēstures muzejā. Gājēji iet ... (iela, šoseja, ceļš).

izjāt (izjāju, izāju) проехать,
 проезжать (*верхом*)
 ziedonis весна
 vārti только во мн. ч. ворота
 arbērt (arberu, arbēru) осы-
 пать, осыпаться
 baltsārts бело-розовый
 planieris планер
 šūpoties (šūpojos, šūpojos) ка-
 чаться, покачиваться

dzejnieks поэт
 taisnība правда
 dūre кулак
 sp.ēks сила
 ietve тротуар
 zāliens газон
 kodolbruņošanās ядерное воору-
 жение
 šoseja шоссе

Ir agrs pavasaris. B.ērni dodas pastaigā. Audzinātāja lūdž b.ērņus sastāties pāros ... divi. Nostājās

Iveta ar Māru (Iveta un Māra).

Kārlis ar Mārci (Kārlis un Mārcis),

... (Zintis un Andris),

... (Ilva un Iluta),

... (Antra un Baiba),

... (Ieva un Inese),

... (Dace un Zinta),

... (Dzintra un Laura),

... (Zintars un Kalvis),

... (Kristaps un Krišjānis),

... (Valdis un Mārtiņš).

Tad b.ērni devās pastaigā. Vispirms viņi gāja ... b.ēr-
nudārza pagalmu, tad ... vārtiem uz ielas. Tad ... ielu,
... b.ērnodārza žogu, ... mājām, kas ir ielas abās pusēs,
... dārziem ... Bīķernieku mežu. Viņi gāja ... mežmalu,
tad ... taku līdz (grāvis). ... (grāvis) ir laipa. B.ērni
gāja ... , Laiks nebija auksts. Augstu ... mūsu galvām
spīd un patīkami silda saule.

Lasiet un tulkojiet!

Māte nāca ar zāļu nastu no lauka. Viņai līdzī tecēja
mazs puika.

Viņi gāja caur skaistu mežu. Tur bija balti b.ērzi, slai-
kas egles un tumši paegli. Zem krūmiem slēpās mazas
puķītes, un zaros dziedāja putni. Tai mežā bija kāds
koks, un tam bija tāda burvība — kas viņam pieskārs,
tas palika par koku. No kājām tam izauga saknes, no

pastaiga прогулка
sastāties (sastājas, sastājās)
стать, становиться
pāris пара
nostāties (nostājos, nostājos)
встать, стать, становиться
grāvis (grāvji) канава
nasta ноша
tecēt (teku, tecēju) здесь: быс-
тро идти
puika мальчик, мальчишка

slaiks, slaidis стройный
paeglis (paegli) можжевательник
burvība волшебство
pieskarties (pieskaros, pieskāros)
прикоснуться, прикасаться;
коснуться, касаться; дотро-
нуться, дотрагиваться
palikt (palieku, palīku) превра-
титься, превращаться
izaugt (izaugu, izaugu) выра-
сти, вырастать

rokām zari. Nevlens nezināja, kur ir šis koks. Veci sirmgalvji pārvērtās par baltiem bērziem, jaunas meitas — par daiļām ievām, un, kas gāja garām meža ābelei, tas iedomājās savu mirušo māti. Tā auga gadu no gada šis dvēseļu mežs.

Pēc Kārļa Skalbes «Dvēseļu mežs»

Iegaumējiet!

Ko jūs v.ēlaties?	Что вы хотите (желаете)?
Ko jums vajag?	Что вам нужно?
Ko jūs meklējat?	Чего вы ищете?
Kā varu jums palīdzēt?	Чем могу вам помочь? (Чего могу для вас сделать?)
Ko jūs par to teiksiet?	Что вы на это скажете?
Kas ir noticis?	Что случилось?
Kas viņam kaiš? Kas viņam lēcies?	Что с ним случилось?
Kas jauns?	Что нового?
Par ko jūs runājat?	О чем идет речь?
Kam (kādam nolūkam) tas?	Для чего это?
Kas mani meklē?	Кто меня ищет?
Ko jūs meklējat?	Кого вы ищете?
Ko jūs gaidāt?	Кого вы ждете?
Ar ko jūs sarunājāties?	С кем вы разговаривали?
Kam tas pieder?	Чье это?

sirmgalvis (sirmgalvji) старик
pārvērsties (pārvērsos, pārvērtos) превратиться, превращаться
daiļš красивый, прекрасный

ieva черемуха
iedomāties (iedomājos, iedomājos) вспомнить
mirušais покойный

viens — один
desmit — десять
vienpadsmit — одиннадцать
simts — сто
Cik ir pulkstenis? — Какой час?
pirms stundas — час тому назад
pēc stundas — через час

5. nodarbība

viens — один
divi — два
trīs — три
četri — четыре
pieci — пять
seši — шесть
septiņi — семь
astoņi — восемь
deviņi — девять
desmit — десять

viens ābols	viens bumbieris	viena pils.ēta	viena sēne
divi āboli	divi bumbieri	divas pils.ētas	divas sēnes
trīs "	"	trīs "	"
četri "	"	četras "	"
pieci "	"	piecas "	"
seši "	"	sešas "	"
septiņi "	"	septiņas "	"
astoņi "	"	astoņas "	"
deviņi "	"	deviņas "	"
desmit āboli	bumbieri	desmit pils.ētas	sēnes
ābolu	bumbieru	pils.ētu	sēņu

pirms до; перед

pēc через; спустя; после

vienpadsmit	āboli bumbieri	vienpadsmit	pils.ētas	sēnes
	ābolu bumbieru		pils.ētu	sēņu
divpadsmit	āboli bumbieri	divpadsmit	pils.ētas	sēnes
	ābolu bumbieru		pils.ētu	sēņu
...		...		
divdesmit		divdesmit		
viens	ābols bumbieris	viena	pils.ēta	sēne
divdesmit		divdesmit		
divi	āboli bumbieri	divas	pils.ētas	sēnes
...		...		

1 + 2 = 3
 viens plus (un) divi ir trīs
 4 + 5 = 9
 četri plus (un) pieci ir deviņi
 3 + 6 = 9
 trīs plus (un) seši ir deviņi
 2 + 7 = 9
 divi plus (un) septiņi ir deviņi
 8 + 1 = 9
 astoņi plus (un) viens ir deviņi
 5 + 5 = 10
 pieci plus (un) pieci ir desmit
 7 - 5 = 2
 septiņi mīnus pieci ir divi
 10 - 5 = 5
 desmit mīnus pieci ir pieci
 6 - 1 = 5
 seši mīnus viens ir pieci

Viens, divi, trīs,
 Tie citi būs drīz.
 Četri, pieci, seši,
 Tie mums ar' nav sveši.
 Septiņi, astoņi, deviņi —
 Āre-če — te nu viņi.
 Pieliec vēl vienu klāt
 Un visi desmit —
 Akurāt! (*Rainis*)

plus плюс
 mīnus минус
 drīz скоро; вскорѣ
 ar' здесь; arī тоже
 āre-če вот

pielikt (pielieku, pielīku) прибавить, прибавлять; добавит, добавлять
 akurāt точно; как раз

viens un 10 ir vienpadsmit

divi + 10 = divpadsmit (диупацмит)
trīs + 10 = trīspadsmit
četri + 10 = četrpadsmit
pieci + 10 = piecpadsmit
seši + 10 = sešpadsmit
septiņi + 10 = septiņpadsmit
astoņi + 10 = astoņpadsmit
 deviņi + 10 = deviņpadsmit

desmit + 10 = divdesmit (диудэсмиг)

Salīdziniet!

11	12
vien-pa-dsmit	div-pa-dsmit
один-на-дцать	две-на-дцать

10 + 10 = divdesmit
20 + 10 = trīsdesmit
30 + 10 = četrdesmit
40 + 10 = piecdesmit
50 + 10 = sešdesmit
60 + 10 = septiņdesmit
70 + 10 = astoņdesmit
80 + 10 = deviņdesmit
90 + 10 = simts

Istabā ir viens galds un viena lampa.

Istabā nav neviena galda un nav nevienas lampas.

Vienam galdam ir četras kājas, bet diviem galdiem ir astoņas kājas.

Mēs veikalā iegādājāmies vienu galdu un vienu lampu.
Mēs pašreiz vasarnīcā iztiekam ar vienu galdu un vienu lampu.

Es ieliku visas fotogrāfijas vienā aploksnē.

iztikt (iztīeku, iztīku) обойтись,
обходиться
ielikt (ielieku, ielīku) вложить,

вкладывать; вставить, встав-
лять
fotogrāfija фотография
aploksne конверт

N. kas?
G. kā?
D. kam?
A. ko?
I. ar ko?
L. kur?

pieci kaķi
piecu kaķu
pieciem kaķiem
piecus kaķus
ar pieciem kaķiem
piecos kaķos

piecas dienas
piecu dienu
piecām dienām
piecas dienas
ar piecām dienām
piecās dienās

Nedēļā ir septiņas dienas. Diennaktī ir divdesmit četras stundas.

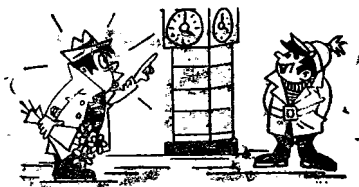
Mēnesī ir trīsdesmit dienas (trīsdesmit dienu) vai trīsdesmit viena diena.

Gadā ir divpadsmit mēneši (divpadsmit mēnešu).

Brālim ir trīsdesmit gadi (trīsdesmit gadu).

Zālē ir deviņdesmit vietas (deviņdesmit vietu).

Māšaj ir vienpadsmit gadi (vienpadsmit gadu).

Cik ilgi tu te gaidi? Как долго ты здесь ждешь?
Es gaidu Māru jau divas stundas, bet viņas joprojām vēl nav...

Mežā strādā desmit vīri (desmit vīru).

Aplokā ir divdesmit zirgi (divdesmit zirgu).

Sodien pastā ir četrdesmit vēstules (četrdesmit vēstules).

Man ir pieci sarkani un divi balti ziedi. Un tev? Man ir tikai viens balts zieds.

Mūsu istabā ir daudz ziedu. Mūsu istabā ir daudz grāmatu.

Jūsu istabā ir maz ziedu. Jūsu istabās nav daudz ziedu.

nedēļa неделя
diennakts ж. р. сутки
vieta место

joprojām все еще
aploks загом

Vāzē ir trīs sarkanas tulpes. Sieviešu dienā man uzdāvināja trīs sarkanas tulpes. Mani apsveica ar trim (trijām) sarkanām tulpēm.

Pēterim ir trīs draugi, bet Kristapam nav daudz draugu. Kristapam ir tikai viens īsts draugs.

Pēteris r.eti r.edz visus trīs draugus kopā. Pētera trim draugiem vienm.ēr ir daudz darba.

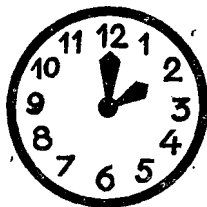
Cik ir pulkstenis? — Который час?

Pulkstenis ir viens.
Pulkstenis ir trīspadsmit.

Pulkstenis ir deviņi.
Pulkstenis ir divdesmit viens.

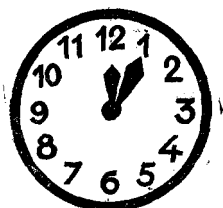
Pulkstenis ir divi (naktī).
Pulkstenis ir divi (dienā).

Pulkstenis ir septiņi.
Pulkstenis ir deviņpadsmit.

apsveikt (apsveicu, apsveicu)
приветствовать; поздравить,
поздравлять
r.eti редко
pulkstenis (pulksteņi) часы

pareizs правильный, верный,
точный
pareizs laiks точное время
minūte минута

Pareizs laiks — deviņpadsmit un viena minūte.

Cik pašreiz ir pulkstenis?

Pašreiz ir divpadsmit un piecas minūtes.

Cik ir pulkstenis?

Pulkstenis ir divpadsmit.

12.00

Pašreiz ir divpadsmit.

Tagad ir divpadsmit.

Pareizs laiks — divpadsmit.

Cik tagad ir pulkstenis?

Tagad ir desmit un viena minūte.

10.01

Tagad ir desmit un divas minūtes.

10.02

Tagad ir desmit un trīs minūtes.

10.03

„ „ desmit un četras minūtes.

10.04

...

„ „ desmit un piecdesmit minūtes.

10.50

Pulkstenis ir viens.

1.00

divi

1.01

viens un viena minūte

2.00

2.05

divi un piecas minūtes

trīs

3.00

3.10

trīs un desmit minūtes

četri

4.00

4.15

četri un piecpadsmit minūtes

pieci

5.00

5.20

pieci un divdesmit minūtes

seši

6.00

6.21

seši un divdesmit viena

minūte

septiņi 7.00
7.30 septiņi un trīsdesmit minūtes

Pulkstenis ir pusastoņi.

astoņi 8.00

8.40 astoņi un četrdesmit minūtes

deviņi 9.00

9.45 deviņi un četrdesmit piecas

minūtes

Pulkstenis ir bez piecpadsmit minūtēm desmit.

desmit 10.00

10.55 desmit un piecdesmit piecas

minūtes

Pulkstenis ir bez piecām minūtēm vienpadsmit.

Lasiet un tulkojiet!

1987. gadā Rīgā darbojās 6 (seši) stadioni, 8 (astoņas) vieglatlētikas arēnas, 3 (trīs) vieglatlētikas manēžas, 23 (divdesmit trīs) futbola laukumi, 96 (deviņdesmit seši) basketbola, 114 (simt četrpadsmit) volejbola, 19 (deviņpadsmit) rokasbumbas, 10 (desmit) hokeja laukumi, 2 (divi) slēgtie hokeja laukumi ar mākslīgo ledu, 56 (piecdesmit seši) tenisa korti, 171 (simt septiņdesmit viena) sporta zāle, 1 (viena) jāšanas manēža, 79 (septiņdesmit deviņas) šautuves, 7 (septiņi) slēgtie peldbaseini, 2 (divas) slēpju bāzes, kā arī Bīķernieku kompleksā auto un moto sporta bāze, 3 (trīs) jahtklubi.

1986. gadā Rīgā bija 39 (trīsdesmit deviņas) bērnu un jaunatnes sporta skolas.

arena арена
manēža манеж
rokasbumba ручной мяч; ганд-
бол
slēgts закрытый
mākslīgs искусственный
ledus лед

korts корт
jāšana верховая езда
šautuve тип
peldbaseins плавательный бас-
сейн
bāze база

Cik ilgi vilciens iet līdz Garciamam?

Līdz Garciamam vilciens iet | divdesmit minūtes.
| divdesmit vienu minūti.
| trīsdesmit četras minūtes.

Cik maksā autobusa biļete?

Autobusa biļete maksā piecas kapeikas.

Cik maksā trolejbusa biļete?

Trolejbusa biļete maksā četras kapeikas.

Cik maksā tramvaja biļete?

Tramvaja biļete maksā trīs kapeikas.

Cik maksā vasaras mētelis?

Vasaras mētelis maksā astoņdesmit rubļi (rubļus).

Cik maksā šie džinsi?

Džinsi maksā simts rubļi (rubļus).

Cik maksā čības?

Čības maksā četri rubļi (četrus rubļus) un piecdesmit kapeikas.

Cik maksā pudele piena?

Pudele piena maksā četrdesmit divas kapeikas.

Cik maksā metrs auduma?

Metrs auduma maksā seši rubļi (sešus rubļus) un trīsdesmit kapeikas.

Pircējs maksā kasē sešus rubļus un trīsdesmit kapeikas (A. ko?).

Es maksāju kasē divus, trīs, deviņdesmit deviņus ... rubļus.

Grāmata maksā vienu rubli, divi, trīs, četri, pieci, seši, septiņi, astoņi, deviņi rubļi (divus, trīs, četrus, piecus, sešus, septiņus, astoņus, deviņus rubļus), vienpadsmit, piecpadsmit ... divdesmit, simt rubļi (rubļus).

maksāt (maksāju, maksāju) пла-
нить; cik maksā? сколько
стоит?
trolejbuss троллейбус

džinsi только во мн. ч. джинсы
čības тапочки, тапки
metrs метр
pircējs покупатель

Cik maksā	pudele kefīra?	... divdesmit sešas ka- peikas
	kilograms burkānu?	... piecdesmit kapeikas.
	metrs auduma?	... trīsdesmit vienu rubli.

Lūdzu vienu kilogramu	G. kā? cukura.
vienu pudeli	kefīra.
vienu kilogramu	d.esas.
simt gramus	siera.
vienu paciņu	sviesta.
četras paciņas	sviesta.
puskilogramu	biezpiena.
vienu klaipu	maizes.
divus klaipus	maizes.

Cik tas maksā? Tas maksā	trīs rubļi (trīs rubļus).
	astoņdesmit trīs kapeikas.
	vienu rubli un astoņpadsmit kapeikas.
	vienpadsmit rubļi (vienpa- dsmit rubļus).
	četrdesmit vienu rubli.

Lūdzu vienu tasi kafijas,
divas smalkmaizītes,
vienu saldējumu,
vienu glāzi ābolu sulas.

Cik man (mums) jāmaksā?
... trīs rubļi (trīs rubļus) un piecas kapeikas.
... divi rubļi (divus rubļus).
... viens rublis un astoņdesmit kapeikas.

Vai Mārtiņš jau pārnāca?

Jā, Mārtiņš pārnāca	pirms stundas.
	pirms divām stundām.
	pirms trim stundām.

Vai Zintars jau atlidoja no Japānas?

Jā, viņš atlidoja jau	pirms divām nedēļām.
	pirms diviem mēnešiem.

siers сыр
paciņa пакетик; пачка
biezpiens творог

klaips буханка
pārnākt (pārnāku, pārnācu)
прийти, приходиться; вернуться

Vai sen jau uzcēla šo kinoteātri?

Jā, šo kinoteātri uzcēla | pirms diviem gadiem.
| pirms pieciem gadiem.

Nē, šo kinoteātri uzcēla nesén.

Kad jūs atgriezāties no komandējuma?

Es atgriezos jau pirms divām nedēļām.

Es atgriezos tikai pirms divām dienām.

Kad tu biji Ļeņingradā?

Pirms mēneša.

Cik ilgi tu tur biji?

Divas nedēļas.

Atnāciet, lūdzu, | pēc stundas.

| pēc divām stundām.

| pēc trim stundām.

| pēc desmit stundām.

Jūsu pasūtījums būs gatavs | pēc nedēļas.

| pēc mēneša.

| pēc gada.

| pēc diviem gadiem.

Kad tu būsi? Es būšu | pēc stundas.

| pēc divām stundām.

| pēc četrām stundām.

Kad tev būs dzimšanas diena?

Dzimšanas diena man būs | pēc trim mēnešiem.

| pēc mēneša.

| pēc dažām dienām.

uzcēlt (uzcela, uzcēla) поднять,
поднимать; построить
kinoteātris кинотеатр
atgriezties (atgriezos, atgriezos)
возвратиться, возвращаться;
вернуться

komandējums командировка
mēnesis (mēneši) месяц
pasūtījums заказ

Vitālijs dzīvo Latvijā jau sen. Ivans dzīvo Liepājā jau trīspadsmit gadus. Nina dzīvo Latvijā tikai dažus gadus. Visu rītu svilpoja strazds. Visu dienu snieg sniegs. Visu vakaru es gatavojos rītdienas eksāmenam.

pēc stundas — через час
 pēc dažām stundām — через несколько часов
 pēc stundām (skolā) — после уроков (в школе)

Vingrinājumi

Cik grāmatu ir grāmatu plauktā?
 Grāmatu plauktā ir | 30 ...
 | 9 ...
 | 4 ...
 | tikai 1 ...

Cik riekstu ir zēnam?
 Zēnam ir | 2 ...
 | 4 ...
 | 5 ...
 | 10 ...
 | 16 ...

Cik ziedu ir vāzē?
 Vāzē ir | 5 ...
 | 7 ...
 | 11 ...
 | 17 ...

Cik krēslu ir istabā?
 ... 1 ...
 ... 2 ...
 ... 4 ...
 ... 12 ...
 ... daudz ...

Lasiēt!

31 - 21 = ... 19 - 16 = ...
 45 - 17 = ... 27 - 14 = ...
 25 - 13 = ... 39 - 30 = ...

svilpot (svilpoju, svilpoju) свистать, свистеть
 strazds скворец
 gatavoties (gatavojos, gatavojos) готовиться; приготовить

ся, приготовляться; подготовиться, подготавливаться; собираться
 rītdiena завтрашний день

Zālē ir ... (102 kr.ēsli, 94 skatītāji, 6 logi, 8 lampas, 3 galdi).

Cik jūsu istabā ir galdu, kr.ēslu, dīvānu, gleznu, grāmatu, lampu, logu un citu priekšmetu?

Mūsu istabā ir viens grāmatu plaukts.

...	2	galds.
...	6	kr.ēsls.
...	2	dīvāns.
...	4	lampa.
...	3	logs.
...	300	grāmata.
...		...
...		...

Cik jums ir draugu? ...

Cik ziedu ir vāzē? ...

Cik jums ir bērnu? ...

Cik istabu ir jūsu dzīvoklī? Mūsu ...

Cik jums ir gadu? Man ...

Cik gadu ir jūsu bērniem? Dēlam ... Meitai ...

Cik gadu ir jūsu vīram (sievai), brālim, māsa? Vīram ...

Sakiet, lūdzu, cik ir pulkstenis?

Pulkstenis ir ... 11.52

Pašreiz ir ... 17.00

Tagad ir ... 13.45

... 16.15

... 7.05

Pareizs laiks ... 12.20

Kāds šodien ir laiks? Šodien ...

Cik grādu šodien ir?

Šodien ... -5 grādi.

-10 ...

+18 ...

+26 ...

- Cik ilgi jūs dzīvojat Latvijā? ...
Cik ilgi jūs šeit strādājat? ...
Līdz cikiem jūs vakar bijāt darbā? Vakar es ...
Līdz cikiem jūs vakar pastaigājāties? ...
Līdz cikiem vakar strādāja jūsu darba biedri? ...
Cik stundu vilciens iet līdz Maskavai? Līdz Maskavai vilciens iet ... stundas.
Cik stundu vilciens iet līdz Ļeņingradai? ...

- Palūdziet veikalā
(1 kilograms cukura)
(1/2 kilograms sviesta)
(paciņa margarīna)
(pudele krējuma)
un pajautāriet, cik tas maksās.

- Pajautāriet savam vīram (savai sievai), d.ēlam, meitai — pirms cik stundām viņi šovakar pārnāca no darba, no skolas, no diskotēkas ... Un cik tad bija pulkstenis? Pēc cik dienām, nedēļām, mēnešiem jūsu sievai (vīram), d.ēlam, meitai, t.ēvam, mātei būs dzimšanas diena? Vīram dzimšanas diena būs pēc ...
Tēvam ...

Iegaumējiet!

Mēs iesaistāties sarunā.
Starp citu, ...
Taisnību sakot, ...
Kas attiecas uz mani, ...
Kas attiecas uz šo jautājumu, ...
Atļaujiet jautāt ...
Es gribu piebilst, ka ...

Es nezinu, bet es teiktu, ka ...
Starp mums runājot, ...
Man jums jāsaka, ka ...

Мы включаемся в разговор.
Кстати, ...
По правде говоря, ...
Что касается меня, ...
Что касается этого вопроса, ...
Разрешите спросить ...
К этому я хочу добавить, что ...
(Я) не знаю, но сказал бы, что ...
Между нами говоря, ...
Я должен вам сказать, что ...

līdz cikiem до которого часа
palūgt (palūdzu, palūdzu) по-
просить

margarīns маргарин
pajautāt (pajautāju, pajautāju)
спросить. спрашивать

Es domāju, ka ...	(Я) думаю, что ...
Es nevaru atcerēties ...	(Я) предполагаю, что ...
Cik man ir zināms ...	Я не могу вспомнить ...
Klausieties ...	Насколько мне известно ...
Piedodiet, ka jūs pārtraucu ...	Послушайте ...
Iedomājieties, ka ...	Простите, что вас перебиваю ...
Stādieties priekšā, ka ...	Представьте себе, что ...
Izmantojot gadījumu, ...	Пользуясь случаем, ...
Es dzirdēju, ka ...	Я слышал, что ...
Vai jūs dzirdējāt, ka ...	Вы слышали, что ...
Vai jūs zināt, ka ... ?	Знаете ли вы, что ... ?
Es aizmirsu jūs brīdināt par to, ka ...	Я забыл предупредить вас о том, что ...
Es jūs lūdzu ieteikt man ...	(Я) прошу вас посоветовать мне ...

Sarunas

- Sakiet, lūdzu, vai jums ir grāmatas par latviešu mākslu?
- Jā, lūdzu. Mums ir grāmatas par glezniecību, grafiku un lietišķo mākslu. Vai tas jūs interesē?
- Jā. Paldies! Bet varbūt jums ir grāmatas par izciliem skulptoriem?
- Nē, diemžēl — pašreiz nav ...
- Labdien! Mans uzvārds — Kārklīņš. Vai direktors ir savā kabinetā? Vai drīkstu ieiet?
- Jā, direktors jūs jau gaida.
- Paldies!
- Vai tu mācīsies mūsu klasē?
- Jā.
- Kā tev sauc?
- Magone. Un tevi?

glezniecība живопись
 grafika графика
 lietišķā māksla прикладное искусство

izcils выдающийся; исключительный
 skulptors скульптор
 diemžēl к сожалению

- Arnis. Kur tu mācījies agrāk?
- Lauku skolā.
- Vai tagad tavi v.ecāki dzīvo pils.ētā?
- Jā.

- Iepazīstieties — mūsu jaunā skolotāja.
- Ļoti patīkami!
- Viņu sauc Diāna Cimdiņa.
- Priecājamies ar jums iepazīties!

- Vai līdz pusdienas pārtraukumam vēl ilgi?
- Nē, ir jau divpadsmit.
- Kur tu gribi pusdienot?
- Tepat — bufetē.
- Labāk ejam uz kafejnīcu!
- Nē, tas būs ilgi. Man šodien nav laika.

- Vai tu vēlies sviestmaizi ar ķilavām un olu?
- Nē, es vēlos sviestmaizi ar dūmd.ēsu.
- Ko vēl?
- Stipru tēju bez cukura.
- Tas ir viss?
- Jā. Paldies!

- Labdien! Vai Nellija?
- Jā. Labdien, Kārlī!
- Apsveicu tevi dzimšanas dienā, Nellij! V.ēlu tev daudz laimes, labu veselību un daudz prieka!
- Paldies! Mums šovakar būs viesi. Varbūt tu arī atnāksi?
- Paldies! Labprāt!
- Nu tad — uz redzēšanos!
- Uz redzēšanos!

- Piedodiet, kur te ir Rožu ielas astotais nams?
- Lūk, šim namam ir astotais numurs. Kādu dzīvokli jūs meklējat?
- Divdesmit pirmo.
- Tas ir nākamajās parādes durvīs (otrā kāpņu telpā).

ķilava килька
 dūmd.esa твердокопченая кол-
 баса

veselība здравье
 parādes durvīs парадная дверь
 kāpņu t.e.lpa лестничная клетка

- Piedodiet, kur te ir ceturtais trolejbusa pietura?
- Uz Juglas pusi?
- Jā.
- Viena pietura ir Merķeļa ielā, pretim veikalam «Sakta», bet otra — Brīvības bulvārī pie rožu laukuma.
- Pateicos.

- Piedodiet, lūdzu, kur atrodas piemineklis latviešu strēlniekiem?
- Šis piemineklis ir Daugavas krastmalā.
- Vai tas ir pie Vanšu tilta?
- Nē, jums jāiet pa Kaļķu ielu līdz Latviešu strēlnieku laukumam un tad ...

- Sakiet, lūdzu, vai pa šo ielu var aiziet līdz Doma laukumam?
- Jā, ejiet taisni vien pa šo ielu. Tur, kur jūs redzat Doma baznīcas torni, ir arī Doma laukums.
- Paldies.

- Sakiet, lūdzu, vai šis tramvajs iet līdz viesnīcai «Tūrists»?
- Nē, neiet.
- Un kā var aizbraukt līdz viesnīcai «Tūrists»?
- Ar ceturto tramvaju.

- Vai jums ir pārdošanā atklātnes ar Rīgas skatiem?
- Jā. Lūdzu!
- Man, lūdzu, šīs atklātnes, divas aploksnes ar markām un v.ēstuļu papīru.

- Esiet tik laipna, nosveriet 300 gramus sviesta, puskilogramu šķiņķa.
- Vai vairāk drikst būt? Te ir 600 gramu.
- Jā, drikst būt.
- ...

strēlnieks стрелок
 taisni прямо
 atklātne открытка

pārdošana продажа
 marka марка
 papīrs бумага

- Vai jums ir gaiši z.ēnu uzvalki?
- Kāda lieluma?
- 36. lieluma.
- Pašreiz nav. Mums ir tikai skol.ēnu uzvalki.

— Lūdzu, kilogramu ābolu un divus kilogramus vīnogu.

— Kilograms ābolu — viens rublis četrdesmit, par vīnogām — divi rubļi. Kopā trīs rubļi četrdesmit kaņķikas.

- Vēl vienu kilogramu bumbieru.
- Vai mazliet vairāk drikst būt?
- Jā. Lūdzu.

- Atvainojiet, šī žakete man ir par lielu.
- Uzlaikojiet, lūdzu, šo žaketi.
- Paldies! Tā man der.

- Vai tev patik šī kleita?
- Jā. Tā ir mod.erna kleita.
- Vai tu šo kleitu vēlies pirkt?
- Jā, bet man pašreiz nav tik daudz naudas.
- Cik maksā kleita?
- 55 rubļus.
- Cik rubļu tev pietrūkst?
- Trīsdesmit.
- Es varu tev tos aizdot.
- Paldies!

— Labdien! Atļaujiet ar jums iepazīties — es esmu inspektors Dimants. Piedodiet, vai jūs esat biedrs Zariņš?

— Ļoti patīkami!

uzvalks костюм
 lielums размер
 vīnogas виноград
 žakete пиджак
 par lielu велик
 uzlaikot (uzlaikoju, uzlaikoju)
 примерить, примерять, поме-
 рить

derēt (der, derēja) годиться;
 впору
 pietrūkt (pietrūkst, pietrūka) не
 хватить, не хватать
 aizdot (aizdoodu, aizdevu) одол-
 жить, одалживать
 inspektors инспектор

- Vai jūs arī šeit dzīvosiet?
- Jā. Man teica, ka šeit.
- Es būšu jūsu kaimiņiene.
- Mani sauc Marina. Es esmu no Daugavpils.

- Māt, iepazīstieties! Tas ir Uldis.
- Ļoti patīkami! Nāciet iekšā, bērni!

- Vai jums šeit patīk?
- Jā. Un jums?
- Man arī. Man patīk šai parkā atpūsties. Šeit ir daudz saules un nav vēja.

- Piedodiet, kur te ir kafejnīca?
- Kafejnīcas te tuvumā nav. Bet ielas otrā pusē ir ēdnīca.
- Paldies!

- Lūdzu, kur šeit ir aptieka?
- Aptieka ir dažas mājas tālāk. Lūk, tur — aiz tās mājas.

- Cik jums skaista kleita!
- Jums patīk?
- Ļoti!
- Es to pati šuvu.
- Man patīk adīt, bet šūt gan ne.

- Kas tur runā?
- Televīzijas diktors.
- Par ko viņš stāsta?
- Viņš stāsta par notikumiem pasaulē.

- Ilze!
- Jā, māmiņ!
- Pasaki tētim, ka es aizeju uz bibliotēku pēc grāmatām. Būšu mājās vēlāk.
- Cikos tu būsi?
- Nezinu.
- Labi! Uz redzēšanos, māmiņ!
- Uz redzēšanos, Ilzīt!

- Vai jūsu dēls jums bieži raksta?
- Jā, katru nedēļu.
- Nu, kā viņam tur, austrumos?
- Nekas, raksta, ka labi. Dienests armijā drīz beigšies.
- Kāds tur pašreiz ir laiks?
- Tur stipri liets.

Теперь вы знакомы с невозвратными глаголами, которые в неопределенной форме оканчиваются на **-īt**, **-ināt**, **-ēt**, и можете употреблять их в настоящем, в прошедшем и будущем времени; знакомы вы и с изменением возвратных глаголов, которые в неопределенной форме оканчиваются на **-īties**, **-ināties**, **-ēties**.

Следует запомнить, что глаголы на **-ināt**, **-īt** в настоящем времени имеют в окончании 3-го лица краткий звук (-а), а в окончании 1-го и 2-го лица множественного числа — долгий (-ām, -āt):

es	las-u	mēs	las-ām
tu	las-i	jūs	las-āt
viņš	> las-a	viņi	> las-a
viņa		viņas	

К этой группе относится также глагол на **-āt**:
zināt (zinu, zināju) — знать.

Следует также запомнить, что у глаголов **sēdēt** (сидеть), **gulēt** (лежать; спать) в настоящем времени наблюдается чередование согласных перед окончанием, за исключением формы 2-го лица единственного числа:

es	sēž-u,	guļ-u	mēs	sēž-am,	guļ-am
tu	sēd-i,	gul-i	jūs	sēž-at,	guļ-at
viņš	> sēž,	guļ	viņi	> sēž,	guļ
viņa			viņas		

Глаголы, имеющие в неопределенной форме перед **-īt** согласный с или dz, имеют во всех лицах настоящего времени перед окончанием к или g, за исключением глагола **mācīt** (**mācīties**), у которого с сохраняется во всех формах:

stipri сильно; крепко

	<i>Tagadne</i>	<i>Pagātne</i>
sac-īt	es sak-u	sac-ij-u (сказать)
loc-īt	es lok-u	loc-ij-u (гнуть, склонять, спрягать)
moc-īt	es mok-u	moc-ij-u (мучить)
slauc-īt	es slauk-u	slauc-ij-u (мести, выти- рать)
no gaudz-īt	es gaug-u	gaudz-ij-u (наблюдать, смотреть)
māc-īt	es māc-u	māc-ij-u

Возвратные глаголы на *-īties*, *-ināties* в настоящем времени в окончаниях имеют долгое *-ā-*. В прошедшем времени все возвратные глаголы имеют в окончании *-ā-*.

При построении предложений в речи не обойтись без предлогов. Вы познакомились с большинством латышских предлогов и заметили их особенность — в единственном числе каждый предлог (кроме *из* и *ра*) употребляется с одним определенным падежом, а во множественном числе все они употребляются с дательным падежом (D.).

В единственном числе с формой *genitīvs* употребляются следующие предлоги:

<i>aiz</i> — за, позади, от	<i>aiz mājas</i> — за домом
<i>zem</i> — под	<i>zem mājas</i> — под домом
<i>ārpus</i> — вне, за	<i>ārpus mājas</i> — вне дома
<i>bez</i> — без, кроме	<i>bez mājas</i> — без дома
<i>no</i> — от, с, из	<i>no mājas</i> — из дома
<i>pēc</i> — после, через, за	<i>pēc stundas</i> — через час
	<i>pēc piena</i> — за молоком
<i>pie</i> — у, к, при, около	<i>pie mājas</i> — у (около) дома
<i>pirms</i> — до, перед	<i>pirms stundas</i> — час на- зад
<i>virš</i> — над, поверх, сверх	<i>virš mājas</i> — над домом

С формой *datīvs* употребляется предлог *līdz*:

Līdz galam mīla,
Līdz galam naids.

(*Leons Paegle*)

līdz galam — до конца

С формой **akuzatīvs** употребляются предлоги:
ar — вокруг, около, **ar māju** — около (вокруг) дома
 приблизительно **ar pusdienlaiku** — в полдень
caur — через, сквозь **caur mežu** — через лес

Познакомились вы также с количественными числительными от 1 до 100 и заметили, что числительные от 1 до 9 имеют формы мужского и женского рода и согласуются с существительными подобно прилагательным в роде, числе и падеже:

	☀			☀☀		
N.	vien-s	balt-s	zied-s	četr-i	balt-i	zied-i
Ģ.	vien-a	balt-a	zied-a	četr-u	balt-u	zied-u
D.	vien-am	balt-am	zied-am	četr-iem	balt- ^u iem	zied-iem
A.	vien-u	balt-u	zied-u	četr-us	balt-us	zied-us
I. ar	vien-u	balt-u	zied-u	ar četr-iem	balt-iem	zied-iem
L.	vien-ā	balt-ā	zied-ā	četr-os	balt-os	zied-os

	☀			☀☀		
N.	vien-a	balt-a	pel-e	četr-as	balt-as	pel-es
Ģ.	vien-as	balt-as	pel-es	četr-u	balt-u	pel-u
D.	vien-ai	balt-ai	pel-ei	četr-ām	balt-ām	pel-ēm
A.	vien-u	balt-u	pel-i	četr-as	balt-as	pel-es
I. ar	vien-u	balt-u	pel-i	ar četr-ām	balt-ām	pel-ēm
L.	vien-ā	balt-ā	pel-ē	četr-ās	balt-ās	pel-ēs

Числительные, оканчивающиеся на **-dsmit**, **-desmit** и **-simt**, не склоняются.

Числительное **tris** (три) склоняется **особо** (в ряде падежей имеет параллельные формы).

braukt — braucu — braucu — braukšu
ехать — еду — ехал (-а) — буду ехать

nest — n.esu — nesu — nesīšu
нести — несу — нес (-ла) — буду нести

kāpt — kārju — kāru — kāršu
подниматься — поднимаюсь — поднимался (-ась) —
буду подниматься

6. nodarbība

Dārzā aug skaistas puķes.
Sai laukā aug kartupeļi.
Kas aug dārzā?
Что растет в саду?

Zemnieks sēj auzas.
Kolhoznieki sēj labību.
Ko sēj kolhozā?
Что сеют в колхозе?

Sakņu dārzā aug

salāti
gurķi
tomāti
mārrutki (хрен)
sīpoli (лук)
dilles
burkāni
kāposti (капуста)

augt (augu, augu) расти
sēt (sēju, sēju) сеять
auzas ТОЛЬКО ВО МН. Ч. ОВЕС

labība зерно; хлеб
sakņu dārzs огород

Kolhozā sēj	kviešus (пшеницу) rudzus graudus (зерно) kukurūzu (кукурузу) redīsus miežus (ячмень) cukurbietes (сахарную свеклу) ķirbjus (тыкву)

Dārzā aug	ceriņi (сирень) jasmīni (жасмин) maijrozītes (роза колючейшая) peonijas (пионы)

Parkā aug	egles (ели) košumkrūmi (декоративные кусты) rozes sudrabegles (ели колючие) arses (осины, тополя) ozoli (дубы)	Mežā aug	mellenes (чер- ника) brūklenes (брус- ника) avenes (малина) sēnes zilenes (голу- бика) meža zemenes (земляника)

Kur tu brauksi, Andri?
 Es braukšu uz veikalu pēc
 maizes.
 Ar ko tu brauksi?
 Es braukšu ar velosipēdu.
 Pagaidi mani, brauksim
 reizē.
 Labi. Gaidu.

Sodien es braucu uz darbu. Vakār es braucu uz Rīgu. Rīt es braukšu uz tīrgu. Vai tu brauc peldēties? Vai tu pagājušo nedēļu brauci ciemos? Kur tu brauksi rīt?	es braucu, braucu, braukšu tu brauc, brauci, brauksi

braukt (braucu, braucu) ехать

Mārtiņš brauc ar velosipēdu.
Ilze brauca ar automašīnu.
Pāvels brauks uz Maskavu
mācīties.

Mēs katru svētdienu braucam
uz laukiem palīdzēt v.ecā-
kiem.

Aizvakar mēs braucām eks-
kursijā.

Rīts mēs brauksim uz cirku.

Vai jūs braucat tūlīt?

Kur jūs braucāt vakar?

Ar ko jūs brauksiet rīt uz
darbu?

Z.ēni brauc ar motociklu.
Meitenes brauca uz mežu
ogot.

Rīt viņi brauks uz sl.ēpoša-
nas sacīkstēm Gaiziņkalnā.

viņš brauc, brauca,
viņa brauks

mēs braucam, braucām,
brauksim

jūs braucat, braucāt,
brauksiet (-it)

viņi > brauc, brauca,
viņas > brauks

Ko sēj kolhoznieki?
Kolhoznieki sēj miežus un
auzas.

Kas sēj dilles?

Māte sēj dilles.

Ko dara Kārlis?

Kārlis dārzā sēj redīsus.

Kas sēj kviešus?

Zemnieks sēj kviešus.

Ko dara b.ērni?

B.ērni stāda puķes dobēs.

Ko dara studenti?

Studenti stāda kokus
parkā.

Kur meitenes stāda puķes?

Meitenes stāda puķes
parkā.

Kas stāda kartupeļus?

Liepiņu ģimene stāda kar-
tupeļus.

Iegaumējiet!

	Šodien	Vakar	Rīt
es	sēju	sēju	sēšu
tu	sēj	sēji	sēsi
viņš >	sēj	sēja	sēs
viņa >	sējam	sējām	sēsīm
mēs	sējam	sējām	sēsīm
jūs	sējat	sējāt	sēsiet (-it)
viņi >	sēj	sēja	sēs
viņas >	sēj	sēja	sēs

цирк цирк

Iemācieties parunul

Ko sēsi, to pļausi. (Что посеешь, то и пожнешь.)

- Ko tu darīji vakar?
 - Vakar es stādīju tomātus.
 - Kur tu stādīji tomātus?
 - Mēs stādījām tomātus savā dārzā.
 - Un ko darīja Ilze?
 - Ilze iesēja redīsus un salātus.
 - Vai rīt arī jūs kaut ko darīsiet?
 - Jā, rīt mēs atkal brauksim uz dārzu un strādāsim.
- Gribam vēl paspēt iestādīt dažus košumkrūmus.

Vakar mēs ... (stādīt) puķes.

Tagad meitenes ... (sēt) burkānus.

Nākamnedēļ studenti dosies uz kolhozu un ... (stādīt) kartupeļus.

Ko jūs ... (stādīt, sēt) šajā dobē?

Kas ... (augt) kolhoza laukā?

Ko rok Mārtiņš dārzā?
Dārzā Mārtiņš rok bedri.
Viņš stādīs ābelīti.
Ko izrok dārznieks parkā?
Viņš izrok lielu rožu krūmu.
Dārznieks to pārstādīs citā vietā.

rakt | grāvi (канаву)
 | bedri (яму)
 | dobi

izrakt | grāvi
 | aku (колодец)
 | krūmu

paspēt (paspēju, paspēju) успеть, успевать, поспеть, поспевать

rakt (roku, raku) рыть; копать

izrakt (izroku, izraku) выко-

пать, выкапывать, вырыть, вырывать

pārstādīt (pārstādu, pārstādīju) пересадить, пересаживать

Ko n.es māte?
 Māte n.es somu.
 Kāda ir soma?
 Soma ir smaga. Tajā ir
 stādi.
 D.ēls palīdz mātei nest
 somu.

Mārtiņš palīdz Ilzei atnest
 somu no veikala.
 Viņi aiznesa gleznu uz iz-
 stādi.
 T.ēvs atnesa no veikala
 d.esu.
 Z.ēns aiznesa meitenei pu-
 ķes.

Iegaumējiet!

	Šodien		Vakar		Rīt	
es	roku,	n.esu	raku,	nesu	rakšu,	nesīšu
tu	roc,	nes	raki,	nesi	raksi,	nesīsi
viņš	> rok,	n.es	raka,	nesa	raks,	nesīs
viņa						
mēs	rokam,	n.esam	rakām,	nesām	raksim,	nesīsim
jūs	rokat,	n.esat	rakāt,	nesāt	raksiet,	nesīsiet
viņi	> rok,	n.es	raka,	nesa	raks,	nesīs
viņas						

- Ko tu vakar darīji?
- Vakar es dārzā raku kartupeļus.
- Un tu?
- Es palīdzēju t.ēvam rakt bedres. Mēs stādīsim augļu kokus.

Mēs šodien ... (rakt) dārzā bedri.

Vakar z.ēni ... (izrakt) lielu ceriņu krūmu.

Es rīt ... (izrakt) rožu krūmu un ... (pārstādīt) to citā vietā.

nest (n.esu, nesu) нести
 atnest (atn.esu, atnesu) при-
 нести, приносить

aiznest (aizn.esu, aiznesu) унес-
 ти, уносить; отнести, отно-
 сить

D.ēls ... (atnest) mātei ūdeni no avota.
Anna ... (aiznest) v.ēstuli uz pastu.
Studenti vakar demonstrācijā ... (nest) lielu plakātu.

Iemācieties sakāmvārdus!

Кас citam bedri rok, pats iekrīt.
Не рой другому ямы, сам в нее попадешь.

L.ēna cūka dziļu sakni rok.
В тихом омуте черти водятся.

Кас nestrādā, tam nebūs ēst.
Кто не работает, тот не ест.

Tūristi kāpj kalnā.

Pasažieri izkāpj
no tramvaja.

Viesi atvadās un
iekāpj vilcienā.

Māte p.ērķ pārti-
kas veikalā maizī.
Z.ēns p.ērķ saldē-
jumu.

Pārdevēja pārdod
kurpes.
Kolhoznieks tirgū
pārdod tomātus.

pirkt	pienu d.esu apavus konfektes motociklu I.edusskapi	pārdot	gaļu augļus dārzeņus kāļus ķirbjus

Iegaumējiet!

es	p.ērku,	pārdodu	pirku,	pārdevu	pirkšu, pārdošu
tu	pērc,	pārdod	pirki,	pārdevi	pirksi, pārdosi
viņš viņa	> p.ērķ,	pārdod	pirka,	pārdeva	pirks, pārdos
mēs	p.ērkam,	pārdodam	pirkām,	pārdevām	pirksim, pārdosim
jūs	p.ērkat,	pārdodat	pirkāt,	pārdevāt	pirksiet, pārdosiet
viņi viņas	> p.ērķ,	pārdod	pirka,	pārdeva	pirks, pārdos

iepirkties (iep.ērkos, iepirkos) — делать покупки

	Šodien	Vakar	Rīt	
Es	iep.ērkos	iepirkos	iepirkšos	veikalā.
Tu	iepērcies	iepirkies	iepirksies	tirgū.
Viņš Viņa	> iep.ērkas	iepirkās	iepirksies	veikalā.
Mēs	iep.ērkamies	iepirkāmies	iepirksimies	bufetē.
Jūs	iep.ērkaties	iepirkāties	iepirksieties	veikalā.
Viņi Viņas	> iep.ērkas	iepirkās	iepirksies	kioskā.

- Ko tu šodien pirksi veikalā?
- Veikalā es pirkšu maizi un d.esu.
- Vai tad vakar tu nenopirki?
- Maizi es nopirku, bet d.esu nedabūju.

- Kur tu iesi?
- Es iešu uz veikalu.
- Ko tu pirksi?
- Es pirkšu elektronisko pulksteni.
- Vai tad tur tādus pārdod?
- Jā, pārdod.

- Kur tu dodies šorīt tik agri?
- Uz tirgu, gribu nopirkt tomātus.
- Vai tik agri pārdod tomātus?
- Es tur būšu pēc astoņiem, tad jau varēs nopirkt.
- Vai tur pārdod arī dilles un redīsus?
- Jā.
- Tad, lūdzu, nopērc man kilogramu redīsu un mazliet dilļu.

Vakar t.ēvs ... (nopirkt) liellopu gaļu.
 Māsa ies uz veikalu ... (iepirkties).
 Rīt es ... (pirkt) jaunu pulksteni.
 Kolhoznieki ... (pārdot) tirgū kartupeļus.
 Pagājušo nedēļu Vera ... (nopirkt) skaistu somu.
 Mans brālis grib ... (pirkt) jaunu motociklu.

Tulkojiet!

Я покупаю красивое платье.
 Мой товарищ купил холодильник.
 В магазине продавец продает овощи и фрукты.
 В магазине продают новую мебель.
 Сестра зашла в универмаг сделать покупки.
 Вы купили капусту?
 Где продаются эти конфеты?

sveikt, apsveikt — приветствовать, поздравлять
 Šodien es sveicu, apsveicu.
 Vakar es sveicu, apsveicu.
 Rīt es sveikšu, apsveikšu.
 D.ēls sveic māti sv.ētkos.
 Mazmeitiņa sveic vecmāmiņu dzimšanas dienā.
 Draugi apsveic Jāni Jāņu dienā.

	Šodien	Vakar	Rīt	
Es	sveicu	sveicu	sveikšu	kolēgi sv.ētkos.
Tu	sveic	sveici	sveiksi	...
Viņš	> sveic	sveica	sveiks	...
Viņa				
Mēs	sveicam	sveicām	sveiksīm	...
Jūs	sveicat	sveicāt	sveiksiet	...
Viņi	> sveic	sveica	sveiks	...
Viņas				

порéрс! купи!

liellopu gaļa говядина

- Labdien! Atvainojiet! Vai biedrs Kalniņš mājās?
- Jā! Lūdzu, ienāciet!
- Mēs atnācām viņu apsveikt. Mēs strādājām ar viņu kopā vienā rūpnīcā.
- Mazliet pagaidiet! Es viņu tūlīt pasaukšu.
- Labdien, Raimond! Apsveicam tevi vārda dienā! Novēlam labu veselību, daudz laimes un panākumus darbā!
- Paldies, draugi! Cik labi, ka atnācāt.
- Lūdzu, tev šie ziedi, paši izaudzējām.
- Cik skaistas neļķes! Un kā smaržo! Liels paldies!

Apsveicu	uzvaru!	
Apsveicam ar		rekordu!
		goda nosaukumu!
		jaunpiedzimušo!

Sveiciens no draugiem!

Sveiciens no Rīgas, Maskavas, Kijevas, Tallīnas, Viļņas!

- Lūdzu, nododiet sirsniņus sveicienus biedram Lapiņam!
- Paldies, noteikti nodošu.
- Pasveiciniet no manis savu sievu!
- Paldies, labprāt!

Apsveicu tevi dzimšanas dienā!
 Apsveicu jūs vārda dienā!
 Apsveicu tevi ar panākumiem darbā!
 Apsveicam jūs ar jauna dzīvokļa saņemšanu!
 Apsveicam jūs kāzu dienā!

Tulkojiet!

Сын поздравляет маму с Рождеством.
 Мы поздравили спортсменов с победой.
 Завтра они будут поздравлять друзей.
 Вчера я поздравил его с днем рождения.

pasaukt (pasaucu, pasaucu) по-
звать
vārda diena именины
smaržot (smaržo, smaržoja)
пахнуть

nodot (nododu, nodevu) пере-
дать, передавать; сдавать
sveiciens привет, поклон; при-
ветствие
panākums успех

Katru pavasari mūsu ģimene dodas uz savu dārzu. Dārzs atrodas netālu no Rīgas. Visi mūsu ģimenes locekļi labprāt strādā dārzā. Ģimene uzskata, ka katrs darbs cilvēkam ir vajadzīgs un reizē tā ir laba atpūta. Parasti mūsu ģimene brauc uz dārzu ar savu automašīnu. Dārzs ir neliels. Tajā ir dažas dobes, aug viena sudrabegle, trīs jāņogu un četri ērkšķogu krūmi. Vienā dārza stūrī ir neliels alpinārijs.

Arī šodien dārzā ir daudz darba. Vienā dobē meitas sēj burkānus, otrā — redīsus. Māte ar lejkannu aplaista sīpolus. Tēvs ar d.ēliem rok nelielas bedres. Tur viņi stādīs košumkrūmus. Košumkrūmus viņi nopirka tirgū. Tos pārdeva par l.ētu naudu.

Atbildiet uz jautājumiem! (Отвечайте на вопросы.)

Uz kurienu pavasarī dodas mūsu ģimene? ...
... jūsu ... ? ...

Kur atrodas viņu dārzs? ...

Vai jums arī ir dārzs? ...

Ko labprāt dara mūsu ģimene? ...

... jūsu ... ? ...

Vai darbs ir vajadzīgs cilvēkam? ...

Ar ko brauc uz dārzu mūsu ģimene? ...

Ar ko braucat jūs? ...

Kāds ir dārzs? (neliels, liels, mazs, skaists, v. ecs, ...)

Kas ir dārzā? ...

Kas aug dārzā? ...

Ko dara meitas? ...

Ko dara māte? ...

Ko dara t.ēvs un d.ēli? ...

kāpt (kāpju, kāpu) — подниматься, взбираться

uzskatīt (uzskatu, uzskatīju)

считать

vajadzīgs необходим

un reizē и в то же время

jāņoga, jāņogas смородина

ērķšoga, ērkšķogas крыжов-
ник

alpinārijs альпинарий

lejkanna лейка

aplaistīt (aplaistu, aplaistīju)

поливать

l.ēts дешевый

par l.ētu naudu по дешевке

kāpt	kalnā (на гору)
	augšā pa kāpnēm (вверх по лестнице)
	lejā pa kāpnēm (спускаться, сходить)
	kokā (на дерево)
	zemē (спускаться, слезать)
	pāri (переступить, перелезть)

līgaumējiet!

	Sodien	Vakar	Rīt	
Es	kāpju	kāpu	kāpšu	kalnā.
Tu	kāp	kāpi	kāpsi	...
Viņš	> kāpj	kāpa	kāps	...
Viņa				
Mēs	kāpjam	kāpām	kāpsim	...
Jūs	kāpjat	kāpāt	kāpsiet	...
Viņi				
Viņas	> kāpj	kāpa	kāps	...

- Anna, labdien! Šeit zvana Rūdis. Ko tu darīsi rīt?
- Rīt es braukšu kopā ar draugiem uz dienvidiem.
- Ko jūs tur darīsiet?
- Mēs gatavosimies pārgājenam kalnos.
- Kādos?
- Kaukāza kalnos. Mēs dosimies piecu dienu pārgājenā, kāpsim kalnos. Gribas redzēt ar sniegu klātās kalnu virsotnes. Tas taču ir tik skaisti, vai ne?
- Bet kāpt kalnos taču ir bīstami!
- Nemaz, vajag tikai savlaicīgi trenēties. Ceru, ka arī tu nākamgad brauksi ar mums kopā. Tu taču vēlies vienmēr būt kopā ar mani.
- Lai notiek tā, kā tu vēlies! Es tagad katru dienu trenēšos.

- Vai dienīņ, ko tu dari, Andri!
- Es kāpju kokā.
- Kāpēc?

dienvidi *только во мн. ч.* юг
 gatavoties (gatavojos, gatavojos) готовиться
 ar sniegu klātās virsotnes по-
 крытые снегом вершины
 bīstami опасно

savlaicīgi своевременно
 cerēt (ceru, cerēju) надеяться
 lai notiek tā пусть будет так
 vēlēties (vēlos, vēlējos) же-
 лать
 vai dienīņ! о божел

- Vai tad tu neredzi, kas man rokā?
 — Putnu būrītis.
 — Kā tad! Es to gribu piestiprināt, lai putniem ir kur dzīvot. Ja gribi man palīdzēt, vari arī tu kāpt.
 — Man bail, man reibst galva. Bet kā tu tiks zemē?
 — Gan jau nokāpšu.

Saule kāpj arvien augstāk. Солнце поднимается все выше.

No skursteņa kāpj dūmi. Дым идет из трубы.

Udens upē kāpj. Вода в реке поднимается.

Upe kāpj ārā no krastiem. Река выходит из берегов.

Temperatūra kāpj. Температура поднимается (повышается).

iekāpt (iekāpju, iekāpu) **izkāpt (izkāpju, izkāpu)** —
 влезть, влезать, сесть, са- выйти, выходить, вы-
 диться братья, выбираться

iekāpt | pa logu (через
 окно)
 tramvajā (в трам-
 вай)
 laivā (в лодку)
 vilcienā (в поезд)

izkāpt | no tramvaja
 (с трамвая)
 no autobusa (из
 автобуса)
 no bedres (из
 ямы)
 no gultas (из
 постели)
 krastā (на
 берег)
 pieturā (на ос-
 тановке)

Durvis bija aizslēgtas, un Viktoram vajadzēja iekāpt pa logu.

Draugi iekāpa laivā un devās ekskursijā pa upi. Pēc tam viņi izkāpa krastā.

Mēs sagaidījām savus draugus. Viņi izkāpa no vilciena.

piestiprināt (piestiprinu, piestiprināju) прикрепить, прикреплять; крепить

varēt (varu, varēju) мочь, смочь

bail: man bail мне страшно, я боюсь

reibt (reibstu, reibu) кружиться (голова)

tīkt (tieku, tiku) zemē спускаться на землю

sagaidīt (sagaidu, sagaidīju) дожидаться; встретить, встречать

T.ēvs un d.ēls iesēdās ratos un aizbrauca pēc siena.
Mazajam brālītim no rīta bija grūti izkāpt no gultas,
jo nāca miegs.

No autobusa izkāpa neliela auguma sieviete.
Zvejnieks gatavojās zvejai, viņš apāva lielos zvejas
zābakus.

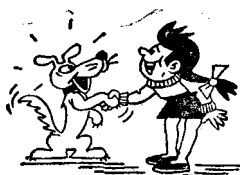
Mēs izkāpām nākamajā pieturā aiz Dzintariem.

Tulkojiet!

Мальчик влез в комнату через окно.
Они сели в лодку.
Из автобуса вышла молодая женщина.
На остановке все сошли с поезда.

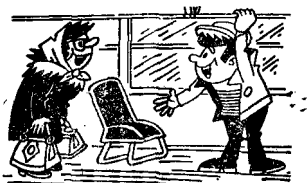

Andris dod draugam roku.

Suns dod ķepu Ilzei.

Z.ēns dod tramvajā vietu
sievietei.

Meitene ņ.em no plaukta kastīti.
Māte ņ.em pie rokas mazo brālīti.

iesēsties (iesēžos, iesēdos) усе-
гься, сесть
grūti трудно, тяжело
miegs сон; nāca miegs хотелось
спать

apaut (apauņu, apāvu) обувь,
обувать
ķ.ера лапа

dot roku (дать руку)
 naktsmājas (дать
 ночлег)
 iespēju (дать
 возможность)
 darbu (дать
 работу)
 ceļu (дать дорогу)
 atbildi (дать
 ответ)
 vietu (уступать
 место)
 pavēli (дать
 приказ)
 norādījumus (дать
 указания)
 tiesības (дать
 право)
 vārdu (дать
 слово)
 mutes (целовать)

ņemt dāvanu rokās
 (брать подарок
 в руки)
 pie rokas (взять
 за руку)
 līdzī (брать с
 собой)
 ciet (забирать)
 post (снимать;
 отнимать)
 laukā (вынимать)
 audzināšanā (взять
 на воспитание)
 vērā (принять во
 внимание)
 dalību (принять
 участие)

Iegaumējiet!

	Šodien		Vakar		Rīt		
es	dodu,	ņ.emu	devu,	ņēmu	došu,	ņemšu	
tu	dod,	ņem	devi,	ņēmi	dosi,	ņemsi	
viņš	>	dod,	ņ.em	deva,	ņēma	dos,	ņems
viņa							
mēs	dodam	ņ.emam	devām,	ņēmām	dosim,	ņemsim	
jūs	dodat,	ņ.emat	devāt,	ņēmāt	dosiet,	ņemsiet	
viņi	>	dod,	ņ.em	deva,	ņēma	dos,	ņems
viņas							

Viņš ņēma v.ērā biedra norādījumus.

Kad tu dosi atbildi direktoram?

Es direktoram došu atbildi rīt.

T.ēvs paņēma mani pie rokas.

Skolotājs deva iespēju skolēniem pabeigt darbu mājās.

Mārtiņš un viņa draugs ņēma lāpstas un sāka rakt dobi.

ņemt v.ērā **принять** (прини-
 мать) **во внимание** (к сведе-
 нию)

norādījums **указание**
 iespēja **возможность**

Vingrinājumi

Jaunietis ... (dot) autobusā vietu pensionāram.
Māte vakar ... (ņemt) d.ēlu līdz uz kino.
Nākamnedēļ viņi ... (dot) naktsmājas ciemiņiem.
Parīt es ... (dot) atbildi priekšniekam.
Vakar mēs ... (saņemt) skaistu dāvanu.
Vai tu ... (ņemt) vērā, ko saka pieaugušie?
Jā, es ... (ņemt) vērā.

Pusdienas laikā pie Ozolu dārza piebrauca viņu kaimiņš. Viņš izkāpa no mašīnas un devās pie Ozoliem ar lielu rozes stādu rokās. Kaimiņš iedeva rozes stādu Jānim Ozolam un teica: «Ņem un iestādi šo rozī! Tā ir speciāla šķirne — «Ofēlija». Lai aug jums visiem par prieku! Pie tam Ilzei jau drīz būs arī dzimšanas diena. Ceru, ka līdz dzimšanas dienai uzziedēs.» Jānis Ozols pateicās par dāvanu un paņēma rozī. Tad viņš pasauca Ilzi un Mārtiņu un teica viņiem: «Iestādiet rozī un neaizmirstiet to kārtīgi aplaistīt. Tikai uzmanīgi, nenolauziet. Ar rozēm vajag prast apieties, tās ir ļoti trauslas. Ar šo rozī, Ilze, kaimiņš tevi apsveic tavā dzimšanas dienā, kas nav aiz kalniem. Neaizmirstiet, ko es jums teiculis» «Labi, labi,» atbildēja Ilze ar Mārtiņu, «mēs tūlīt iestādīsim rozī.» «Kad beigsiet darbu, tad pasauciet mani, es paskatišos, kā jums ir veicies.»

Tad no mājas iznāca māte ar divām limonādes pudelēm un sviestmaizēm. Viņa teica: «Tas jums, jūs taču strādājat.» Ilze no prieka sasīta plaukostas un iesaucās: «Cik tu laba, māmiņ! Man tā gribas dzert un ēst! Es tikai pasaukšu tēti, un tad mēs visi kopā pusdienosim dārzā!»

saņemt (saņemu, saņēmu) по-
лучить, получать
izkāpt (izkāpj, izkāpu) выйти,
выходить
ņemt (ņemu, ņēmu) брать;
взять
ņem! бери, возьми!
uzziedēt (uzzied, uzziedēja) рас-
цвести, расцветать

pateikties (pateicos, pateicos)
благодарить, поблагодарить
aizmirst (aizmirstu, aizmirsu)
забыть, забывать
nolauzt (nolaužu, nolauzu) сло-
мать
vajag prast apieties надо уметь
обращаться

Atbildiet uz jautājumiem!

Kas piebrauca pie Ozolu dārza? ...
Kas kaimiņam bija rokās? ...
Kam kaimiņš iedeva rozes stādu? ...
Ko kaimiņš teica Jānim Ozolam? ...
Ko pasauca t.ēvs? ...
Ko viņš teica Ilzei un Mārtiņam? ...
Kādas ir rozes? ...
Ko darija pēc tam Ilze un Mārtiņš? ...
Ko māte atnesa b.ērniem? ...
Ko darija Ilze no priekiem? ...
Ko teica Ilze? ...

Tulkojiet!

В саду растет красивая сирень.
Мы выращивали на огороде капусту.
В саду растут грибы.
В прошлом году в парке росли красивые цветы.
Отец посадил красивый кустарник.
Завтра мы будем сажать помидоры и огурцы.
Анна сеет укроп и салат.
Завтра мы поедem в цирк.
Они будут копать большую яму.
Мальчик лез на дерево.

Māsa ... (поздравила) brāli dzimšanas dienā,
Siltumnīcā ... (росли) skaistas neļķes.
Māte dārzā ... (выращивала) tomātus.
Kolhoznieki ... (выращивали) cukurbietes.
Mežā ... (растут) sēnes.
Mēs ... (ехали) uz darbu ar autobusu.
Rīt mans brālis ... (поедет) komandējumā.
Mašīna ... (заехала) pagalmā.
Parīt mēs ... (поедем) uz .ez.eru peldēties.
Aina vakar dārzā ... (сажала) puķes.
Rīt studenti ... (поедут) strādāt kolhozā.
Štrādnieki ... (копали) grāvi.
Pēc nedēļas viņi ... (будут копать) bedres un ... (са-
жать) košumkrūmus.

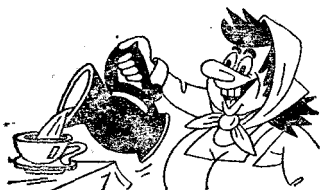
sasīst (sasītu, sasītu) plaukstas
всплеснуть ладонями

ēst (.ēdu, ēdu) есть; кушать

Vakar es ... pienu.	(kāpa)
Kolhoznieki ... gaļu.	(izkāpa)
Pārdevēja ... maizi.	(iekāpa)
Ilze ... jaunu pulksteni.	(pārdeva)
Kaimiņš ... ledusskapi.	(deva)
Veikalā ... mēbeles.	(nopirka)
Tūristi ... kalnā.	(pārdod)
V.ecāmāte ... tramvajā.	(pārdod)
B.ērns ... no gultas.	(nopirka)
Draugs draugam ... roku.	(nopirka)

skaista roze — красивая роза
augsta klints — высокая скала
liela zivs — большая рыба
vesa pils — старый замок

7. nodarbība

Tā ir krūze.

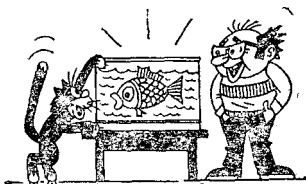
Tā ir ābele.

Tā ir bite.

Tā ir pils.

Tā ir klints.

Tā ir zivs.

bite пчела
zivs ж. р. рыба

klints ж. р. скала
pils ж. р. замок

Las ir	krūzes ābeles bites	zivis klintis pilis

Cik skaista rozel

Vai tavā dārzā zied sarkana roze?

Nē, manā dārzā nav sarkanas rozes.

Sarkanai rozei ir brīnišķīgs aromāts.

Es nopirku sarkanu rozi.

Es sveikšu tevi ar sarkanu rozi.

Sarkanā rozē ...

N. kas? roze

Ģ. kā? rozes

D. kam? rozei

A. ko? rozi

I. ar ko? ar rozi

L. kur? rozē

Kaimiņu dārzā zied baltas rozes, bet nav sarkanu rožu.

Sarkanām rozēm ir patīkama smarža.

Mēs šogad savā dārzā iedēstījām arī baltas rozes.

Ar sarkanām rozēm mēs sveicām draugus.

Sarkanās rozēs ...

N. kas? rozes

Ģ. kā? rožu

D. kam? rozēm

A. ko? rozes

I. ar ko? ar rozēm

L. kur? rozēs

N. kas?

do**b** → do**bj**

tul**p**e → tul**pj**

virtu**v**e → virtu**vj**

atzi**m**e → atzi**mj**

Ģ. kā?

do**[bj]**u

tul**[pj]**u

virtu**[vj]**u

atzi**[mj]**u

brīnišķīgs чудесный
aromāts аромат
sveikt (sveicu, sveicu) привет-
ствовать
smarža запах, аромат

iedēstīt (iedēstu, iedēstiju) по-
садить, сажать
dobe грядка
atzīme оценка, отметка

skolniece	c→č	skolnie	<u>č</u> u
priede	d→ž	prie	<u>ž</u> u
egle	l→ļ	eg	<u>ļ</u> u
sēne	n→ņ	sē	<u>ņ</u> u
klase	s→š	kla	<u>š</u> u
bite	t→š	bi	<u>š</u> u
roze	z→ž	ro	<u>ž</u> u
spuldze	dz→dž	spul	<u>dž</u> u

Bet ne vienm.ēr! Iegaumējiet arī: (Но не всегда! Запомните также:)

N. kas?
piekraste
mute
pase
gāze
flote
fronte
kase
aste
kaste

G. kā?
piekrastu
mutu
pasu
gāzu
flotu
frontu
kasu
astu
kastu

Ilze ciemojas pie savas draudzenes Anetes. Anetes v.e.cākiem ir jauns trīsistabu dzīvoklis Purvciemā, Rožu ielā. Agrāk Anetes ģimene dzīvoja komunālā dzīvoklī pils.ē-tas centrā.

Anete rāda klasesbiedrenei dzīvokli un stāsta:

— Šis ir 119. sērijas nams. Mūsu dzīvoklis sākas ar halli, no halles pa labi ir virtuve, pa kreisi — istaba. Tā ir liela istaba, bet caurstaigājama. Aiz šīs istabas ir gai-tenis, kurā ir durvis uz v.ecāku guļamistabu un manu istabu. Gaiteņa galā ir vannas istaba un tualete.

priede сосна
spuldze лампочка
piekraste побережье, прибре-
жье, берег
pase паспорт
flote флот
kaste ящик

komunāls коммунальный
sērija серия
halle холл
caurstaigājama istaba проход-
ная комната
vanna ванна
tualete туалет

Mūsu dzīvoklī ir visas ērtības: centrālapkure, gāze, siltais un aukstais ūdens. Mums vēl nav tālruņa. Tālruni mēs droši vien gaidīsim vairākus gadus...

Virtuve ir pamaza, bet mūsu ģimenei tā ir pietiekami liela.

— Kāda moderna gāzes plīts!

— Tā ir Polijā ražota.

— Anete, kāpēc jums ir tik daudz vāžu, krūžu un svečturu?

— Tā ir manas mātes kolekcija. Viņai ļoti patīk Latgales meistarū darinātās krūzes, vāzes un svečturi.

— Kur jūs iegādājāties tik daudz vāžu, krūžu un svečturu?

— Mūsu ģimene katru gadu apmeklē tautas lietišķās mākslas darinājumu gadatirgu Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā.

— Kad tur ir gadatirgus?

— Parasti — jūnija pirmajā svētdienā.

— Kā tur var nokļūt?

— Jābrauc ar 1. autobusu līdz Brīvdabas muzejam. Var arī braukt ar sesto tramvaju līdz galapunktam Juglā un tad iet kājām pa taku līdz pašam muzejam. Bet tagad — nāc, lūdzu, es tevi pacienāšu ar piena kokteili un grauzdētiem zemesriekšiem.

Lasiet un tulkojiet!

Katram cilvēkam ir sava zvaigzne.

Zēns zīmē sauli, upi un zvaigznes.

Lai vienmēr ir saule, zila debess un zaļa zāle!

Kas aizmirst mātes valodu, tas aizmirst mātes vārdu.

ērtības удобства
centrālapkure центральное отопление

tālrunis (tālruni) телефон
droši vien на pewno, на вероятно;
вероятно, по своей вероятности

patmazs доволно маленький
pietiekami достаточно
darināt (darīnu, darīnāju) сделать, делать; изготовить, изготовлять

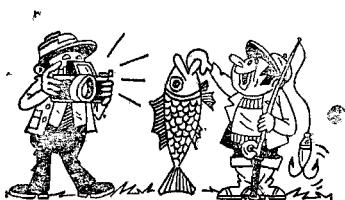
darināts сделанный
darinājums изделие; работа; произведение

gadatirgus ярмарка
jūnijs июнь
nokļūt (nokļūstu, nokļuvu) по-
пасть, понадать
tramvajs трамвай
galapunkts конечный пункт; ко-
нечная остановка
grauzdēt (grauzdēju, grauздēju)
жарить, поджаривать
grauzdēts жареный
zemesrieksts земляной орех,
арахис
aizmirst (aizmirstu, aizmirsu)
забыть, забывать
veselīgs здоровый

Lasiet un tulkojiet!

Kokle ir vispopulārākais latviešu tautas mūzikas instruments. Par to liecina folkloras materiāli, kuros pieminētas kokles, koklētāji un koklēšana. Kokles skaņa apcerēta arī tautasdziesmās. Kokli izmantoja dažādos tautas rituālos.

Mūsu dienās kokļu repertuārā ir tautasdziesmas, deju melodijas un instrumentālie skaņdarbi. Ir pilnveidojusies kokles tehnika, bagātinājies repertuārs, interesantus skaņdarbus un tautasdziesmu apdares koklēm veido komponisti. Kokļu spēles klases izveidotas daudzās bērnu mūzikas skolās un mūzikas vidusskolās. Jāzeps Vitols Latvijas Valsts konservatorijā darbojas latviešu tautas mūzikas instrumentu nodaļā. Kokli izmanto gan solo spēlē, gan ansambļos.

Cik liela zivs!

Kādas lielās un skaistas zivis!

populārs популярный
vispopulārākais самый популяр-
ный
instruments инструмент
liecināt (liecina, liecināja) сви-
детельствовать
koklētājs играющий на кокле
koklēšana игра на кокле
apcerēt (apceru, apcerēju) рас-
смотреть, рассматривать
apcerēts рассмотрен
repertuārs репертуар
instrumentāls инструменталь-
ный

skaņdarbs музыкальное произ-
ведение
pilnveidoties (pilnveidojas, piln-
veidojās) усовершенствоваться,
совершенствоваться
tehnika техника
bagātināties (bagātinās, bagāti-
nājās) обогатиться, обога-
щаться
apdare обработка
spēle игра
solo соло
ansamblis (ansambļi) ансамбль

Tā ir krāsns.

Tā ir uguns.

Tās ir krāsnis.

Tā ir pils.
Tās ir pilis.

Vai tu domā, ka kaimiņu mājā arī ir **krāsns**?

Nē, viņiem **nav** krāsns, viņiem ir centrālapkure.

Mūsu krāsnij vajag daudz malkas.

Es katru dienu kurinu **krāsni**. Mēs neesam apmierināti ar savu **krāsni**.

Man garšo **krāsnī** c.epti kartupeļi.

N. kas? krāsns

G. kā? krāsns

D. kam? krāsnij

A. ko? krāsni

I. ar ko? ar krāsni

L. kur? krāsnī

N. kas? zivis

G. kā? zivju

D. kam? zivīm

A. ko? zivis

I. ar ko? ar zivīm

L. kur? zivīs

Dažādas zivis ir mūsu zivju dīķī.

Tēvocim ļoti garšo zivju zupa.

Zivīm patīk tikai tīri ūdeņi. Zvejnieks atnesa svaigas zivis.

Māte pacienāja kaimiņus ar c.eptām zivīm.

Zivis ir vērtīgas uzturvielas.

krāsns *ж. р.* печка

uguns *ж. р.* огонь

vajadzēt (vajag, vajadzēja)

быть нужным; быть необходимым; требоваться

kurināt (kurinu, kurināju) топить

apmierināts довольный

ne.esam apmierināti мы недовольны

c.epts жареный

tīrs чистый

vērtīgs ценный

uzturvielas пищевые вещества

 N. kas?

asins *обычно во мн. ч.:* asinis
 cilts
 govš
 izkaps
 pils
 sirds
 nakts
 smilts *обычно во мн. ч.:* smiltis
 krūts
 zivs

 Ģ. kā?

n→ŋ asi ŋ u
 t→š cil š u
 v→vj go vj u
 t→š izkap š u
 l→ļ pi ļ u
 d→ž sir ž u
 t→š nak š u
 t→š smil š u
 t→š krū š u
 v→vj zi vj u

Bet ne vienmēr. Iegaumējiet arī:

 N. kas?

acs
 auss
 balss
 debess *обычно во мн. ч.:* debesis
 kūts
 pirts
 valsts
 vēsts
 zoss

 Ģ. kā?

acu
 ausu
 balsu
 debesu
 kūtu
 pirtu
 valstu
 vēstu
 zosu

Pasu galdā izsniedz personības dokumentus.

Visi piekrastes iedzīvotāji bija zvejnieki.

Priežu silā ir labs gaiss. Egļu mežā labi aug sēnes.
 Mūsu republika ir bagāta ar priežu siliem un sēņu mežiem.

izkaps *ж. р.* коса
 nakts *ж. р.* ночь
 smilts, smiltis *ж. р.* песок
 krūts *ж. р.* грудь
 balss *ж. р.* голос
 kūts *ж. р.* хлев
 pirts *ж. р.* баня

vēsts *ж. р.* известие
 zoss *ж. р.* гусь
 izsniegt (izsniedzu, izsniedzu)
 выдать, выдавать
 zvejnieks рыбака
 sils бор

Manam v.e.c.t.ēvam patika darbs bišu dravā. Viņš bija dravnieks.

Kolhoza dārzniecība Iepojas ar krāšņu tulpju laukiem.

Ednīca «Vita» iepriecina apmeklētājus ar zivju ēdienu dažādību.

«Zila debess zelta mākoņos» ir grāmata par dzejnieces Aspazijas bērņību.

Sen to Rīgu daudzinaja,
Nu to Rīgu ieraudzīju:
Visāpkārt smilšu kalni,
Pati Rīga ūdenī.

(Tautasdziesma)

Lasiet un tulkojiet!

.Esmu dzimusi ar pirti vienā gadā: vienīgi pirts pavasarī, bet es rudenī. Ešmu pļedzīmusi tieši pirti, toreiz vēl baltā un smaržīgā.

Es pirti atceros ne vairs baltu, bet jau lietus un vēju aprautu, saules un sala ārdētū.

Aiz pirts aug balts ceriņu krūms. Vienos pirts sānos zarojas jauns ozols, ko v.ecāmāte iestādījusi. Ozola zari s.e.dzas pāri pirts jumtam, kas pamazām sāk apaugt ar mīlīgi zaļu sūnu.

Otros pirts sānos zem pirts loga zied indīgās, bet skais-tās kurpītes.

drava paseka
dravnieks пасечник
dārzniecība (хозяйство) садо-
водство
iepriecināt (iepriecinu, ieprieci-
nāju) обрадовать; радовать;
порадовать
dzejniece поэтесса
daudzina (daudzīnu, daudzi-
nāju) часто упоминать; вос-
хвалять
vis'apkārt кругом
tieši прямо, непосредственно
lietus un vēju аргаута дождем
и ветром обветрена
sals мороз
ārdēt (ārdēju, ārdēju) здесь;
разрушать

saules un sala ārdēta солнцем
и морозом изъеденная (ис-
точенная)
sāns бок
zaroties (zarojas, zarojās) раз-
ветвляться
segties (sedzos, sedzos) стлать-
ся, расстилаться
pamazām понемногу, понемнож-
ку; поменьку, постепенно
араugt (арауг, арауга) обра-
сти
mīlīgs ласковый, милый, прият-
ный
sūna мох
indīgs ядовитый
kurpīte аконит, борец

Pašā pirts priekšā, abās pusēs kāpnēm, rudenos līdzīgi kup.enām zied baltie flokši, bet gar stenderēm uz augšu rāpjas kaut kāds vītenaugs, kam nosaukumu es nezīnu.

Turpat pirts priekšā atrodas aka.

Bet tagad par pirts iekšpusi.

Tā ir īsta vidzemnieku pirts, un tanī ir priekšīņa un pati īstā pirts jeb iekšpirts.

Priekšīņa ir paliela t.e.lpa ar logu. Tur ir iemūr.ēts liels čuguna katls, kurā var saliet ūdeni. Priekšīņā atrodas krāsns mute, kurā sabāž malku un pielaiž tai uguni.

Aizdurvē ir drebju pakaramie virsdrēbēm.

Iekšpirtī atrodas c.eri — apmūr.ēti akmeņi, kas, kurinot krāsni, tiek nokaitēti. Uz c.eriem ir iekārtota lūka, ko pāršanās laikā atver, un pa to uz akmeņiem uzmet garu.

Saprotams, ka iekšpirtī atrodas lāva. Tai ir trīs stāvi. Vēl te stāv z.emi koka bluķīši un spaiņi.

Iekšpirtī nekas cits nenotiek kā sautēšanās, pāršanās un mazgāšanās.

Pēc Skaidrites Andersones «Smaržīgās pēdas»

priekšā перед, впереди
puse сторона; половина
flokši флоксы
stendere косяк
rāpties (rāpjos, rāpoš) лезть
vītenaugs выходящее растение
iekšpuse (iekšiene) внутрен-
ность
vidzemnieks житель Видземе
priekšīņa предбанник
iekšpirts *ж. р.* внутренняя часть
бани
paliels довольно большой
mūrēt (mūrēju, mūrēju) муро-
вать
iemūr.ēts вмурованный, заму-
рованный
čuguns чугун
saliet (saleju, salēju) слить,
сливать; вылить, выливать
krāsns mute устье (жерло)
печи
sabāzt (sabāžu, sabāzu) засу-
нуть, засовывать; зачихнуть,
запахивать

pielaišt (pielaižu, pielaidu) ugu-
nī поджечь, поджигать
aizdurve место за дверью
drebju pakaramais вешалка
fapa втулка, затычка
virsdrēbes *мн. ч.* верхняя
одежда
c.eri *только во мн. ч.* каменка
tiek nokaitēti накаляются
iekārtot (iekārtoju, iekārtoju)
устроить, устраивать
lūka люк
pērties (peros, pēros) париться
pāršanās páрение
uzmest (uzm.etu, uzmetu) на-
бросить, набрасывать; наки-
нуть, накидывать
uzmest garu поддать пару
saprotams конечно; понятно
lāva полоч
spainis (spaiņi) ведро
nenotikt (nenotiek, nenotika) не
происходить, не случиться
sautēšanās páрение
pēdas *мн. ч.* след, следы

Vingrinājumi

Mēs dzīvojam lielā mājā. Mūsu dzīvoklis ir saul- pusē. Dzīvoklī ir divas istabas un virtuv-. Virtuv- ir gāz- un elektrība. Virtuv- vidū ir virtuv- galds un daži kr.ēsli. Ik- dienā mēs virtuv- ēdam brokastis, pusdienas un vakari- ņas. Māte klāj virtuv- galdu, bet Ilz- mazgā traukus. Ilz- nepatīk mazgāt nažus un dakšiņas, viņa labprāt mazgā krūzes, šķīvjus, bļodas un karot-.

Ilze lieliski prot cept piparkūku sird-. Meiten- šis darbs patīk-, un viņa to dara no sird-. Katrai sird- viņa izdomā savu rakstu. Piparkūku sird- viņa dāvina saviem draugiem un klas- biedriem.

V.ecaimātei bija laba sirds. (N. kas?)

Tikai tāds cilvēks, kam nav ..., var paspert sunim ar kāju. (Ģ. kā?)

Neliec ... sāpēt! (D. kam?)

Pirmos gadus viņi strādāja ar entuziasmu, ar ... un dvēseli.

Un tad pēc brīža es sajutu stipras sāpes (L. kur?)

... nevar izraut no krūtīm un nolikt uz plaukstas vi- siem aplūkošanai. (A. ko?)

ikdiens *только в ед. ч.* будни

ēdam brokastis — brokastojam
завтракаем

ēdam pusdienas — pusdieno-
jam обедаем

ēdam vakariņas — vakariņo-
jam ужинаем

nepatīkt (nepatīk, nepatika) не
нравится

nazls (naži) нож

dakšiņa вилка

šķivis (šķīvji) тарелка

bļoda миска; таз

piparkūka пряник

piparkūku sirds фигурка сердца,
сделанная из теста для пря-
ников

darīt no sirds делать от души
paspert (pasperu, paspēru) тол-
кнуть (*ногой*)

nolikt (nelieku, nellku) не за-
ставлять

entuziasms энтузиазм

izraut (izrauju, izrāvu) вы-
рвать, вырывать, выдернуть,
выдергивать

nolikt aplūkošanai положить
для осмотра

1egaumējiet!

Kāda krāsa jums patīk?
Kādu krāsu jūs vēlaties?
Es vēlos kaut ko gaišāku
tumsāku

Vai citas krāsas nav?

Kādā krāsā ir ...

pasteltoņi

balts

m.ēlns

sarkans

zils

tumši zils

gaiši zils

p.el.ēks

zaļš

brūns

krēmkrāsas

smilškrāsas

sudraba krāsas

z.elta krāsas

dz.el.ens

violets

Какой цвет вам нравится?

Я хотела бы что-нибудь
посветлее
потемнее

Другого цвета нет?

Какого цвета ...

пастельные тона

белый

черный

красный

синий

темно-синий

голубой

серый

зеленый

коричневый

кремовый, кремового цвета

бежевый

серебристый

золотистый

желтый

фиолетовый

tas ir l.edus — это лед
tas ir gailis — это петух

8. nodarbība

Tas ir m.edus. — ... мед.

M.edus ir | salds.
 | garšīgs.
 | lipīgs.
 | vērtīgs pārtikas
 | produkts.

Auksts kā l.edus, salds kā m.edus.

Ja Jāņu dienā saimnieks neiztaisa alu, tad viņam šai rudenī nepadodas mieži.

Tas ir l.edus. — ... лед.

L.edus ir auksts
un trausls.
L.edus ir caurspī-
dīgs.

trausls хрупкий
garšīgs вкусный
caurspīdīgs прозрачный
lipīgs липкий
Jāņu diena Иванов день
saimnieks хозяин

neiztaisīt (neiztalsu, neiztaisīju)
не сделать; neiztaisīt alu не
сварить пива
nepadoties (nepadodas, nepade-
vās) не уродиться
alus *только в ед. ч.* пиво

N. kas? tirgus, lietus, apvidus, vidus, kl.epus, alus ...
 N. kas? tirgi, lieti, apvidi ...

Rīgā ir vairāki tirgi. Pils.ētas centrā ir Rīgas Centrālais tirgus. Vēl ir Vidzemes tirgus, Ciekurkalna tirgus un Pārdaugavā — Āgenskalna tirgus.

Mūsu republikā populāri ir gadatirgi. Gadatirgi notiek reizi gadā, un tajos pārdod visu, ko vien tik cilvēks vēlas. Tur pārdod augļus un dārzeņus, dzīvniekus un putnus, dažādus rūpniecības un mājražošanas izstrādājumus.

Vienmēr ļoti pievilcīgi ir tautas daiļamatnieku darinājumi — rakstaini cimdi, zeķes, lakati, šalles, izstrādājumi no māla un koka. Ļoti simpātiski ir pinumi no klūdziņām.

Gadatirgos vienmēr pārdod piparkūku sirdis.

Saldū katru gadu ir gadatirgus.

Tirgus cenas ir augstas. Rīgas Centrāltirgum ir laba slava.

Māte katru sestdienu brauc uz tirgu.

Visi ir apmierināti ar tirgu. Vidzemes tirgū pārdod arī lauku maizi.

N. kas?	tirgus
G. kā?	tirgus
D. kam?	tirgum
A. ko?	tirgu
I. ar ko?	ar tirgu
L. kur?	tirgū

tirgus рынок; базар
 apvidus местность
 vidus середина
 kl.epus *только в ед. ч.* кашель
 centrālais, centrālā централь-
 ный, центральная
 populārs популярный
 notikt (notiek, notika) слу-
 читься, случаться; произойти,
 происходить
 vēlēties (vēlos, vēlējos) же-
 лать
 dārzeņi овощи
 rūpniecība промышленность

rūpniecības izstrādājumi про-
 мышленные изделия
 mājražošana домашнее произ-
 водство
 daiļamatnieks мастер приклад-
 ного искусства
 darinājums работа; изделие
 rakstains узорчатый
 lakats платок
 māls глина
 pinums плетение
 klūdziņa прутик, лозинка
 cena цена
 lauku maize деревенский хлеб

Latvijā populāri ir gadatirgi .	N. kas?	tirgi
Latvijā ir arī pils.ētas, kurās nav tirgu .	Ģ. kā?	tirgu
Rīgas tirgiem ir liela popula- ritāte.	D. kam?	tirgiem
Rudeņos vienā dienā var ap- meklēt vairākus gadatirgus .	A. ko?	tirgus
Ar tirgiem ir bagāti arī re- publikas rajoni.	I. ar ko?	ar tirgiem
Mūsu republikas tirgos ir diezgan plaša preču izvēle.	L. kur?	tirgos

- Es aiziešu tikai līdz tirgum.
- Šodien tirgus ir sl.ēgts.
- Tas nevar būt! Tirgus svētdienās nav sl.ēgts.
- Piezvani uz izziņu biroju un pajautā, kurās dienās tirgus ir sl.ēgts!

Naktī līst silts un auglīgs pavasara lietus.

Tev ir stiprs **klepus**. Nedzer aukstu alu!

Es šoziem saaukstējos. Man bija stiprs **klepus** un iesnas.

Tad es dzēru liepziedu tēju ar **m.edu** un karstu pienu ar **m.edu**. Pēc dažām dienām es izveseļojos. **M.edus** ir ļoti veselīgs.

Lasiet un tulkojiet!

S.enos laikos Rīgas tirgus atradās Rīgas ostas tuvumā. Par šo pirmo Rīgas tirgu ziņu trūkst. V.ēlāk tirgus pārvietojās pie Skārņu ielas. Pēc tam izveidojās jauns tirgus

popularitāte популярность
diezgan plaša izvēle до-
большой выбор
prece товар
sl.ēgts закрытый
tirgus ir sl.ēgts рынок закрыт
izziņa справка
birojs бюро
saaukstēties (saaukstējos, sa-
aukstējos) простудиться, про-
стужаться
iesnas только во мн. ч. нас-
морк

liepziedu tēja липовый чай
izveseļoties (izveseļojos, izvese-
ļojos) выздороветь, выздо-
равливать; поправиться, по-
правляться
ziņa известие, весть; сообще-
ние; сведение
pārvietoties (pārvietojos, pār-
vietojos) переместиться, пе-
ремещаться
izveidoties (izveidojas, izveido-
jās) образоваться; создаться,
создаваться

laukums pils.ētas centrā. No galvenās ieejas pils.ētā uz šo tirgu veda Tirgoņu iela — Smilšu ielas turpinājums. Tirdzniecība šeit notika laukuma malās uzc. elto dzīvojamā māju apakšstāvos, īpašās pārdotavās, tirgus būdās, kā arī uz atklātiem galdiem. Telpas Krāmu ielā no rātes nomāja krāmu un sīkpreču tirgotāji, kas turpat gatavoja un arī pārdeva savus izstrādājumus. Īpašās būdu rindās un uz galdiem tirgojās ar dārzeniem, zivīm, maizi, miltiem. Skārņu ielā pie tirgus laukuma pārdeva gaļu. Arī pils.ētas vīna pagrabs atradās netālu no tirgus — Krāmu ielā. Tirdzniecību pārzināja Rīgas rāte. Vēlāk tirdzniecība ar pārtikas precēm tika pārc.elta no šī tirgus laukuma uz Daugavmalu. To sauca par Daugavmalas tirgu.

B.ērnu pienākums pa dienasvidu ir uzraudzīt p.ērķona lietu. Un tas, nūdien, nav nekāds vieglaiss darbs, jo p.ērķona debeši ir viltus un zaglības pilni. Garāka lietus tuvošanos jau ilgi sajūt debesīs un virs zemes... Bet cik reižu nav tā, ka pat tāli p.ērķoni ducina, bet lietus kā nav, tā nav.

Un te pavisam negaidīti — p.ērķons ir gandrīz jau klāt. R.etas lietus lāses krīt un krīt.

Pēc Skaidrites Andersones «Smaržīgās pēdas»

vest (v. edu, vedu) вести
turpinājums продолжение
tirdzniecība торговля
mala край; сторона
dzīvojamā māja жилой дом
apakšstāvs нижний этаж
īpašs особый
pārdotava лавка, магазин
būda хижина; будка; tirgus
būda лавка
atklāts открытый
rāte ратуша (орган городского
управления)
nomāt (nomāju, nomāju) арен-
довать; снимать
krāmi только во мн. ч. барахло
sīkprece мелкий товар
turpat там же
vīns вино
pagrabs погреб
pārzināt (pārzinu, pārzināju)

ведать, заведовать
pārcelt (pārceļu, pārcēļu) пере-
вести, переводить; перенести,
переносить
saukt (saucu, saucu) называть,
именовать; звать
dienasvidus полдень
uzraudzīt (uzraugu, uzraudziņu)
надзирать, наблюдать, смот-
реть
p.ērķons гром
p.ērķona lietus грозовой дождь
debešis (debeši) (mākonis) туча
p.ērķona debeši грозовые тучи
tuvošanās приближение
sajust (sajūtu, sajutu) ощутить,
ощущать; почувствовать, чув-
ствовать
ducināt (ducina, ducināja) по-
грохатывать
negaidīti неожиданно

Tas ir gailis.

Tie ir gaiļi.

Tā ir gaiļa spalva.
Это перо петуха.

Tās ir gaiļa spalvas.
Это перья петуха.

S.enos laikos rītos cilvēku
modināja gailis.

Gaiļa spalvas ir ļoti krāšņas.
Gailim ir garas, stipras kā-
jas un sarkana sekste.

V.ecāmāte tirgū nopirka
gaili.

Mēs sadraudzējamies ar kai-
miņu gaili.

Duksis dusmīgi noskatījās
gaili.

N. kas?

gailis

G. kā?

gaiļa

D. kam?

gailim

A. ko?

gaili

I. ar ko?

ar gaili

L. kur?

gailī

modināt (modinu, modināju) бу-
дить

krāšņs великолепный; роскош-
ный; пышный

stiprs крепкий; сильный

sekste гребень

saudraudzēties (saudraudzējos, sa-
draudzējos) сдружиться,

сдружаться, подружиться

dusmīgi сердито

noskatīties (noskatos, noskatī-
jos) смотреть, глядеть

Rītos dzied gaiļi.
 Gaiļu spalvas ir krāšņas.
 Gaiļiem ir sarkanās sekstes.
 Vakarā gaiļus sadzina kūti.
 Ar kaimiņu gaiļiem mēs sadraudzējamies.
 Tūlīt pēc kara «Gaiļos» ierīkoja Mikrobioloģijas institūta filiāli.

☀☀
 N. kas? gaiļi
 Ģ. kā? gaiļu
 D. kam? gaiļiem
 A. ko? gaiļus
 I. ar ko? ar gaiļiem
 L. kur? gaiļos

Tas ir zirnīs un šķīvis.
 Tas ir gailis un ērglis.

Tie ir zirņi un šķīvjī.
 Tie ir gaiļi un ērgļī.

N. kas?	Ģ. kā?	N.,	Ģ.,	D.,	A., I., l
gailis l→ļ	gaiļļa	gaiļļi,	gaiļļu,	gaiļļiem,	...
ērglis	ērgļļa	ērgļļi,	ērgļļu,	ērgļļiem,	...
brālis	brāļļa	brāļļi,	brāļļu,	brāļļiem,	...
zirnis n→ņ	zirņņa	zirņņi,	zirņņu,	zirņņiem,	...
spainis	spaiņņa	spaiņņi,	spaiņņu,	spaiņņiem,	...
gulbis b→bj	gulbjja	gulbjji,	gulbjju,	gulbjjiem,	...
ūpis p→pj	ūpjja	ūpjji,	ūpjju,	ūpjjiem,	...
kurmīš m→mj	kurmjja	kurmjji,	kurmjju,	kurmjjiem,	...
čirvis v→vj	čirvjja	čirvjji,	čirvjju,	čirvjjiem,	...

sadzīt (sadzenu, sadzinu) за-
 гнать, загонять
 «Gaiļi» название хутора
 ērglis орел

gulbis лебедь
 ūpis филин
 kurmīš крот
 čirvis топор

āpsis	s→š	āp š a	āp š i,	āp š u,	āp š iem,	...
zutis	t→š	zu š a	zu š i,	zu š u,	zu š iem,	...
ezis	z→ž	e ž a	e ž i,	e ž u,	e ž iem,	...
brīdis	d→ž	brīe ž a	brīe ž i,	brīe ž u,	brīe ž iem,	...
lācis	c→č	lā č a	lā č i,	lā č u,	lā č iem,	...
dadzis	dz→dž	da dž a	da dž i,	da dž u,	da dž iem,	...
alnis	—	a l n a	a l n i,	a l n u,	a l n iem,	...
alksnis	—	alk š n a	alk š n i,	alk š n u,	alk š n iem,	...
šķērslis	—	šķēr š i a	ašķēr š i i,	šķēr š i u,	šķēr š i iem,	...
zellis	—	ze l i a	ze l i i,	ze l i u,	ze l i iem,	...

Latvijā ir bagāta augu un dzīvnieku valsts. Upēs, ezeros, mežos un laukos dzīvo dažādi putni, dzīvnieki un zivis.

Latvijas mežos dzīvo vilki, brieži, aļņi, zaķi, meža cūkas, āpši, lūši un citi dzīvnieki. Dažreiz mūsu mežus apciemo arī lāči. Lāči Latvijā sastopami reti, tie parasti ieklejo no kaimiņrepublikām — Igaunijas un Krievijas.

Lūši ir kaķu dzimtas pārstāvji mūsu faunā. Pašreiz lūšu Latvijā ir ļoti maz.

Meža dzīvnieks ir arī āpsis. Āpšiem ir platas ķepas ar spēcīgiem nagiem. Āpši rok dziļas alas.

Vēcos parkos un dārzos, mežmalās un lapu koku mežos dzīvo eži.

āpsis барсук
 zutis угорь
 ezis еж
 brīdis олень
 lācis медведь
 dadzis репейник
 alnis лось
 šķērslis препятствие; преграда;
 помеха
 zellis подмастерье; подручный
 vilks волк
 meža cūka кабан

lūsis (lūši) рысь
 apciemot (apciemoju, apciemoju)
 посетить, посещать; навес-
 тить, навещать
 ieklejot (ieklejo, ieklejoja) за-
 брести, забредать
 dzimta семейство; род
 pārstāvis (pārstāvji) представи-
 тель
 fauna фауна
 pags ноготь; коготь; копыто
 lapu koku mežs лиственный лес

Visu savu mūžu zemē dzīvo kurmjī. Kurmjī rok zemē ejas un mitekļus. Kurmjī barojas ar tārpiem un kukaiņiem.

Pēc grāmatas «Latvijas dzīvnieki»

.Engures .ez.erā vasarās dzīvo gulbji un gārņi.

Lieli un c.ēli putni ir stārķi. Stārķim ir garš knābis, garš kakls un garas sarkanās kājas. Stārķim ir īsa aste un lieli spārni. Latvijā uzturas baltie un melnie stārķi. Parasti stārķi dzīvo māju tuvumā.

Uz galda ir pieci šķīvji. Šķīvjos ir zirņi ar speķi.

Kā gatavo zirņus ar speķi?

Zirņus mērcē un vāra bez sāls. Kad zirņi gandrīz jau gatavi, pievieno sāli, nokāš, pasniedz glītos māla traukos, pārlietus ar kubveida gabaliņos sagrieztu un ar sīpoliem sac.eptu speķi. Atsevišķi pasniedz rūgšpienu.

eja проход, ход
mitekļis (mitekļi) жилище
baroties (barojos, barojos) питаться
tārps червь
kukaiņis (kukaiņi) насекомые
gārnis (gārņi) цапля
c.ēls благородный
knābis (knābji) клюв
spārns крыло
uzturēties (uztuross, uzturējos) находиться, пребывать, пробыть
speķis только в ед. ч. сало; шпик
mērcēt (mērcēju, mērcēju) вымочить, вымачивать
sāls соль

gatavs готовый
nokāst (nokāšu, nokāsu) сцедить, сцеживать
pasniegt (pasniedzu, pasniedzu) подать, подавать
glīts красивый
pārliet (pārleju, pārleju) залить, заливать
kubveida кубической формы, кубовидный
gabaliņš кусочек
sagriezt (sagriežu, sagriežu) разрезать, разрезать
sīpols луковича
sīpoli лук
sac.ept (sac.epu, sac.epu) зажарить, жарить

Cilvēkam, kurš taukšķētus zirņus nekad nav ēdis, grūti saprast, kas tas ir — taukšķēti zirņi. Tie, mīļais, ir visgaršīgākie zirņi pasaulē! Zirņus izmērcē un pēc tam čuguna katlā ar apaļu dibenu uz mērenas uguns cep sviestā vai cūku taukos, kamēr tie gatavi. Vienīgi nedomā, ka taukšķēti zirņi ir mīksti! Tie nav ne mīksti, ne cieti: zirņi vienkārši ir gatavi. Zirņus cepot visu laiku maisa ar garu koka karoti. Kad zirņi nāk gatavi, tie katlā vairs neturas, bet sprakšķēdami plīst pušu un šaujas ārā no katla uz visām pusēm kā karstas skrotis. Zirņi danco pa plīti, lec taukšķēdami uz rokām un acīs. Taukšķēšanai neder jebkuri zirņi. Piemēram, no tiem mazajiem, baltajiem neko neiztaukšķēsi. Vajadzīgi īstie: lielle, pēlēkie zirņi. Iztaukšķēti tie ir irdeni un miltaini kā kartupeļi. Gatavos zirņus saber māla bļodā vai pītā groziņā. To ēšanai nevajag ne karotes, ne naža, ne dakšiņas. Laiku pa laikam tik pagrābj ar sauju. Ceļu uz muti zirņi atrod paši, lai tikai zobiem veselība.

Pēc Skaidrites Andersones «Smaržīgās pēdas»

taukšķēti zirņi поджаренный горох
 saprast (saprotu, sapratu) понять, понимать
 visgaršīgākais, visgaršīgākā самый вкусный, самая вкусная
 apaļš круглый
 dibens дно
 mērens умеренный
 tauki только во мн. ч. жир, жиры, сало
 kamēr пока
 vienīgi единственно, только, лишь; только лишь
 ciets твердый; жесткий
 maisīt (maisu, maisīju) мешать
 neturēties (neturos, neturējos) не удержаться, не удерживаться

sprakšķēdami потрескивая
 plīst (plīst, plīsa) пушу разрываться; лопаться
 šauties (šaujas, šāvās) ārā выскочить, выскакивать; выпрыгнуть, выпрыгивать
 skrots ж. р. дробина
 plīts ж. р. плита
 jebkurš любой; всякий
 pēlēks серый
 irdens рыхлый
 miltains мучнистый
 sabērt (saberu, sabēru) ссыпать, ссыпать; насыпать, насыпать
 laiku pa laikam время от времени
 pagrābt (pagrābju, pagrābu) захватить, захватывать
 sauja горсть; пригоршня

Vingrinājumi

Agri pavasarī atlido dziesmas ieskandina pavasari. Ostas rajonā ir vairāki ... klubi. Cilvēki pārnāca izmirkuši ... un dub- ļos.	cīrulis cīrulis pusaudzis lietus
Ar varu un ... krustneši iekaroja zvejnieku ciemus.	viltus
Re, kur ... augstu gaisā!	cīrulis
Mēs ar ... katru dienu nodarbojamies ar sportu.	brālis
... dzīvoklī Jūrmalā bieži viesojas draugi.	Jānis
Mūsu valodu runā cilvēki daudzās valstīs, bet tikai Latvijas Republikā ... valoda ir valsts valoda.	latvietis

Mūsu ūdeņos dzīvo līdakas, asari, līņi, foreles un citas zivis.

Mūsu mežos dzīvo ...

V.ecos parkos ...

Stārķi barojas ar vardēm un čūskām.

Kurmji ...

(putekļi)

V.ecos dzīvokļos ir daudz Uz galda, zem gultas, virs skapja ir Es slauku ... ar mitru lupatu. Ar ... ir grūti cīnīties. Kalnos nav ..., tur gaiss ir tīrs un svaigs.

ieskandināt (ieskandina, ieskan-
dināja) возвестить, возвещать
izmirkt (izmirkst, izmirka) вы-
мокнуть, вымокать; промок-
нуть, промокать
dubļi только во мн. ч. грязь
ar varu насыщаем
krustnesis (krustneši) крестоно-
сец

līdaka шука
asaris окунь
līnis (līņi) линь
forele форель
slaucīt (slauku, slaucīju) выти-
рать; подметать
lupata тряпка
cīnīties (cīnos, cīņijos) бороть-
ся; сражаться

N. kas?

Miķelis

Jānis Ozols

Pēteris Sīlis

Kārlis Gailis

Mārcis Grāvis

Miks Vasaraudzis

G. kā?

Miķeļa

Jāņa Ozola

...

...

...

...

Iegaumējiet!

Atnāciet pie mums!

(Atnāciet pie mums ciemos!)

Paldies par ielūgumu!

Kad varēšu, es jūs apciemšu.

Es jūs sagaidīšu.

Mēs sazvanīsimies.

Ņemiet līdzī arī ...

Заходите к нам!

(Приходите к нам!)

Спасибо за приглашение!

Когда смогу, приду.

Я встречу вас.

Мы созвонимся.

Приведите также ...

Atļaujiet ielūgt jūs šovakar pie mums vakariņās!

Es v.ēdu jums ciemiņu.

Atvainojiet, ka liku jums gaidīt!

Atvainojiet, ka iepriekš nepiezvanīju!

Разрешите пригласить вас сегодня к нам на ужин!

Веду вам гостя.

Извините, что я вас заставил ждать!

Простите, что заранее не позвонил.

N. kas?	Vokatīvs (звательный)
t.ēvs	t.ēvs! t.ēv!
kaimiņš	kaimiņ!
vējš	vējš!
brālis	brāli! brāl!
Ingus	Ingu!
māsa	māsa! mās!
saule	saule!
sirds	sirds!

9. nodarbība

T.ēv, kur ir mūsu automašīna?

Mūsu automašīna ir remontdarbnīcā.

Tēt, iedod man, lūdzu, Ojāra Vācieša Kopoto rakstu otro (2.) sējumu.

Ivar, kur ir tavš velosipēds?

Pēter, nāc šurp! Ir viens darbs.

Biedri komandieri, atļaujiet iet!

Topi cieta, doma!

Topi skanīgs, vārds! (*Rainis*)

V.ect.ēv, ļauj tavā binokli paraudzīties! (*Valdis Rūja*)

kopotie raksti собрание сочинений

sējums том

nāc šurp! иди сюда!

atļaut (atļauju, atļāvu) разрешить, разрешать; позволить, позволять

atļaujiet iet! разрешите идти

tapt (topu, tapu) создаваться, создаться, созидаться

doma мысль

skanīgs звучный

binoklis (binokļi) бинокль

paraudzīties (paraugos, paraudzījies) посмотреть, поглядеть

N. kas?	Vokatīvs —	N. kas?	Vokatīvs —
t.ēvs	tē.v! t.ēvs!	t.ēvi	t.ēvil!
cilv.ēks	cilv.ēk!	cilv.ēki	cilv.ēkil
Ivars	Ivar!		
Andrejs	Andrej!		
Ozols	Ozol!		
Vītols	Vītoll!		
skolotājs	skolotāj!	skolotāji	skolotājil
arājs	arāj!	arāji	arājil!
kalējs	kalēj!	kalēji	kalējil!
zemnieks	zemniek!	zemnieki	zemniekil!
kaimiņš	kaimiņ!	kaimiņi	kaimiņil!
Mārtiņš	Mārtiņ!		
vējš	vējš!	vēji	vējil!
draugs	draugs!	draugi	draugil!
biedrs —	biedri!	biedri —	biedri!
brālis	brāli! brāl!	brāji	brājil!
inženieris	inženieri!	inženieri	inženieril!
Jānis	Jāni!		
Uldis	Uldi!		
Pēteris	Pēteri!		
tētis	tēti! tēti!		
Mikus	Miku!		
Edžus	Edžu!		
Ingus	Ing!		

Jānis Ozols — Jāni Ozoll
biedri Ozoll
biedri inženieri!
pilsoni Ozoll
Ozola kungs!

Daina Ozola — Daina Ozola!
biedrene; biedre Ozola!
pilsone Ozola!
Ozola kundze!
skolotāja Ozola!
Labdien, skolotāja Ozola!

arājs пахарь
kalējs кузнец

zemnieks крестьянин

Lūdzu, skolotāj, mūsu klasei trešdien ir dežūral
 Mārtiņš Ozols — Mārtiņ Ozol!
 Mārtiņ!

N. -s	cilv.ēks skolotājs draugs	-i	cilv.ēki skolotāji draugi	N. -š	kaimiņš ceļš!	-i	kaimiņi ceļi
V. — -s	cilv.ēk! skolotāj! draugs!		cilv.ēki! skolotāji! draugi!	V. — -š	kaimiņ! ceļš!	-i	kaimiņi! ceļi!
N. -is	brālīs	-i	brāļi	N. -us	Mikus tirgus	-i	Miki tirgi
V. — -i	brālī brāli!		brāļi!	V. -u	Mikul tirgu!	-i	Miki! tirgi!

	N. kas?	Vokatīvs		N. kas?	Vokatīvs
	māsa	māsal mā!		māsas	māsas!
	meita	meita! meit!		meitas	meitas!
	sieva	sieval siev!		sievas	sievas!
	Marija	Marija! Marij!			
	Anna	Anna!			
	Marta	Marta!			

Velta Krauja — Velta Krauj!
 Inga Sarma — Inga Sarm!

puika puika! puikas puikas!
 Māris Liepa — Māri Liepa!
 Gunārs Priede — Gunār Priede!
 biedrene Krauj!
 biedrene Sarm!

trešdiena среда
 dežūra дежурство

puika мальчик, дaльчишка

N. kas?	Vokatīvs
zīle	zīle!
priede	priede!
irbe	irbe!
Ilze	Ilze!
Kristīne	Kristīne! Kristīn!
māte	māt! māte!
Inese Gaile	Inese Gaile!
Dace Lūse	Dace Lūse!
Jānis Straume	Jāni Straume!

N. kas?	Vokatīvs
zīles	zīles!
priedes	priedes!
irbes	irbes!

N.	-a	-as	N.	-e	-es	N.	-s	-is
V.	-a	-as	V.	-e	-es	V.	-s	-is
	māsa!	māsas!		zīle!	zīles!		sirds!	sirdis!

Anta Klints — Anta Klints!

N. kas? darbinieks darbiniek! darbinieki!

Rūpniecības darbinieki! Tautas patēriņa preču ražošana ir visu tautsaimniecības nozaru uzdevums.

celtnieks celtniek! celtnieki!

mont.ētājs mont.ētāj! mont.ētāji!

Celtnieki un mont.ētāji! Paaugstiniet celtniecības efektivitāti!

sp.ēks sp.ēks! sp.ēki!

Celies, celies, tautas sp.ēks!

Ejiet, vīri, uz mājām. Mēs ar Andreju jau no rīta visu norunājām. Pa diviem mums tur stundas laikā viss būs kārtībā, vai ne, brāl? (*Egons Līvs*)

Kamila, šovakar turpināšu stāstīt par savām dzimtajām mājām. (*Arvīds Grigulis*)

zīle синица

irbe куропатка; рябчик

tautas patēriņa preces товари народного потребления

tautsaimniecība народное хозяйство

nozare отрасль

mont.ētājs монтировщик, монтажник; сборщик

paaugstināt (paaugstinu, paaugstināju) повысить, повышать

efektivitāte эффективность

sp.ēks сила

porunāt (porunāju, porunāju)

договориться, договариваться

kārtība порядок

viss būs kārtībā все будет в порядке

— Es nu iešu, māt. Būšu sestdien... varbūt...

— Ej vien, d.ēls. Ej vien...

— Māt, vai tu gribi visu mūžu tā mocīties? (*Ilze Indrāne*)

— Jāni, celies, ir laiks! Jāni, celies!

Es atveru acis. Acu vāki ir smagi un salda noguruma pilni.

— Jāni, celies! Ir laiks! Jāni, celies! — sauc saimnieks un piedauza pie durvīm.

Un Alma nāk un sniedz man savu roku un saka: — Es tevi mīlēju, Jāni! (*Jānis Akuraters*)

— Klausies, Jāni, nedzen v. elnu...

— Krustmāt, centrā kūtis tīra ar traktorū...

— Nesmejies, Miķel, par v. ecu cilvēku. (*Ilze Indrāne*)

Nakts debesīs zibens spieto.

Sai gaismas mirklī, puikas, izraujieties! (*Valdis Rūja*)

Tad baudi, ciemiņ, ēd un dzer

Un jūties tā kā savās mājās! (*Māra Zālīte*)

Zem kāda karoga tad karoji, mans brāli? (*Māra Zālīte*)

Nu, kas ir, kaimiņ,

nevari vairs ieēst? (*Māra Zālīte*)

Bet, d.ēli, jūs jau zināt,

Mums nav naudas.

Mums naudas nav, kaut netrūkst

It nenieka.

Tev netrūkst, t.ēvs,

Mums trūkst. (*Māra Zālīte*)

Ak, dzimtene! Cik pilns tev galds —

Tu siltu roku uzliciec raizei! (*Mirdza Ķempe*)

mocīties (mokos, mocījos) мучиться

ir laiks пора

acu vāks (plakstiņš) веко

nogurums усталость

piedauzīt (piedauzu, piedauzīju)

постучать, стукнуть

dzīt (dz.enu, dzinu) гнать

v. elns черт

dzīt v. elnu дурачиться

zibens (zibeņi) молния

spietot (spieto, spietoja) роняться

izrauties (izraujos, izrāvos) вырваться, вырваться; прорываться, прорываться

baudīt (baudu, baudīju) отве-

дать, отвеживать

justies (jūtos, jutos) чувствовать себя

trūkt (trūkst, trūka) не хватать, недоставать

ne'nieka ничего

raize, raizes забота, заботы

Ai tu, mana t.ēvu zeme,
Manis nebūs — būsi tu. (*Daina Avotiņa*)

Sveiks, Ingu!
Sveiks, Mikul

Kalēj, nāc kalt,
Malēj, nāc malt! (*Rainis*)

Draugs, paņem p.el.ēku akmeni
Un par zīmi uz kapa man uzstādi... (*Vilis Plūdonis*)

Jūs, biedri, mani atvainojiet, es mazliet aizkavējos, bet karavīrs te nav vainīgs.

— Ar ko mēs sāksim, kaptein?

Spāģis nošņirkstināja zobus. — Ej, kurpniek, pēc savām liestēm! — viņš nicīgi pavīpsnāja. — **V.elnakaul**, pasaki viņam, lai aizvāc to zaldātu, ja tas ir viņa varā. (*Egons Līvs*)

— Tu jau, d.ēls, esi liels un saproti... ka mums nav t.ēva.

— Nu, kā jums, kolēģi Alster? Vai iepazināties ar savu klasi?

— Jā, biju vācu valodas stundā.

— Nu, meitenes, parunāsim par dzīvi! — audzinātāja Kārkle paver durvis, un padusē viņai ir bieza, brūna darba plānu klade.

kalt (kaļu, kalu) ковать; дол-
бить

akmens (akmeni) камень

zīme знак

uzstādīt (uzstādu, uzstādīju)
установить, устанавливать;
поставить

atvainot (atvainoju, atvainoju)
извинить, извинять

aizkavēties (aizkavējos, aizka-
vējos) задержаться, удержи-
ваться

vainīgs виновный, виноватый,
повинный

nošņirkstināt (nošņirkstinu, no-
šņirkstināju) скрипнуть

kurpnieks сапожник

lieste колодка

nicīgi презрительно, пренебре-
жительно

pavīpsnāt (pavīpsnāju, pavīp-
snāju) усмехнуться, ухмыль-
нуться

aizvākt (aizvācu, aizvācu) уб-
рать, убирать

ja tas ir viņa varā если это в
его власти

pavērt (pavēru, pavēru) приот-
крыть, приоткрывать

padusē под мышкой

— Redzi, Marij, es arī esmu sievietē, un zinu, kā tas ir. Rāidiņš krita karā. Un pēc tam ne uz vienu vīrieti paskatījusies ne. esmu. Bet saproti, Marij, viņš bija kārtīgs cilvēks. Bet Andrāns? Pameta tevi ar mazu bērnu. Tagad vēl sagādā neslavu pa pasauli. Kur tavs lepnums, Marij? Tu ļauj to neņemīgam kājām mīt.

— Kas redzēja žurkas? Jūs, Grīse?

— Jūs, Rudene?

— Mēs, lūdzu, skolotāj, mēs dzirdējām, ka klieudz.

— Žurkas?

— Meitenes...

— Es jums par žurkām jautāju. Kura dzirdēja vai redzēja tās žurkas?

— Es... — čukst Inese.

— Jūs, Saiva?

— Es trīsreiz dzirdēju, lūdzu, skolotāj!

Zēni aiz durvīm gaida, kas notiks, kurš būs vainīgs — žurkas vai meitenes.

Ceriņš iet visiem pēc kārtas klāt un spiež roku:

— Malacīgi saimnieki aug! Kā tevi, puls, godāt? — viņš apstājas pie pušiem.

— Rūdolfs Reiznieks.

— Bet tie citi tak sveši, ko?

— Neplāpā tukšu, Ceriņt.ēv, visi mūsējie! — atsaucas traktoriste. — Vai neatceries, kā rudenī šai laukā karstupeļus lasīja?

karš война

kārtīgs порядочный

pamest (pametu, pametu) бросить, бросать; покинуть, покидать; оставить, оставлять

sagādāt (sagādāju, sagādāju) причинить, причинять; доставить, доставлять

neslava дурная слава

pasaule мир; свет

lepnums гордость

ļaut (ļauju, ļāvu) позволять, позволять; разрешать, разрешать

nesecīgs недостойный

mīt (mīnu, mīnu) топтать

kliegt (kļiedzu, kļiedzu) кричать

čukstēt (čukstu, čukstēju) шептать

kārta порядок; очередь

pēc kārtas по очереди

spiest (spiežu, spiedu) жать

malacīgs (labs) хороший

godāt (godāju, godāju) величать

tak (taču) же, ведь

plāpāt (plāpāju, plāpāju) болтать

tukšs пустой

neplāpā tukšu! не болтай пустое

mūsējais, mūsējā наш, наша

atsaukties (atsaucos, atsaucos)

отозваться, отзываться; откликнуться, откликаться

— Paldies jums arī — viņš krata skolotājam roku.
— Nu, pietiek, pietiek, **Cerīpt.ēv**, slavas! Sakiet la-
bāk — kā būs tālāk? (*Ilze Indrāne*)

Lasiet un tulkojiet!

— Apsēdieties, **Pātaru māt**. Andrejs šorīt iet uz val-
gumu pie laivām. Man viņam kaut kas vēl jāpasaka.

— **Andrej**, — Zanda paceļas uz pirkstgaliem un
čukst, — ja tu vēlies, ja tikai tu gribi, — es iešu tev
līdzil

Andrejs kā murgos r.edz Zandas seju. — Nē, — viņš
saka, — tādām lietām tu esi par sīku.

Kad Andrejs apgērbies iet uz durvīm, Zanda stāv is-
tabas vidū.

— Citādi nevar. **Andrej**, tu pats saproti...

Grab.ēdamas aizveras durvis, gar z.emo logu aizslīd
Andreja platā .ēna, un tad Zanda apsēžas blakus Pāta-
rienei.

— Kāds savāds laiks, — viņa domīgi saka. — Viss
pārvērties, arī cilv.ēki kļuvuši citādi.

— Karš, meitiņ...

— Bet es negribu būt citāda, es gribu būt tāda, kāda
.esmu.

— Kāda ta tu esi? Tāda pati sieva kā visas — drīz
tev būs bē.rni un tavas rūpes augs augumā kā mīkla
abra.

kratīt (kratu, kratīju) трести
valgums прибрежная отмель
pacelties (paceļos, pacēlos) под-
няться, подниматься
pirkstgali кончики пальцев
pacelties uz pirkstgaliem встать
на цыпочки
vēlēties (v.ēlos, vēlējos) желать
murgs, murgi кошмар; бред
apgērbties (apgērbjos, apgēr-
bos) одеться, одеваться
citādi nevar иначе нельзя
grab.ēdams стуча, гремя

aizvērties (aizveras, aizvērās)
закряться, закрываться
aizslīdēt (aizslīdu, aizslīdēju)
проскользнуть, проскользать
.ēna тень
savāds странный
domīgi задумчиво
pārvērsties (pārvēršas, pārvēr-
tās) превратиться, превра-
щаться; измениться, изменя-
ться
augt augumā быстро нарастать
mīkla тесто
abra квашня

— Pātaru māt, vai jūs visu mūžu savu vīru mīlējāt?
No pirmās dienas un tā līdz v. ecumam?

Pātaru māte lēnīgi paceļ galvu un, tālās atmiņās kav. ēdamās, skatās Zandā.

— Redzi, meit, — beidzot viņa paver mazo, krunkaino muti. — Cilvēku likteņi ir dažādi. Ir ļaudis, kas, gluži kā mežā, uziet savu taciņu un iet pa to laimīgi visu mūžu, nezinādami un nenojauzdami, kā citi maldās bez ceļa un j. ēgas. (*Egons Līvs*)

Vingrinājumi

N. kas?	Vokatīvs
mežs	mežsl
draudzene	...
radi	...
draugi	...
students	...
draudzenes	...
b. ērns	...
b. ērni	...
studenti	...
cīrulis	...
cīruļi	...
cīņu biedri	...
mādzinieki	...
meitene	...
karogs	...
direktors	...
mākslinieks	...

v. ecums старость; возраст
lēnīgi медленно
tāls далекий
atmiņa память
kavēties (kavējos, kavējos) мед-
лить; задерживаться
atmiņās kav. ēdamās предаваясь
воспоминаниям
beidzot наконец
krunkains морщинистый
liktenis (likteņi) судьба

gluži совершенно, совсем
uziet (uzeju, izgāju) (atrast)
найти, находить
laimīgi счастливо
nezinādami не зная
nenojauzdami не предчувствуя
maldities (maldos, maldījos)
блуждать; ошибаться, оши-
биться, заблуждаться
j. ēga смысл
bez j. ēgas без толку

pārdevēja
pircējs
pircēji
Andris Vītols
Juris Strautiņš
Ingus Zāle
Edīte Paula
Lija Zvīgule
Sigita Klints

...
...
...
...
...
...
...
...
...

Iegaumējiet!

Lieliski! Jaukil
Es esmu ļoti priecīgs!
Priecājos jūs redzēt.
Man ir ļoti patīkami.
Ļoti patīkami.
Jūs mani ļoti iepriecinājāt.
Brīnišķīgi!
Lieliski!
Veiksme!
Man pietiek!

Man sāk apnikt.
Man tas ir apnicis.
Tas ir muļķīgi.
Kāds kauns!
Kāda nekaunība!
Lieciet man mieru!

Отлично! Прекрасно!
Я очень рад.
Я рад вас видеть.
Мне очень приятно.

Вы меня очень обрадовали.
Чудесно!
Вот здорово!
Вот удача!
С меня этого хватит (до-
вольно).
Мне это надоедает.
Мне это надоело.
Это глупо.
Какой позор! (Какой стыд!)
Какое нахальство!
Оставьте меня в покое.

skaitļa vārdi no 101 līdz miljons
числительные от 101 до 1 000 000

Cikos tu pārnāksi? — Во сколько ты вернешься?
Es pārnākšu piecos vai sešos.

daļu skaitļa vārdi — дробные числительные

10. nodarbība

Cik ir pulkstenis?

Pulkstenis ir

viens

divi

trīs

četri

pieci

seši

septiņi

astoņi

deviņi

desmit

vienpadsmit

divpadsmit

divdesmit viens

divdesmit četri

Cikos tu būsi mā-
jās? В котором часу ты
будешь дома?

Es būšu mājās

vienos — в час

divos — в два часа

trijos — в три часа

četros — в четыре часа

piecos — в пять часов

sešos — в шесть часов

septiņos — в семь часов

astoņos — в восемь часов

deviņos — в девять часов

desmitos — в десять
часов

vienpadsmitos — в один-
надцать часов

divpadsmitos — в двенад-
цать часов

divdesmit vienos — в
двадцать один час

divdesmit četros — в
двадцать четыре часа

1.01

Pulkstenis ir viens un viena minūte. Es būšu vienos un vienā minūtē.

Я буду в час и одну минуту.

7.05	septiņi un piecas minūtes	... septiņos un piecās minūtēs
8.10	astoņi un desmit minūtes	... astoņos un desmit minūtēs
9.15	deviņi un piecpadsmit minūtes	... deviņos un piecpadsmit minūtēs
7.05	septiņi un piecas minūtes piecas minūtes pāri septiņiem piecas minūtes uz astoņiem	... septiņos un piecās minūtēs ... piecas minūtes pāri septiņiem ... piecas minūtes uz astoņiem
8.10	astoņi un desmit minūtes desmit minūtes pāri astoņiem desmit minūtes uz deviņiem	... astoņos un desmit minūtēs ... desmit minūtes pāri astoņiem ... desmit minūtes uz deviņiem
9.15	deviņi un piecpadsmit minūtes piecpadsmit minūtes pāri deviņiem	... deviņos un piecpadsmit minūtēs ... piecpadsmit minūtes pāri deviņiem
12.30	divpadsmit un trīsdesmit minūtes pusviens	... divpadsmitos un trīsdesmit minūtēs ... pusvienos
17.30	septiņpadsmit un trīsdesmit minūtes pusseši	... septiņpadsmitos un trīsdesmit minūtēs ... pussešos
2.30	divi un trīsdesmit minūtes pustrīs	... divos un trīsdesmit minūtēs ... pustrījos

piecas minūtes pāri septiņiem
(uz astoņiem) пять минут
восьмого

pus'viens полпервого
pus'seši полшестого
pus'trīs полтретьего

10.45	desmit un četrdesmit piecas minūtes bez piecpadsmi- tēm vienpadsmit bez c.eturkšņa vienpa- dsmi- c.eturksnis pirms vien- padsmi- tēm	... desmitos un četrdes- mit piecās minūtēs ... bez piecpadsmi- nūtēm vienpadsmi- tos ... bez c.eturkšņa vien- padsmi- tos ... c.eturksni pirms vienpadsmi- tēm
11.50	vienpadsmit un piecdes- mit minūtes bez desmit minūtēm divpadsmit desmit minūtes pirms divpadsmi- tēm	... vienpadsmitos un piecdesmit minūtēs ... bez desmit minūtēm divpadsmi- tos ... desmit minūtes pirms divpadsmi- tēm

No cikiem? ... no vieniem, no pieciem, no sešiem... (no — D.)

Līdz cikiem? ... līdz vieniem, līdz pieciem, līdz sešiem ... (līdz — D.)

Veikals atvērta no 9.00 līdz 19.00 (... no deviņiem līdz deviņpadsmi-
tēm)

Pusdienas laiks no 14.00 līdz 15.00 (... no četrpadsmi-
tēm līdz piecpadsmi-
tēm)

Institūta darba laiks no 8.30 līdz 17.30 (... no pusde-
viņiem līdz
pussešiem)

- 100 simts vai simt
- 200 divi simti vai divsimt
- 300 trīs simti vai trīssimt
- 400 četri simti vai četrsimt
- 500 pieci simti vai piecsimt
- 600 seši simti vai sešsimt
- 700 septiņi simti vai septiņsimt
- 800 astoņi simti vai astoņsimt
- 900 deviņi simti vai deviņsimt
- 1000 tūkstošis vai tūkstoš

bez c.eturkšņa vienpadsmit bez
четверти одиннадцать
c.eturksnis pirms vienpadsmi-

tiem без четверти одиннад-
цать
no cikiem со скольких
līdz cikiem до скольких

N. kas?	divi simti rub <u>u</u>	simt rub <u>li</u> (rub <u>u</u>)
G. kā?	divu simtu rub <u>u</u>	simt rub <u>u</u>
D. kam?	diviem simtiem rub <u>u</u>	simt rub <u>liem</u>
A. ko?	divus simtus rub <u>u</u>	simt rub <u>lus</u> (rub <u>u</u>)
I. ar ko?	ar diviem simtiem rub <u>u</u>	ar simt rub <u>liem</u>
L. kur?	divos simtos rub <u>u</u>	simt rub <u>ļos</u>

101	simt(s) viens	
102	simt(s) divi	
103	simt(s) trīs	
109	simt(s) deviņi	
110	simt(s) desmit	
115	simt(s) piecpadsmi	
121	simt(s) divdesmit viens	
156	simt(s) piecdesmit seši	
222	divsimt divdesmit divi	
	divi simti divdesmit divi	
1201	tūkstoš divi simti viens (tūkstoš divsimt viens)	
1987	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit septiņi (tūkstoš deviņsimt astoņdesmit septiņi)	
7777	septiņi tūkstoši septiņi simti septiņdesmit septiņi (septiņi tūkstoši septiņsimt septiņdesmit septiņi)	
9999	deviņi tūkstoši deviņi simti deviņdesmit deviņi (deviņtūkstoš deviņsimt deviņdesmit deviņi)	
1 000 000	miljons	1000 tūkstotis
10 000 000	desmit miljoni	10 000 desmit tūkstoši

N. kas?	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņi gad <u>i</u>
G. kā?	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņu gad <u>u</u>
D. kam?	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņiem gadiem
A. ko?	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņus gad <u>us</u>
I. ar ko?	ar tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņiem gadiem
L. kur?	tūkstoš deviņi simti astoņdesmit	deviņos gados

21. divdesmit pirmais, divdesmit pirmā
 88. astoņdesmit astotais, astoņdesmit astotā
 147. simt četrdesmit septītais, simt četrdesmit septītā
 193. simt deviņdesmit trešais, simt deviņdesmit trešā

Kāds šodien ir datums?

Šodien ir 1987. gada 15. decembris.

Sodien ...

Kādi ir mēnešu nosaukumi latviešu valodā?

Gada	1. (pirmais) mēnesis ir	janvāris
	2. (otrais)	februāris
	3. (trešais)	marts
	4. (ceturtais)	aprīlis
	5. (piektais)	maijs
	6. (s.estais)	jūnijs
	7. (septītais)	jūlijs
	8. (astotais)	augusts
	9. (devītais)	septembris
	10. (desmitais)	oktobris
	11. (vienpadsmitais)	novembris
	12. (divpadsmitais)	decembris

Kurš ir gada pēdējais mēnesis?

Gada pēdējais mēnesis ir decembris.

Kurš mēnesis ir aprīlis?

Aprīlis ir gada ... mēnesis.

Kurš mēnesis ir novembris?

...

Kurš mēnesis ir septembris?

...

Kurš mēnesis ir jūnijs?

...

Kāds datums bija vakar?

Vakar bija ...

Kad svin Mārtiņdienu?

Mārtiņdienu svin 10. novembrī.

Cik nedēļā ir dienu?

...

Kad sākās Pirmais pasaules karš?

...

janvāris январь
februāris февраль
marts март
aprīlis апрель
maijs май
jūnijs июнь
jūlijs июль
augusts август
septembris сентябрь

oktobris октябрь
novembris ноябрь
decembris декабрь
pēdējais, pēdējā последний, по-
следняя
svinēt (svinu, svinēju) праздно-
вать
Mārtiņdiena Мартынов день

T.ēvs nopirka desmit kilogramus kartupeļu. Puse no tiem bija bojāti.

$\frac{1}{2}$, 0,5 — puse — половина

0,5 latviski saka: nulle, komats, pieci.

$\frac{2}{2}=1$ — viens v.es.els skaitlis

$1\frac{1}{2}$ (1,5) — pusotra — полтора; pusotras — полторы

$1\frac{1}{2}$ latviski saka: viens vesels un viena puse

viens un viena puse vai pusotra

1,5 latviski saka: viens, komats, pieci.

Mēs remontējām dzīvokli pusotras nedēļas.

Līdz eksāmeniem vēl ir pusotras nedēļas laika.

Ināras d.ēlam nav vēl pusotra gada, bet Līvijas d.ēlam ir jau pusotra gada.

Mārtiņš savu ābolu sadalīja divās daļās: vienu pusi viņš iedeva Ilzei, otru pusi apēda pats.

$\frac{1}{3}$ viena trešā daļa (viena trešdaļa) $\frac{2}{5}$ divas piektās daļas (divas piektās daļas)

$\frac{1}{9}$ viena devītā daļa

$\frac{5}{23}$ piecas divdesmit trešās daļas

$\frac{11}{100}$ vienpadsmit simtās daļas (simtdaļas)

Viena simtā daļa no skaitļa ir 1 procents (%).

1% viens procents

5% pieci procenti

10% desmit procenti

25% divdesmit pieci procenti

simts procenti — сто процентов

puse половина
bojāts порченный, испорченный;
неисправный
v.es.els целый; здоровый
sadalīt (sadalu, sadalīju) раз-
делить, разделять; поделить,
делить
daļa часть

apēst (ap.ēdu, apēdu) съестъ,
съесть
trešā daļa, trešdaļa третья
часть, треть
piektdaļa пятая часть, пятая
simtdaļa сотая доля, сотая
часть
procents процент

Vingrinājumi

Cikos sākas izrādes Valsts Rīgas Krievu drāmas teātrī?
Izrādes parasti sākas ...

Cikos jūs rītos ejat uz darbu?
Rītos uz darbu es eju ...

Cikos jūs rīt būsiet darbā?
Rīt es ...

Cikos jūs iesiet uz kino šovakar?
Uz kino šovakar es iešu ... 19.20.

Cikos sāksies televīzijas filma?
Filma sāksies 18.30.

Cikos tev rīt ir treniņš?
... 16.45.

Līdz cikiem tev šovakar ir treniņš?
... līdz 20.00.

No cikiem līdz cikiem tev šodien ir mēģinājums?
... no 17.00 līdz 19.30.

Kāds šodien ir datums? ...

No kura datuma līdz kuram datumam jums šogad būs atvaļinājums?

Man šogad atvaļinājums būs no 1. jūnija līdz 1. jūlijam.

Un jums? ...

Uzrakstiet savu darba laiku!

Mēs strādājam no ...

... darba laiks ir no ...

Uzrakstiet tuvākās kafejnīcās vai ēdnīcās darba laiku!

Kafejnīca atvērta ...

Pusdienas laiks ...

Kafejnīca būs slēgta no ... līdz ...

Pasakiet latviski un uzrakstiet vārdiem!

18 —

1010 —

27 —

1812 —

143 —

7576 —

567 —

10 064 —

911 —

275 koki —

tuvākais, tuvākā ближайший, ближайшая

N. kas? divsimt septiņdesmit pieci koki

G. kā? ...

D. kam? ...

A. ko? ...

I. ar ko? ...

L. kur? ...

N. kas? 41 grāmata

G. kā? ...

D. kam? ...

A. ko? ...

I. ar ko? ...

L. kur? ...

Tulkojiet!

Врач сегодня принимает больных с 12 до 17.15.

Мой день рождения 1 апреля, а день рождения моего друга 29 февраля.

— Скажите, пожалуйста, который час?

— Сейчас 15 часов и 7 минут.

— Во сколько ты сегодня возвращаешься домой?

— Сколько стоит билет в Таллин?

Rūpnīca šogad izpildīja plānu tikai par 98% (procentiem). P.ērn rūpnīca izpildīja plānu par 107 procentiem. Stipendiju saņēma 62% (procenti) studentu.

Augļu un dārzeņu veikalā:

Lūdzu vienu kilogramu tomātu,
pusotra kilograma burkānu,
vienu kilogramu gurķu,
puskilogramu loku.

Lūdzu nosveriet $\frac{1}{4}$ daļu ķirbja,
 $\frac{1}{2}$ kāpostgalvas!

Lūdzu ... miltu,
... cukura,
... cepumu,
... saulespuķu eļļas.

(puslitrs, 3 kilogrami, puskilograms, viens kilograms)

kāpostgalva кочан капусты

Iegaumējiet!

Es šaubos... Diez vai...	(Я) сомневаюсь... Вряд ли ...
Es tam neticu.	Я этому не верю.
Tas nevar būt.	Этого не может быть.
Es par to ne.esmu pārliecināts.	Я в этом не уверен.
Noteikti?	Обязательно?
Kā!	Как!
Nopietni? Tiešām?	Серьезно?
Kā tad tā!	Как же так!
Tas ir neticami!	Это невероятно!
Tas ir pārsteigums!	Вот сюрприз.
Tas mani pārsteidz!	Это меня удивляет!
Ko jūs runājat!	Что вы говорите!
Tas nevar būt!	Не может быть!
Nevar būt!	
Jūs pārspīlējat.	Вы преувеличиваете.

Sarunas

- Atvainojiet, lūdzu, kur ir Krišjāņa Valdemāra iela?
- Uz Valdemāra ielu var aizbraukt ar trešo trolejbusu.
- Paldies!

- Lūdzu, kompostrējiet manu talonu!
- Lūdzu!
- Paldies! Un atļaujiet pāiet jums garām.

- Māmiņ, iesim šodien pastaigāties parkā!
- Šodien man nav laika. Iesim rīt.
- Šodien ir skaista diena, bet rīt sola vēju, lietu un aukstu laiku.
- Nu — tad iesim parīt...

- Apsveicu jūs Ziemassvētkos!
- Paldies! Es jūs tāpat!

- Vai tev ir Dārzkopības biedrības adrese?
- Kāpēc tev tā?
- Es vēlos iegūt jaunu tulpju šķirni. Pērn izstādē redzēju... tādas lielas, tumšas...

- Vai poliklīnika?
- Jā. Lūdzul
- Es v.ēlos izsaukt ārstu uz māju.
- Jūsu adrese?
- ...
- Slimnieka uzvārds, vārds, t.ēva vārds, dzimšanas gads. Kur slimnieks strādā?
- ...
- Par ko slimnieks sūdzas?
- Viņam ir augsta temperatūra un stipras galvassāpes.
- Ārsts būs! Gaidiet!
- Paldies!

- Labdien, dakter!
- Sveicināti! Par ko jūs sūdzaties?
- Man sāp kakls, lielas iesnas un neliela temperatūra.
- Tūlīt apskatīsim jūsu kaklu. Sakiet — ā-a-ā!...

- Labdien!
- Labdien! Kā jūs jūtaties?
- Es jūtos slikti, dakter! Man ir drudzis, sāp galva, sāp kakls, augsta temperatūra, stipras iesnas..., sāpes sirdī...

- Lūdzu numuriņu pie zobārsta.
- Jūsu uzvārds, vārds, t.ēva vārds? Adrese?
- ...
- Tūlīt sameklēšu jūsu kartīti... Tā. Atradu! Desmitais kabinets. Jums būs devītais numurs...

- Sakiet, lūdzu, kad zāles būs gatavas?
- Pēc divām stundām.
- Paldies.

- Lūdzu, karstu kafiju un divas sviestmaizes.
- Vai sviestmaizes ar olu?
- Nē, ar olu ne. Vai citu sviestmaižu jums nav?
- Mums ir sviestmaizes ar šķiņķi un ar iekriem...
- Lūdzu — ar šķiņķi...
- Cik mums jāmaksā?
- Trīs rubļi un septiņdesmit piecas kapeikas.
- Lūdzul

Кроме тех существительных, которые мы изучали на предыдущих занятиях, в латышском языке есть еще существительные мужского рода, которые в Nominatīvs ед. числа (N. kas?) оканчиваются на **-us** (*medus, viltus, lietus, ...*) и **-is** (*brālis, gailis, lācis*).

Существительных, оканчивающихся на **-us**, в современном латышском языке очень мало, и они обычно употребляются только в единственном числе, лишь некоторые из них употребляются в единственном и множественном числе. Те существительные, которые имеют множественное число, склоняются так же, как существительные *dēls, tēvs* во множественном числе.

Наиболее употребительные существительные на **-us**: *m.edus* /мед/, *lietus* /дождь/, *tirgus* /рынок, базар/, *apvidus* /местность/, *vidus* /середина/, *viltus* /обман, хитрость/, *kl.epus* /кашель/, *alus* /пиво/, ...

Существительные на **-us** склоняются следующим образом:

	☀	☀☀
N. kas?	apvidus	apvidi
G. kā?	apvidus	apvidu
D. kam?	apvidum	apvidiem
A. ko?	apvidu	apvidus
I. ar ko?	ar apvidu	ar apvidiem
L. kur?	apvidū	apvidos

Вы уже знакомы с некоторыми существительными мужского рода, которые в Nominatīvs (N.) единственного числа имеют окончание **-is** (*kugis, inženieris* и др.), и знаете, как они склоняются. Но кроме этих существительных есть существительные, которые в некоторых формах имеют чередование согласных (чередуются согласный, который стоит перед окончанием):

	vēzis — рак	krupis — жаба		
	☀	☀☀	☀	☀☀
N. kas?	vēzis	vē ^{z̄} i	krupis	kru ^{p̄j} i
G. kā?	vē ^{z̄} a	vē ^{z̄} u	kru ^{p̄j} a	kru ^{p̄j} u
D. kam?	vēzim	vē ^{z̄} iem	krupim	kru ^{p̄j} iem
A. ko?	vēzi	vē ^{z̄} us	krupi	kru ^{p̄j} us
I. ar ko?	ar vēzi	ar vē ^{z̄} iem	ar krupi	ar kru ^{p̄j} iem
L. kur?	vēzī	vē ^{z̄} os	krupī	kru ^{p̄j} os
V. —	vēzil	vē ^{z̄} il	krupil	kru ^{p̄j} il

Чередование согласных происходит в Genitīvs единственного числа и во всех падежах множественного числа.

Типы чередования:

	N. kas?	G. kā?	N. kas?	G. kā?	D. kam?
p—pj	skapis	ska <u>pj</u> a	ska <u>pj</u> i	ska <u>pj</u> u	ska <u>pj</u> iem
b—bj	gulbis	gul <u>bj</u> a	gul <u>bj</u> i	gul <u>bj</u> u	gul <u>bj</u> iem
m—mj	prāmis	prā <u>mj</u> a	prā <u>mj</u> i	prā <u>mj</u> u	prā <u>mj</u> iem
v—vj	burvis	bur <u>vj</u> a	bur <u>vj</u> i	bur <u>vj</u> u	bur <u>vj</u> iem

l—ļ	cālis	cā <u>ļ</u> a	cā <u>ļ</u> i	cā <u>ļ</u> u	cā <u>ļ</u> iem
n—ņ	spainis	spai <u>ņ</u> a	spai <u>ņ</u> i	spai <u>ņ</u> u	spai <u>ņ</u> iem
c—č	lācis	lā <u>č</u> a	lā <u>č</u> i	lā <u>č</u> u	lā <u>č</u> iem
dz—dž	dadzis	da <u>dž</u> a	da <u>dž</u> i	da <u>dž</u> u	da <u>dž</u> iem
s—š	lasis	la <u>š</u> a	la <u>š</u> i	la <u>š</u> u	la <u>š</u> iem
t—š	zutis	zu <u>š</u> a	zu <u>š</u> i	zu <u>š</u> u	zu <u>š</u> iem
z—ž	nazis	na <u>ž</u> a	na <u>ž</u> i	na <u>ž</u> u	na <u>ž</u> iem
d—z	briedis	brie <u>ž</u> a	brie <u>ž</u> i	brie <u>ž</u> u	brie <u>ž</u> iem

При склонении слова *viesis* не происходит чередование согласных, чередование не происходит также при склонении личных имен, которые оканчиваются на *-tis*, *-dis*:

N. kas?	viesis	viesi	Zintis	Rūdis
G. kā?	viesa	viesu	Zinta	Rūda
D. kam?	viesim	viesiem	Zintim	Rūdim
A. ko?	viesi	viesus	Zinti	Rūdi
I. ar ko?	ar viesi	ar viesiem	ar Zinti	ar Rūdi
L. kur?	viesī	viesos	Zintī	Rūdī
V. —	viesīl	viesīl	Zintīl	Rūdīl

Склонение имен существительных мужского рода

Падеж	Единственное число			Множественное число
	-s, -š	-is	-us	
N. kas?	-s t.ēvs -š vējš	-is brālis	-us l.edus	-i t.ēvi, brā[ī]i, l.edi vēji
G. kā?	-a t.ēva vēja	-a brā[ī]a	-us l.edus	-u t.ēvu, brā[ī]u, l.edu vēju
D. kam?	-am t.ēvam vējam	-im brālim	-um l.edum	-iem t.ēviem, brā[ī]iem, l.ediem vējiem
A. ko?	-u t.ēvu vēju	-i brāli	-u l.edu	-us t.ēvus, brā[ī]us, l.edus vējus
I. ar ko?	-u ar t.ēvu ar vēju	-i ar brāli	-u ar l.edu	-iem ar t.ēviem, brā[ī]iem, l.ediem ar vējiem
L. kur?	-ā t.ēvā vējā	-ī brālī	-ū l.edū	-os t.ēvos, brā[ī]os, l.edos vējos
V. —	t.ēv! t.ēvsl vējš!	brāli! brāl!	l.edu!	t.ēvi! brā[ī]i! l.edi! vēji!

Существительные женского рода в латышском литературном языке в Nominatīvs единственного числа оканчиваются на -a, -e, -s:

liera /липа/, *bite* /пчела/, *nakts* /ночь/.

Обратите внимание на то, что те существительные женского рода, которые оканчиваются на -e и -s, имеют чередование последнего согласного в Genitīvs множественного числа:

bite — пчела

cilts — племя

	♂	♂♂	♂	♂♂
N. kas?	bite	bites	cilts	ciltis
G. kā?	bites	bi[š]u	cilts	cil[š]u
D. kam?	bitei	bitēm	ciltij	ciltīm
A. ko?	biti	bites	cilti	ciltis
I. ar ko?	ar biti	ar bitēm	ar cilti	ar ciltīm
L. kur?	bitē	bitēs	ciltī	ciltīs
V. —	bite!	bites!	cilts!	ciltis!

Склонение имен существительных женского рода

Падеж	Единственное число			Множественное число		
	-a	-e	-a	-as	-es	-is
N. kas?	liepa	bite	nakts	liepas	bites	naktis
G. kā?	liepas	bites	nakts	liepu	bi š u	nak š u
D. kam?	liepai	bitei	naktij	liepām	bitēm	naktīm
A. ko?	liepu	biti	nakti	liepas	bites	naktis
I. ar ko?	ar liepu	ar biti	ar nakti	ar liepām	ar bitēm	ar naktīm
L. kur?	liepā	bitē	nakti	liepās	bitēs	naktis
V. —	liepa!	bite!	nakts!	liepas!	bites!	naktis!

Vokatīvs /звательный падеж/ — это падеж обращения:

Именительный падеж единственного числа существительных	Vokatīvs (V.)	
	единственное число	множественное число
-s, -š t.ēvs d.ēls skolotājs kaimiņš vējš biedrs	t.ēvl t.ēvs! d.ēls! skolotāj! kaimiņ! vējš! biedr!	t.ēvil d.ēlil skolotājil kaimiņil vējil biedril
-is brālis viesis	brāli! brāl! vies!	brājil viesil
-us Mikus	Mikul	Mikil
-a liepa skolotāja	liepa! skolotāja! skolotāj!	liepas! skolotājas!
-e zeme Kristīne nakts	zeme! Kristīne! Kristīn! nakts!	zemes! Kristīnes! naktis!

Как вы уже заметили, во множественном числе **Vokatīvs** всегда совпадает с именительным падежом (V. = N.), но в единственном числе иногда отличается.

Вы теперь изучили I спряжение глаголов, к которому относятся глаголы, имеющие в неопределенной форме один слог, не считая приставку и, в возвратных глаголах, окончание *-ties*:

nest (нести), *atnest* (принести, приносить),
vest (вести; везти), *atvest* (привести, приводить; привезти, привозить), *glābt* (спасать, спасти), *glābties* (спасаться, спастись).

Если вы всмотритесь повнимательнее, то убедитесь, что в отличие от глаголов II и III спряжений, имеющих в неопределенной форме перед *-t* долгий гласный *-ā-, -ē-, -ī-* или *-o-*, глаголы I спряжения таких суффиксов не имеют. Перед *-t* у них находится чаще согласный, реже гласный, относящийся к корню слова.

Следует запомнить, что основные формы глаголов I спряжения весьма разнообразны и отличаются друг от друга чередованием гласных или согласных корней:

<i>nest</i> — <i>n.esu, nesu</i>	(нести)
<i>ņemt</i> — <i>ņ.emu, ņēmu</i>	(брать)
<i>liet</i> — <i>leju, lēju</i>	(лить, наливать)
<i>mest</i> — <i>m.etu, metu</i>	(бросать, кидать)
<i>vest</i> — <i>v.edu, vedu</i>	(вести; везти)
<i>nākt</i> — <i>nāku, nācu</i>	(идти сюда, приходиться, прийти)
<i>prast</i> — <i>protu, pratu</i>	(уметь)
<i>kāpt</i> — <i>kāpju, kāpu</i>	(подниматься, взбираться)
<i>dzert</i> — <i>dzeru, dzēru</i> utt.	(пить)

Вы заметили, что в ряде случаев 2-я и 3-я основные формы у глаголов I спряжения совпадают:

<i>sākt, sāku, sāku</i>	(начинать, начать);
<i>augt, augu, augu</i>	(расти);
<i>sēt, sēju, sēju</i>	(сеять);
<i>lūgt, lūdzu, lūdzu</i>	(просить; приглашать).

Затруднения для вас будет представлять образование формы 2-го лица единственного числа у глаголов I спряжения в настоящем времени. Необходимо запомнить следующее:

1. Большинство глаголов в форме 2-го лица не имеет окончания:

а) форма 2-го лица полностью совпадает с формой 3-го лица:

tu sēj, liec, lūdz,
viņš sēj, liec, lūdz;

б) если глагол во 2-й основной форме перед окончанием имеет один из следующих согласных или сочета-

ний согласных *k, g, bj, pj, mj, j, š, ž*, то во 2-м лице единственного числа настоящего времени появляются

c, dz, b, p, m, l, s или *t, z* или *d*:

es sāku — tu sēc,
es augu — tu audz,
es glābju — tu glāb,
es kāpju — tu kāp,
es lemju — tu lem,
es ceļu — tu cel,
es dzēšu — tu dzēs,
es ciešu — tu ciet,
es laužu — tu lauz,
es aužu — tu aud.

2. Некоторые глаголы I спряжения (таких глаголов немного) в форме 2-го лица единственного числа настоящего времени имеют окончание *-i* в следующих двух случаях:

а) если глагол в настоящем времени имеет суффикс *-st-*:

nirt (нырять), *tu nir-st-i,*
pazīt (знать), *tu pazi-st-i,*
sarkt (краснеть), *tu sark-st-i,*
aizmirst (забыть), *tu aizmir-st-i,*

б) если глагол в настоящем времени имеет перед окончанием согласный *p, t* или *d* (учтите, что 2-я основная форма отличается от 3-й чередованием корневого гласного):

just (чувствовать), *tu jūt-i,*
krist (падать), *tu krit-i,*
prast (уметь), *tu prot-i,*
tapt (становиться), *tu top-i,*
rast (найти), *tu rod-i,*
atrast (найти), *tu atrod-i,*
pierast (привыкнуть), *tu pierod-i.*

В корне настоящего времени глаголов I спряжения *e, ē* обычно произносится открыто (*plati*), например:

es v.ēdu, viņš v.ēd, mēs v.ēdam, jūs v.ēdat.

Во 2-м лице единственного числа настоящего времени *e, ē* произносится закрыто (*šauri*):

tu ved, tu pērc, tu lem, tu cel.

В формах прошедшего времени *e, ē* всегда произносится закрыто.

Запомните, что у глаголов I спряжения в окончаниях 1-го и 2-го лица множественного числа прошедшего времени *-ām, -āt* у всех глаголов гласный *ā* всегда долгий:

mēs ved-ām, pirk-ām, cēl-ām, kļuv-ām,
jūs ved-āt, pirk-āt, cēl-āt, kļuv-āt.

В прошедшем и будущем времени глаголы I спряжения имеют те же личные окончания, что и глаголы II и III спряжений в этих временах.

Вы также ознакомились с возвратными глаголами I спряжения с окончанием *-ties*.

Необходимо запомнить, что 2-ю и 3-ю основные формы возвратных глаголов I спряжения образуют от соответствующих форм невозвратных глаголов, например:

ceļ(u) + os — ceļ-os (поднимаюсь, встаю);
cēl(u) + os — cēl-os (поднимался, -лась, вставал, -ла).

Основные формы тех возвратных глаголов I спряжения, для которых в латышском языке нет парных однокоренных глаголов без *-ies*, следует заучивать, например:

censties, cenšos, centos (стараться, стремиться),
mosties, mostos, modos (проснуться, пробуждаться).

Возвратные глаголы I спряжения в настоящем времени спрягаются следующим образом:

Лицо	<i>mesties, metos, metos</i>	<i>ceļties, ceļos, cēlos</i>	<i>iepažīties, iepažīstos, iepažīnos</i>
<i>es</i>	<i>m.et-os</i>	<i>ceļ-os</i>	<i>iepažīst-os</i>
<i>tu</i>	<i>met-ies</i>	<i>ceļ-ies</i>	<i>iepažīst-ies</i>
<i>viņš</i>	<i>m.et-as</i>	<i>ceļ-as</i>	<i>iepažīst-as</i>
<i>viņa</i>			
<i>mēs</i>	<i>m.et-amies</i>	<i>ceļ-amies</i>	<i>iepažīst-amies</i>
<i>jūs</i>	<i>m.et-aties</i>	<i>ceļ-aties</i>	<i>iepažīst-aties</i>
<i>viņi</i>	<i>m.et-as</i>	<i>ceļ-as</i>	<i>iepažīst-as</i>
<i>viņas</i>			

Все, что было сказано о чередовании согласных во 2-м лице единственного числа у невозвратных глаголов, относится также и к возвратным глаголам.

Склонение имен существительных

Существительные мужского рода		Существительные женского рода					
I скл.	II скл.	III скл.	IV скл.	V скл.	VI скл.		
Единственное число							
N. kas? G. kā? D. kam? A. ko? I. ar ko? L. kur? V. —	zīrg-s zīrg-a zīrg-am zīrg-u ar zīrg-u zīrg-ā zīrg-s!	teļ-s teļ-a teļ-am teļ-u ar teļ-u teļ-ā teļ-s!	cāļ-is cāļ-a cāļ-im cāļ-i ar cāļ-i cāļ-i cāļ-i!	tīrg-us tīrg-us tīrg-um tīrg-u ar tīrg-u tīrg-ū tīrg-u!	liep-a liep-as liep-ai liep-u ar liep-u liep-ā liep-a!	vard-e vard-es vard-eļ vard-i ar vard-i vard-ē vard-eļ	sīrd-s sīrd-s sīrd-ij sīrd-i ar sīrd-i sīrd-ī sīrd-s!
Множественное число							
N. kas? G. kā? D. kam? A. ko? I. ar ko? L. kur? V. —	zīrg-i zīrg-u zīrg-iem zīrg-us ar zīrg-iem zīrg-os zīrg-i!	teļ-i teļ-u teļ-iem teļ-us ar teļ-iem teļ-os teļ-i!	cāļ-i cāļ-u cāļ-iem cāļ-us ar cāļ-iem cāļ-os cāļ-i!	tīrg-i tīrg-u tīrg-iem tīrg-us ar tīrg-iem tīrg-os tīrg-i!	liep-as liep-u liep-ām liep-as ar liep-ām liep-ās liep-as!	vard-es varž-u vard-ēm vard-es ar vard-ēm vard-ēs vard-es!	sīrd-is sīrž-u sīrd-īm sīrd-is ar sīrd-īm sīrd-is sīrd-is!

Спряжение возвратных глаголов (III спряжение, 1-я группа)

Неопределенная форма: mācīt учить
sveicināt приветствовать; здороваться

Настоящее время	Прошедшее время	Будущее время
es māc-u tu māc-i viņš > māc-a viņa > māc-ām mēs māc-āt jūs māc-āt viņi > māc-a viņas >	es māc-ij-u tu māc-ij-i viņš > māc-ij-a viņa > māc-ij-ām mēs māc-ij-āt jūs māc-ij-āt viņi > māc-ij-a viņas >	es māc-īs-u tu māc-īs-i viņš > māc-īs viņa > māc-īs-īm mēs māc-īs-iet (-it) jūs māc-īs-iet (-it) viņi > māc-īs viņas >
es sveicin-u tu sveicin-i viņš > sveicin-a viņa > sveicin-ām mēs sveicin-āt jūs sveicin-āt viņi > sveicin-a viņas >	es sveicin-āj-u tu sveicin-āj-i viņš > sveicin-āj-a viņa > sveicin-āj-ām mēs sveicin-āj-āt jūs sveicin-āj-āt viņi > sveicin-āj-a viņas >	es sveicin-ās-u tu sveicin-ās-i viņš > sveicin-ās viņa > sveicin-ās-īm mēs sveicin-ās-iet (-it) jūs sveicin-ās-iet (-it) viņi > sveicin-ās viņas >

Спряжение возвратных глаголов (III спряжение, 2-я группа)

Неопределенная форма: peldēt плавать
redzēt видеть

Настоящее время	Прошедшее время	Будущее время
es p.eld-u tu p.eld-i viņš > p.eld viņa > p.eld-ām mēs p.eld-āt jūs p.eld-āt viņi > p.eld viņas >	es p.eld-ēj-u tu p.eld-ēj-i viņš > p.eld-ēj-a viņa > p.eld-ēj-ām mēs p.eld-ēj-āt jūs p.eld-ēj-āt viņi > p.eld-ēj-a viņas >	es p.eld-ēs-u tu p.eld-ēs-i viņš > p.eld-ēs viņa > p.eld-ēs-īm mēs p.eld-ēs-iet (-it) jūs p.eld-ēs-iet (-it) viņi > p.eld-ēs viņas >
es r.edz-u tu r.edz-i viņš > r.edz viņa > r.edz-ām mēs r.edz-āt jūs r.edz-āt viņi > r.edz viņas >	es redz-ēj-u tu redz-ēj-i viņš > redz-ēj-a viņa > redz-ēj-ām mēs redz-ēj-āt jūs redz-ēj-āt viņi > redz-ēj-a viņas >	es redz-ēs-u tu redz-ēs-i viņš > redz-ēs viņa > redz-ēs-īm mēs redz-ēs-iet (-it) jūs redz-ēs-iet (-it) viņi > redz-ēs viņas >

Спряжение возвратных глаголов (III спряжение, 1-я группа)

Неопределенная форма: *mācīties* учиться
sasveicināties поздороваться, здороваться

Настоящее время		Прошедшее время		Будущее время	
es	<i>māc-os</i>	es	<i>māc-ij-os</i>	es	<i>māc-īš-os</i>
tu	<i>māc-ies</i>	tu	<i>māc-ij-ies</i>	tu	<i>māc-īs-ies</i>
viņš	> <i>māc-ās</i>	viņš	> <i>māc-ij-ās</i>	viņš	> <i>māc-is-ies</i>
viņa		viņa		viņa	> <i>māc-is-ies</i>
mēs	<i>māc-āmieš</i>	mēs	<i>māc-ij-āmieš</i>	mēs	<i>māc-īs-imies</i>
jūs	<i>māc-āties</i>	jūs	<i>māc-ij-āties</i>	jūs	<i>māc-īs-ieties (-ities)</i>
viņi	> <i>māc-ās</i>	viņi	> <i>māc-ij-ās</i>	viņi	> <i>māc-is-ies</i>
viņas		viņas		viņas	> <i>māc-is-ies</i>
es	<i>sasveicin-os</i>	es	<i>sasveicin-āj-os</i>	es	<i>sasveicin-āš-os</i>
tu	<i>sasveicin-ies</i>	tu	<i>sasveicin-āj-ies</i>	tu	<i>sasveicin-ās-ies</i>
viņš	> <i>sasveicin-ās</i>	viņš	> <i>sasveicin-āj-ās</i>	viņš	> <i>sasveicin-ās-ies</i>
viņa		viņa		viņa	> <i>sasveicin-ās-ies</i>
mēs	<i>sasveicin-āmieš</i>	mēs	<i>sasveicin-āj-āmieš</i>	mēs	<i>sasveicin-ās-imies</i>
jūs	<i>sasveicin-āties</i>	jūs	<i>sasveicin-āj-āties</i>	jūs	<i>sasveicin-ās-ieties (-ities)</i>
viņi	> <i>sasveicin-ās</i>	viņi	> <i>sasveicin-āj-ās</i>	viņi	> <i>sasveicin-ās-ies</i>
viņas		viņas		viņas	> <i>sasveicin-ās-ies</i>

Спряжение возвратных глаголов (III спряжение, 2-я группа)

Неопределенная форма: *peldēties* купаться

Настоящее время		Прошедшее время		Будущее время	
es	<i>p.eld-os</i>	es	<i>peld-ēj-os</i>	es	<i>peld-ēš-os</i>
tu	<i>peld-ies</i>	tu	<i>peld-ēj-ies</i>	tu	<i>peld-ēs-ies</i>
viņš	> <i>p.eld-as</i>	viņš	> <i>peld-ēj-ās</i>	viņš	> <i>peld-ēs-ies</i>
viņa		viņa		viņa	> <i>peld-ēs-ies</i>
mēs	<i>p.eld-amies</i>	mēs	<i>peld-ēj-āmieš</i>	mēs	<i>peld-ēs-imies</i>
jūs	<i>p.eld-aties</i>	jūs	<i>peld-ēj-āties</i>	jūs	<i>peld-ēs-ieties (-ities)</i>
viņi	> <i>p.eld-as</i>	viņi	> <i>peld-ēj-ās</i>	viņi	> <i>peld-ēs-ies</i>
viņas		viņas		viņas	> <i>peld-ēs-ies</i>

Основные формы наиболее употребительных глаголов I спряжения и образцы их спряжения

Основные формы глаголов			
Неопред. форма	Настоящее время	Прошедшее время	Будущее время
augt расти	es augu tu audz viņš > aug viņa	es augu tu augi viņš > auga viņa	es augšu tu augsi viņš > augs viņa
	mēs augam jūs augat viņi > aug viņas	mēs augām jūs augāt viņi > auga viņas	mēs augsim jūs augsiet (-it) viņi > augs viņas
bēgt бежать degt гореть cept печь; жарить	b.ēgu d.ēgu c.epu cep v., v. c.ep	b.ēgu degu cepu cepi cepa v., v.	b.ēgšu degšu cepšu cepsi ceps v., v.
	mēs c.epam jūs c.epat v., v. c.ep n.esu	mēs cepām jūs cepāt v., v. cepa nesu	mēs cepsim jūs cepsiet (-it) v., v. ceps nesišu
nest нести			
sākt начать, начинать	sāku	sāku	sākšu
pīt плести	es pinu tu pin v., v. pin	es pinu tu pini v., v. pina	es pīšu tu pīsi v., v. pīs
	mēs pinam jūs pinat v., v. pin trinu	mēs pinām jūs pināt v., v. pina trinu	mēs pīsim jūs pīsiet (-it) v., v. pīs trišu
trīt тереть; точить			
liet лить smiet смеяться	es leju tu smeju v., v. smej	es lēju tu smēju v., v. smēja	es liešu tu smiešu v., v. smies
	mēs smejam jūs smejat v., v. smej	mēs smējām jūs smējāt v., v. smēja	mēs smiesim jūs smiesiet (-it) v., v. smies

ēst есть, кушать; питаться	es ēdu tu ēd v., v. ēd	es ēdu tu ēdi v., v. ēda	es ēdīšu tu ēdis v., v. ēdis
mest бросать, кидать vest вести; везти	mēs ēdam jūs ēdat v., v. ēd m.etu v.edu	mēs ēdām jūs ēdāt v., v. ēda metu vedu	mēs ēdisim jūs ēdisiet (-it) v., v. ēdis metīšu vedīšu
nākt идти; приходить	nāku	nācu	nākšu
cirst рубить	es c.ērtu tu cērt v., v. c.ērt	es cirtu tu cirti v., v. cirta	es cirtišu tu cirtisi v., v. cirtis
dzīt гнать likt класть pirkt покупать snigt* vilkt тащить, тянуть	mēs c.ērtam jūs c.ērtat v., v. c.ērt dz.enu lieku p.ērku snieg идет снег v.elku	mēs cirtām jūs cirtāt v., v. cirta dz.inu liku pirku sniga vilku	mēs cirtisim jūs cirtisiet (-it) v., v. cirtis dzīšu likšu pirkšu snigs vilkšu
prast уметь	es protu tu proti v., v. prot	es pratu tu prati v., v. prata	es praišu tu pratisi v., v. pralis
rast найти, находить rakt рыть, копать tapr стать, становиться	mēs protam jūs protat v., v. prot rodu roku topu	mēs pratām jūs pratāt v., v. prata radu raku tapu	mēs pratisim jūs pratisiet (-it) v., v. pratis radišu rakšu tapšu

* Некоторые глаголы в латышском языке редко употребляются или вообще не употребляются в 1-м и 2-м лице, но имеют форму 3-го лица.

krist падать, пасть	es kritu tu kriti v., v. krit	es kritu tu kriti v., v., krita	es kritīšu tu kritīsi v., v. kritis
	mēs kritām jūs kritāt v., v. krit	mēs kritām jūs kritāt v., v. krita	mēs kritīsim jūs kritīsiet (-it) v., v. kritis
tikt добраться; достаться	es tieku tu tiec v., v. tiek	es tiku tu tiki v., v. tika	es tikšu tu tiksī v., v. tiks
	mēs tiekām jūs tiekāt v., v. tiek brūku	mēs tikām jūs tikāt v., v. tika bruku	mēs tiksīm jūs tiksiet (-it) v., v. tiks brukšu
brukt рушиться, валиться jukt путаться just чувствовать mukt удирать zust исчезать, теряться klupt споты- каться	es klūpu tu klūpi v., v. klūp	es klupu tu klupi v., v. klupa	es klupšu tu klupsi v., v. klups
	mēs klūpām jūs klūpat v., v. klūp	mēs klupām jūs klupāt v., v. klupa	mēs klupsīm jūs klupsiet (-it) v., v. klups
brist брести līst лезть siēt вязать skriet бежать	es brienu tu sienu v., v. skrien	es bridu tu līdu v., v. skrēju skrēji skrēja	es bridīšu tu līdišu v., v. siešu skriešu skriesi skries
	mēs skrienam jūs skrienat v., v. skrien	mēs skrējām jūs skrējāt v., v. skrēja	mēs skriesīm jūs skriesiet (-it) v., v. skries
graūt громить, разрушать kraut грузить	es krauju tu krauj v., v. krauj	es krāvu tu krāvi v., v. krāva	es kraušu tu krausi v., v. kraus
	mēs kraujam jūs kraujat v., v. krauj ļauju pļauju	mēs krāvām jūs krāvāt v., v. krāva ļāvu pļāvu	mēs krausīm jūs krausiet (-it) v., v. kraus ļaušu pļaušu
ļaut позволять pļaut косить; жать			

raut рвать	rauju	rāvu	raušu
spļaut плевать	spļauju	spļāvu	spļaušu
šaut стрелять	šauju	šāvu	šaušu
žaut развешивать (для просушки)	žauju	žāvu	žaušu
jāt ехать верхом	jāju	jāju	jāšu
klāt покрывать	klāju	klāju	klāšu
krāt копить; собирать	krāju	krāju	krāšu
rāt бранить	rāju	rāju	rāšu
sēt сеять	sēju	sēju	sēšu
skūt брить	skuju	skuvu	skūšu
spēt мочь	spēju	spēju	spēšu
šūt шить	šuju	šuvu	šūšu
stāt останавливаться	stāju	stāju	stāšu
kāpt подниматься	es kāpju tu kāp v., v. kāpj	es kāpu tu kāpi v., v. kāpa	es kāpšu tu kāpsi v., v. kāps
kopt ухаживать	mēs kāpjam jūs kāpjat v., v. kāpj kopju	mēs kāpām jūs kāpāt v., v. kāpa kopu	mēs kāpsim jūs kāpsiet (-it) v., v. kāps kopšu
slēpt прятать	slēpju	slēpu	slēpšu
stiept тянуть; тащить	stiepjju	stiepu	stiepšu
svilpt свистать	svilpju	svilpu	svilpšu
tērpt одевать	tērpju	tērpju	tērpšu
triept мазать	triepju	triepu	triepšu
glābt спасать	glābjju	glābju	glābšu
grābt хватать; гresti	grābjju	grābju	grābšu
kniebt щипать	kniebju	kniebu	kniebšu
strēbt хлебать	strebju	strēbu	strēbšu
urbt сверлить	urbju	urbu	urbšu
jumt крыть (крышу)	jumju	jumu	jumšu
lemt решать	lemju	lēmu	lemšu
stumt толкать	stumju	stūmu	stumšu
braukt ехать	es braucu tu brauc v., v. brauc	es braucu tu brauci v., v. brauca	es braukšu tu brauksi v., v. brauks
brēkt кричать	mēs braucam jūs braucat v., v. brauc br.ēcu	mēs braucām jūs braucāt v., v. brauca brēcu	mēs brauksim jūs brauksiet (-it) v., v. brauks brēkšu
jaukt мешать; разбирать	jaucu	jaucu	jaukšu

lēkt прыгать liekt сгибать; клонить plūkt рвать (цве ^{ты}) saukt звать slaukt доить sūkt сосать teikt сказать, говорить traukt мчиться vākt собирать veikt выполнять beigt кончать jēgt сообра- жать jūgt запрягать lūgt просить; приглашать	l.ecu liecu plūcu saucu slaucu sūcu teicu traucu vācu veicu beidzu j.ēdzu jūdzu es lūdzu tu lūdz mēs lūdzam jūs lūdzat v., v. lūdz s.edzu sl.ēdzu sniedzu steidzu	lēcu liecu plūcu saucu slaucu sūcu teicu traucu vācu veicu beidzu jedzu jūdzu es lūdzu tu lūdzi v., v. lūdza mēs lūdzām jūs lūdzāt v., v. lūdza sedzu sl.ēdzu sniedzu steidzu	lēkšu liekšu plūkšu saukšu slaukšu sūkšu teikšu traukšu vākšu veikšu beigšu jēgšu jūgšu es lūgšu tu lūgsi v., v. lūgs mēs lūgsim jūs lūgsiet (-it) v., v. lūgs segšu slēgšu sniegšu steigšu
ciest терпеть; страдать jaust чувство- вать, дога- дываться pūst дуть	es ciešu tu ciet v., v. cieš mēs ciešam jūs ciešat v., v. cieš jaušu pūšu	es cietu tu cieti v., v. cieta mēs cietām jūs cietāt v., v. cieta jautu pūtu	es cietīšu tu cietīsi v., v. cietīs mēs cietīsim jūs cietīsiet (-it) v., v. cietīs jautīšu pūtišu
aust ткать	es aužu tu aud v., v. auž mēs aužam jūs aužat v., v. auž	es audu tu audi v., v. auda mēs audām jūs audāt v., v. auda	es audišu tu audīsī v., v. audīs mēs audīsim jūs audīsiet (-it) v., v. audīs

glaust гладить grūst толкать kost кусать laist пускать paust выражать skaust завидовать snaust дремать spiest давить; заставлять spriest судить sviest бросать šķiest разбрызгивать ziest мазать	glaužu grūžu kožu laižu paužu skaužu snaužu spiežu spriežu sviežu šķiežu ziežu	glaudu grūdu kodu laidu paudu skaudu snaudu spiedu spriedu sviedu šķiedu ziedu	glauđišu grūđišu kodīšu laidīšu paudīšu skaudīšu šnaudīšu spiedīšu spriedīšu sviedīšu šķiedīšu ziedīšu
dzēst тушить; гасить elst отдуваться melst нести вздор plēst рвать, драть post наряжать raust сгребать tēst тесать	dzēšu elšu melšu plēšu es pošu tu pos v., v. poš mēs pošam jūs pošat v., v. poš raušu tēšu	dzēsu elsu melšu plēsu es posu tu posi v., v. posā mēs posām jūs posāt v., v. posa rausu tēsu	dzēsišu elsīšu melsīšu plēsišu es posīšu tu posisi v., v. posis mēs posisim jūs posisiet (-it) v., v. posis rausišu tēsišu
celt поднимать; строить salt мерзнуть (no)gurt уста- вать mirt умирать nirt нырять dzimt рож- даться	es ceļu tu ceļ v., v. ceļ mēs ceļam jūs ceļat v., v. ceļ es salstu tu salsti v., v. salst mēs salstam jūs salstat v., v. salst es (no)gurstu tu (no)gursti v., v. (no)gurst mirstu nirstu 3-e л. dzimst	es cēlu tu cēli v., v. cēla mēs cēlām jūs cēlāt v., v. cēla es salu tu sali v., v. sala mēs salām jūs salāt v., v. sala es (no)guru tu (no)guri v., v. (no)gura miru niru dzima	es ceļšu tu celsi v., v. celš mēs celsim jūs celsiet (-it) v., v. celš es salšu tu salsi v., v. sals mēs salsim jūs salsiet (-it) v., v. sals es (no)guršu tu (no)gursi v., v. (no)gurs miršu niršu dzims

grimt погр- жаться rimt утнхать skumt грустить	grimstu <i>3-е л.</i> rimst es skumstu tu skumsti v., v. skumst mēs skumstam jūs skumstat v., v. skumst es pazīstu tu pazīsti v., v. pazīst	grimu rima es skumu tu skumi v., v. skuma mēs skumām jūs skumāt v., v. skuma es pazīnu tu pazīni v., v. pazīna	grimšu rims es skumšu tu skumsi v., v. skums mēs skumsim jūs skumsiet (-it) v., v. skums es pazišu tu paziši v., v. pazis
pazīt знать (кого?)	mēs pazīstam jūs pazīstat v., v., pazīst slāpstu ģibstu	mēs pazinām jūs pazināt v., v. pazīna slāpu ģibu	mēs pazīsim jūs pazisiet (-it) v., v. pazis slāpšu ģibšu
slāpt жаждать ģibt падать в обморок reibt пьянеть mirkt мокнуть nikt томиться sarkt краснеть slikt тонуть tvikt гореть; жаждать sirgt недомогать spirgt оживать vārgt недомо- гать, чахнуть	reibstu mirkstu nikstu sarkstu slikstu tvikstu sirgstu spirgstu vārgstu	reibu mirku niku sarku sliku tviku sirgu spirgu vārgu	reibšu mirkšu nikšu sarkšu slikšu tvikšu sirgšu spirgšu vārgšu
dzelt жалить kalt ковать kult молотить malt молотъ pelt порицать, осуждать smelt черпать šķelt раскалы- вать šķilt высекать (огонь) zelt зеленеть velt катать vilt обманы- вать	dzeļu kaļu kuļu maļu peļu smeļu šķeļu šķiļu <i>3-е л.</i> zēļ veļu viļu	dzēļu kalu kūļu malu pēļu smēļu šķēļu šķīļu zēla vēļu vilu	dzeļšu kaļšu kulšu maļšu pelšu smelšu šķelšu šķilšu zels velšu vilšu
berzt тереть	es beržu tu berz v., v. berž mēs beržam jūs berzat v., v. berž	es berzi tu berzi v., v. berza mēs berzām jūs berzāt v., v. berza	es berzišu tu berziši v., v. berzīs mēs berzīsim jūs berzīsiet (-it) v., v. berzīs

drāzt мчаться		drāžu		drāzu		drāzišu
grauzt грызть		graužu		grauzu		grauzišu
griezt резать		griežu		griezu		griezīšu
lauzt ломать		laužu		lauzu		lauzišu
art пахать		aru		aru		aršu
bārt бранить		baru		bāru		bāršu
bērt сыпать		beru		bēru		bēršu
dzert пить		dzeru		dzēru		dzeršu
kurt растапли- вать		kuru		kūru		kuršu
ķert ловить	es	ķeru	es	ķēru	es	ķeršu
	tu	ķer	tu	ķēri	tu	ķersi
	v., v.	ķer	v., v.	ķēra	v., v.	ķers
	mēs	ķeram	mēs	ķērām	mēs	ķersim
	jūs	ķerat	jūs	ķērāt	jūs	ķersiet (-it)
	v., v.	ķer	v., v.	ķēra	v., v.	ķers
pērt пороть		peru		pēru		pēršu
spert лягать		speru		spēru		spēršu
svērt весить		sveru		svēru		svēršu
šķirt отделять		šķiru		šķīru		šķiršu
tvert хватать		tveru		tvēru		tveršu
vērt откры- вать; за- крывать		veru		vēru		vēršu
kļūt стать, становиться	es	kļūstu	es	kļuvu	es	kļūšu
	tu	kļūsti	tu	kļuvi	tu	kļūsi
	v., v.	kļūst	v., v.	kļuva	v., v.	kļūs
	mēs	kļūstam	mēs	kļuvām	mēs	kļūsим
	jūs	kļūstat	jūs	kļuvāt	jūs	kļūsiet (-it)
	v., v.	kļūst	v., v.	kļuva	v., v.	kļūs
bilst сказать		bilstu		klīdu		bilđīšu
klīst бродить		klīstu		klīdu		klīđīšu
nīst ненави- деть		nīstu		nīdu		nīđīšu
svīst потеть	es	svīstu	es	svīdu	es	svīđīšu
	tu	svīsti	tu	svīdi	tu	svīđisi
	v., v.	svīst	v., v.	svīda	v., v.,	svīđis
	mēs	svīstam	mēs	svīdām	mēs	svīđisим
	jūs	svīstat	jūs	svīdāt	jūs	svīđisiet (-it)
	v., v.	svīst	v., v.	svīda	v., v.	svīđis
aizmirst забыть		aizmirstu		aizmirsu		aizmirsīšu
karst нагре- ваться	<i>3-е л.</i>	karst		karsa		karsis
lūzt ломаться	es	lūstu	es	lūzu	es	lūzišu
	tu	lūsti	tu	lūzi	tu	lūzisi
	v., v.	lūst	v., v.	lūza	v., v.	lūzis
	mēs	lūstam	mēs	lūzām	mēs	lūzisим
	jūs	lūstat	jūs	lūzāt	jūs	lūzīsiet (-it)
	v., v.	lūst	v., v.	lūza	v., v.	lūzis

Латышско-русский алфавитный словарь

А

- āboliņš** клевер
abra квашня
adīt (adu, adīju) вязать (на спицах)
administratīvs административный
aizdot (aizdodu, aizdevu) одолжить-одалживать; дать-давать взаймы (в долг)
aizdurve место за дверью
aiziet уйти-уходить
aizkars занавеска, занавесь; **logu aizkari** гардины, занавески
aizlikt (aizlieku, aizliku) (aiz kā) заложить-закладывать; положить-класть; поставить-ставить (за что)
aizlīst (aizlienu, aizlīdu) (aiz kā) заползти-заползать; залезть-залезать, забраться-забираться (за что)
aizmirst (aizmirstu, aizmirsu) забыть-забывать; позабыть-позабывать
aiznest (aizn.esu, aiznesu) унести-уносить; снести; отнести-относить; донести-доносить
aizrobežu- зарубежный; заграничный
aizsardzība защита; охрана; оборона
aizslidēt (aizslīdu, aizslidēju) удалиться-удаляться, скользить; проплыть-проплывать
aizvākt (aizvācu, aizvācu) убирать-убирать
aizvērties (aizveras, aizvērās) закрыться-закрывается; затвориться-затворяться
aka колодец
akmens камень
akurāts аккуратный
ala пещера; нора
alksnis (alkšņi) ольха
alnis (a|ņi) лось
alpinārijs альпинарий
alus пиво
anekdote анекдот
ansamblis (ansambļi) ансамбль
antena антенна
antikvariāts антиквариат
apakšstāvs нижний этаж
apaļš круглый
apaukt (apaugu, apaugu) обрасти-обрастать
apaut (apauju, apāvu) обувать-обувать
apbērt (apberu, apbēru) осыпать-осыпать; обсыпать-обсыпать; посыпать-посыпать
apciemot (apciemoju, apciemoju) посетить-посещать; навеситить-навешать
apdare отделка; оформление; обработка
apdziedāt (apdziedu, apdziedāju) воспеть-воспевать
apdziedāts воспетый
apēst (apēdu, apēdu) съесть-съесть
apgērbties (apgērbjos, apgērbos) одеться-одеваться
apiet (apeju, argāju) обойти-обходить
apieties (apejos, argājos) обращаться; обходиться
apkalpot (apkalpoju, apkalpoju) обслужить-обслуживать
apkārt вокруг, кругом

apkārtne окрестность
aplaistīt (aplaistu, aplaistīju)
полить-поливать; облить-об-
ливать; залить-заливать
apliecinājums заверение; изъяв-
ление; засвидетельствование
**apliecināt (apliecinu, apliecinā-
ju)** удостоверить-удостовере-
ять; заверить-заверять; за-
свидетельствовать
aploks загон
aploksne конверт
aplūkot (aplūkoju, aplūkoju) ос-
мотреть-осматривать; огля-
деть-оглядывать; рассмот-
реть-рассматривать
apmeklētājs посетитель
apmesties (apm.ētos, apmetos)
расположиться - располагать-
ся; устроиться-устраиваться
armierināts довольный, удов-
летворенный
aprauts: vēja aprauts обветрен-
ный
aprīlis апрель
**apsaldēties (apsaldējos, apsal-
dējos)** простудиться-просту-
живаться
apse осина; тополь
āpsis (āpši) барсук
apskatīt (apskatu, apskatīju) ос-
мотреть-осматривать; посмот-
реть-смотреть
apsolīt (apsolu, apsolīju) обе-
щать, пообещать
apspriede совещание
apspriest (apsprīžu, apspriedu)
обсудить-обсуждать
apstāties (apstājos, apstājos)
остановиться-останавливаться
apstrāde обработка
apsveikt (apsveicu, apsveicu)
поздравить-поздравлять, при-
ветствовать
aptuv.enī приблизительно; при-
мерно
arvidus местность; округ; об-
ласть
arājs пахарь
āre-če ну вот
arhitekts архитектор
aromāts аромат
arēna арена
arheoloģisks археологический

ārgus вне
ārguse внешняя (наружная)
сторона
ar'vien всегда; всё; всё еще
ārzemes только во мн. ч. за-
граница
asaris (asari) окунь
asins ж. р. кровь
asinssaitē кровная связь
astere астра
astondesmit восемьдесят
astondesmitā восьмидесятая
astondesmitais восьмидесятый
astonņpadsmīt восемнадцать
astonņpadsmītā восемнадцатая
astonņpadsmītāis восемнадцатый
atbraukt (atbraucu, atbraucu)
приехать-приезжать
atcerēties (atceros, atcerējos)
вспомнить-вспоминать; при-
помнить-припоминать
atdot (atdodu, atdevu) отдать-
отдавать
atēl'jē ателье
atgriešanās возвращение
atgriezties (atgriežos, atgriezos)
возвратиться - возвращаться,
вернуться
atjaunot (atjaunoju, atjaunoju)
восстановить-восстанавли-
вать; возобновить-возобнов-
лять
atkal опять, снова, вновь
atkārtots повторный
atklātne открытка
atklāts открытый
atkritumi только во мн. ч. от-
бросы; мусор; отходы
atmiņa память
atnākt (atnāku, atnācu) прийт-
ти-приходить
atnest (atn.esu, atnesu) при-
нести-приносить
atpūsties (atpūšos, atpūtos) от-
дохнуть-отдыхать
atrast (atrodu, atradu) найти-
находить
atrasties (atrodos, atrados)
(būt) находиться; найтись-
находиться
ātri быстро; скоро
atsaukties (atsaucos, atsaucos)
(atbildēt) отозваться-отзы-
ваться; откликнуться-отклик-
аться

atsevišķi отдельно
atsevišķs отдельный
atspoguļot (atspoguļoju, atspoguļoju) отразить-отражать; отобразить-отображать
atspoguļots отраженный
atšķirība отличие; различие
attēlots изображенный
attēls изображение; рисунок; иллюстрация; картинка (*в книге*)
attiecības только во мн. ч. отношения
attieksme отношение
attiekties (attiecas, attiecās (uz ko)) относиться (*к кому-чему*); касаться (*кого-чего*)
attīstība развитие
atīt (attīnu, attīnu) развернуть-развертывать
atvainot (atvainoju, atvainoju) извинить-извинять
atveseļoties (atveseļojos, atveseļojos) выздороветь-выздоровливать; поправиться-поправляться
atzīme отметка; оценка
audzinātājs воспитатель
auglis (augļi) плод; фрукт
augš растение
augša верх
augšā вверх; наверху, вверху
augt (augu, augu) расти
augsts август
aukstums холод
austrumi только во мн. ч. восток
auzas только во мн. ч. овес
avenē, avenes малина

В

bagātināties (bagātinās, bagātinājos) обогащаться-обогащаться
baidīties (baidos, baidījos) (kā, no kā) бояться; пугаться; страшиться
ball: man ball мне страшно, я боюсь
bailes только во мн. ч. страх; боязнь
balkons балкон
balle бал

balodis (baloži) голубь
balsis ж. р. голос
baravika белый гриб, боровик
bārenis (bāreņi) сирота
baroks барокко
baroties (barojos, barojos) питаться; откармливаться
baseins бассейн
bastions бастион
baudīt (baudu, baudīju) наслаждаться; пользоваться; отвевать-отведывать
bāze база
beidzot наконец
beigšana окончание
beigt (beidzu, beidzu) кончить-кончать; закончить-заканчивать
beigties (beidzas, beidzās) кончиться-кончатся; закончиться-заканчиваться; окончиться-оканчиваться
bēniņi только во мн. ч. чердак
bērniība детство
smilškrāsas бежевый, бежевого цвета
bezdarbnieks безработный
biedrība общество (*организация*)
biete, bietes свекла
bieziens творог
biezputra каша
biezs густой; толстый
binoklis (binokļi) бинокль
bioloģija биология
birojs бюро
birzs, birze роша
bīstami опасно
bite пчела
blukis чурбан, колода
blūze блузка
bloda миска; таз
braukt (braucu, braucu) ехать
brīdināt (brīdinu, brīdināju) предупредить-предупреждать
brīdis (brīži) момент, минута
brīdis (brīeži) олень
brīnišķīgs чудесный, чудный; дивный, волшебный
brīnīties (brīnos, brīnījos) (par ko) удивляться; дивиться
brīnums чудо; диво
brīvs свободный
brokastis только во мн. ч. завтрак

brokastot (brokastoju, brokastoju) завтракать
bruģains, bruģ.ēts мощный
bruģis мостовая
brūklene, brūklenes брусника
brūns коричневый
bruņinieks рыцарь
būda хижина, лачуга; будка
buljons бульон
burkāns, burkāni морковь
burvība волшебство
būtne существо
būvļaukums строительная площадка
būvniecība строительство

С

caurspīdīgs прозрачный; просвечивающий
caurstaigājams проходной
c.ēls благородный; возвышенный
celt (ceļu, cēlu) поднимать; строить; (*pāri upei*) переправлять
celties (ceļos, cēlos) подниматься-подняться; вставать-встать
ceļne здание, стройка
celtnieks строитель
ceļazīme путевка
ceļojums путешествие
ceļot (ceļoju, ceļoju) путешествовать
c.ena цена
centrālais, centrālā центральный, центральная
centrālarkure центральное отопление
c.erpts жареный
cerēt (ceru, cerēju) надеяться
c.eri *только во мн. ч.* каменка (*в деревенской бане*)
ceriņi *только во мн. ч.* сирень
c.eturksnis четверть; квартал
c.eturtdaļa четверть, четвертая часть
c.eturtdien в четверг
c.eturtdiena четверг
ciēna уважение, почтение
ciest (cieši, cietu) страдать; терпеть; испытывать
ciets твердый; жесткий

cīkos в котором часу, во сколько
cimds перчатка, варежка
cinīties (cīnos, cīņjos) бороться; сражаться
cīņa борьба
cirst (c.ērtu, cirtu) рубить; колоть
cīrulis (cīruli) жаворонок
cirvis (cirvji) топор
citādi (ne tā) иначе, по-иному; по-другому
cūka свинья
cukurbiete, cukurbietes сахарная свекла

С

čakli прилежно, усердно
čakls прилежный, усердный
četrdesmit сорок
četrdesmitā сороковая
četrdesmitais сороковой
četrpadsmit четырнадцать
četrpadsmitā четырнадцатая
četrpadsmitais четырнадцатый
četrsimt четыреста
četrsimtā четырехсотая
četrsimtais четырехсотый
četrstūrainis четырехугольный
četrstūris четырехугольник
čības тапки, тапочки
čirkstēt (čirkst, čirkstēja) скрипеть; хрустеть
čuguns чугун
čukstēt (čukstu, čukstēju) шептать
čūska змея

D

dadzis (dadži) репейник
daiļamatnieks мастер прикладного искусства
daiļš красивый; прекрасный; изящный
daina латышская народная песня, дайна
dakšīņa вилка
dalība участие
dalībnieks участник
daļa часть; доля; отдел
darbāaudis *только во мн. ч.* трудящиеся

darbinieks работник; деятель
dārgums сокровище; драгоцен-
ность
darinājums работа; изделие
darināt (darīnu, darināju) де-
лать-сделать, изготавливать-из-
готовить
darināts сделанный, изготовлен-
ный
dārzeni овощи
dārzkopība садоводство
dārzniecība (хоzяйство) садо-
водство
dārznieks садовник
daudzīnāt (daudzīnu, daudzīnā-
ju) часто упоминать; восхва-
лять, превозносить
dāvināt (dāvinu, dāvināju) да-
рить-подарить
dažādība разнообразие
dažāds разный; различный; раз-
нообразный
dažs иной; некоторый
debesis (debeši) (mākonis) туча
debess, debesis ж. р. небо
decembris декабрь
dekoratīvs декоративный
delfīns дельфин
dēļ (с род. п. указывает на
причину) из-за; по; ради
derēt (deru, derēju) годиться;
сбывать
detāļa деталь
dēvēt (dēvēju, dēvēju) назы-
вать, звать; именовать
d.ēv.ēts называемый
deviņdesmit девяносто
deviņdesmitā девяностая
deviņdesmitais девяностый
deviņpadsmit девятнадцать
deviņpadsmitā девятнадцатая
deviņpadsmitais девятнадцатый
dežūra дежурство
dežurēt (dežurēju, dežurēju) де-
журить
dibens дно; днище
dīem'ž.ēl к сожалению
dienēt (dienu, dienēju) служить
dienakts ж. р. сутки
dienvidi только во мн. ч. юг
dienvidrietumi только во мн. ч.
юго-запад
dienvidus полдень
dīezgan достаточно; довольно

distance дистанция
dīvāns диван
divdesmit двадцать
divdesmitā двадцатая
divdesmitais двадцатый
divsimt двести
divsimtā двухсотая
divsimtais двухсотый
divpadsmit двенадцать
divpadsmitā двенадцатая
divpadsmitais двенадцатый
divreiz (divas reizes) дважды,
два раза
dobe (sakņu) гряда, грядка;
(riķi) клумба
dokuments документ
doma мысль
domīgi задумчиво
draudzīgs дружеский, дружест-
венный; дружелюбный
drava пасака
dravnieks пасечник
droši vien наверно, наверное,
вероятно, по всей вероятности
dubļi только во мн. ч. грязь
ducināt (ducina, ducināja) гу-
деть; (о громе) погрохаты-
вать
dūkt (dūcu, dūcu) гудеть; жуж-
жать
dūmd.esa твердокопченая кол-
баса
dūre кулак
dusmīgi сердито
dusmoties (dusmojos, dusmojos)
сердиться, злиться
dviņi только во мн. ч. близне-
цы; двойня
dzejniece поэтесса
dzejnieks поэт
dzērvene, dzērvenes клюква
dzēšgumija резинка (для сти-
рания написанного)
dziesminieks певец, поэт
dziļš глубокий
dzimšana рождение
dzimta род; семейство; семья;
dzīrnas, dzīrnava только во
мн. ч. мельница
dzīt (dz.enu, dzīnu) гнать; вби-
вать, вколачивать; вгонять
dzīvnieks животное
dzīvojam: dzīvojamā māja жи-
лой дом

E

.ēdamzāle обеденный зал
 efektivitāte эффективность
 eja проход; ход
 .ēka здание, постройка, строе-
 ние
 eksponāts экспонат
 elektropuldze электролампа
 entuziasms энтузиазм
 epizode эпизод
 eposs эпос
 ērglis (ērgļi) орел
 ērkšķoga, ērkšķogas крыжовник
 ērtības удобства
 ēst (.ēdu, ēdu) есть; кушать;
 питаться
 ezis (eži) еж

F

fakultāte факультет
 fašists фашист
 fauna фауна
 februāris февраль
 figūriņa фигурка
 filiāle филиал
 firma фирма
 fizkultūriete физкультурница
 floksi флоксы
 flote флот
 forele форель
 fotogrāfija фотография

G

gabals кусок
 gadatirgus ярмарка
 gadījums случай
 gaidīt (gaidu, gaidīju) ждать,
 ожидать
 gailis (gaiļi) петух
 gājējs пешеход; ходок
 galapunkts конечный пункт; ко-
 нечная остановка
 galvassāpes *только во мн. ч.* го-
 ловная боль
 garlaicīgi скучно
 gārnis (gārņi) цапля
 gars пар; дух
 garšīgs вкусовой
 garšviela пряность; специя

gatavoties (gatavojos, gatavo-
 jos) готовиться; приготоавля-
 ваться; подготавливаться
 gatavība готовность
 gatavs готовый
 geizers гейзер
 glezniecība живопись
 glīts красивый
 gludināt (gludinu, gludināju)
 гладить; утюжить
 gluži совершенно, совсем
 godāt (godāju, godāju) ува-
 жать, почитать, чтить
 grab.ēdams стуча
 grafika графика
 grauds, graudi зерно
 grauzdēt (grauzdēju, grauzdēju)
 жарить, поджаривать
 grava овраг
 grāvis (grāvji) канава
 gr.ezns роскошный; богатый
 gribēties (gribas, gribējās) хо-
 теться
 gulbis (gulbji) лебедь
 gulēt (guļu, gulēju) спать
 gulta кровать

H

halle холл

I

iebraucējs приезжий
 iecirknis (iecirkņi) участок
 iedalīt (iedalu, iedalīju) выде-
 лить-выделять; делить; раз-
 делить-разделять
 iedalīts выделенный
 iedēstīt (iedēstu, iedēstīju) по-
 садить, сажать
 iedomāties (iedomājos, iedomā-
 jos) вздумать; задумать, за-
 гадать; вообразить-вообра-
 жать; представить-представ-
 лять; вспомнить
 iedzīvotājs житель; обитатель
 iegūt (iegūstu, ieguvu) добыть-
 добывать; приобрести-приоб-
 ретать; получить-получать
 iekārtot (iekārtoju, iekārtoju)
 устроить-устраивать

ieklejoj (ieklejo, ieklejoja) забрести-забредать
iekrist (iekrītu, iekritu) упасть, ввалиться-вваливаться; попасться-попадаться
iekšpils.ēta внутренняя (центральная) часть города
iekšpirts ж. р. внутренняя часть бани
iekšpuse (iekšiene) внутренность
iekšt.eļra внутреннее помещение
ieleja долина
ielidot (ielidoju, ielidoju) влететь-влетать, залететь-залетать
ielikt (ielieku, ieliku) вложить-вкладывать; положить; вставить-вставлять
ielūgums приглашение
iemūr.ēts вмурованный, замурованный
ierakot (ierakoju, ierakoju) запаковать-запаковывать; упаковывать-упаковывать
ierazīties (ierazīstos, ierazīnos) познакомиться - знакомиться; ознакомиться-ознакомляться
ierpriecināt (ierpriecinu, iepriecināju) обрадовать; порадовать; радовать
ieraudzīt (ieraugu, ieraudzīju) увидеть-увидать
ierīkot (ierīkoju, ierīkoju) устроить-устраивать
iesacīt (iesaku, iesacīju) посоветовать-советовать; порекомендовать, рекомендовать; предложить-предлагать
iesēsties (iesēžos, iesēdos) усесться, сесть
ieskaite зачет
ieskanētis (ieskanas, ieskanējās) зазвучать, прозвучать; зазвенеть
ieslēgt (ieslēdzu, ieslēdzu) запереть-запирать; включить-включать
ieslēgts включенный
iesnas только во мн. ч. насморк
iespēja возможность
iestādīt (iestādu, iestādīju) посадить-сажать

iestiklot (iestikloju, iestikloju) застеклить-застеклять
iet.eka устье, впадение
ietve тротуар
ieva черемуха
iev.ērojams видный, известный; значительный; примечательный
ikdiēna только во мн. ч. будни
ikri только во мн. ч. икра
ilgs долгий
indīgs ядовитый; ядоносный
inspektors инспектор
instrumentāls инструментальный
instruments инструмент
intensīvs интенсивный
īpaši особенный
īpašs особый
irbe куропатка; рябчик
irdens рыхлый
izaugt (izaugu, izaugu) вырасти-вырастать
izbūvēt (izbūvēju, izbūvēju) построить; выстроить-выстроить
izcēls выдающийся
izdevums издание
izeja выход
izjāt (izjāju, izjāju) выехать-выезжать (верхом); проехать-проезжать (верхом)
izkaps ж. р. коса
izmainīties (izmainos, izmainījos) измениться-изменяться
izmantot (izmantoju, izmantoju) использовать, пользоваться
izmirkt (izmirkstu, izmirku) вымокнуть-вымокать
izpildījums исполнение
izrakumi только во мн. ч. раскопки
izraut (izrauju, izrāvu) вырвать-вырывать; выдернуть-выдергивать
izrauties (izraujos, izrāvos) вырваться-вырываться
izsaukt (izsaucu, izsaucu) вызвать-вызывать
izslīet (izslīenu, izslīēju) поднять-поднимать; задирать
izsniegt (izsniedzu, izsniedzu) выдать-выдавать
iztaukšķ.ēts поджаренный

iztikt (iztieku, iztiku) обойтись-обходиться; выбраться-выбираться
izveidot (izveidoju, izveidoju) образовать; создать-создавать; сформировать-формировать
izveidoties (izvelidojas, izveidojās) образоваться; создаться-создаваться; сформироваться-формироваться; сложиться-складываться
izveseļoties (izveseļojos, izveseļojos) выздороветь-выздоровливать; поправиться-поправляться
izziņa справка; познание

J

jānoga, jānogas смородина
janvāris январь
Jāņu diena Иванов день
jasmīns, jasmīni жасмин
jāšana верховая езда
jaunība молодость, юность
jaunums новизна; новинка
jautrāk веселее
jebkurš любой; всякий; кто угодно
jēga смысл; толк
joprojām все еще, по-прежнему
jubileja юбилей
jūnijs июнь
jūlijs июль
justies (jūtos, jutos) чувствовать себя

К

kabinets кабинет
kādreizējs бывший; прежний
kadri кадры
kalējs кузнец
kalt (kaļi, kalu) ковать; чеканить; долбить
kat.ēr пока
kapela капелла
kāpostgalva кочан капусты
kaps могила
kāpt (kārpu, kāru) подниматься; взбираться
karalis (karaļi) король

karaspēks войско, войска
karbonāde карбонад
karogs флаг; знамя
karš война
kārtība порядок; последовательность
kārtīgi аккуратно
kārtīgs аккуратный; порядочный; основательный
kartīte карточка
kārtot (kārtōju, kārtōju) располагать в определенном порядке; систематизировать
karuselis (karuseļi) карусель
kaste ящик
katolis (katoļi) католик
kauja бой; битва; сражение
kauss ковш; черпак; кубок
kavēt (kavēju, kavēju) задерживать; тормозить
kavēties (kavējos, kavējos) задерживаться; медлить
kāzas только во мн. ч. свадьба
kinoteātris кинотеатр
klaips буханка, каравай
kļepus кашель
klēts ж. р. амбар, кладовая
kliegt (kļiedzu, kļiedzu) кричать
klīnts ж. р. скала
klubs клуб
klūdžina прут, прутик, лозинка
kļūt (kļūstu, kļuvu) стать-становиться; сделаться-делаться
knābis (knābji) клюв
kodolbrūņošanās ядерное вооружение
koklēšana игра на кокле
koklēt (koklēju, koklēju) играть на кокле
koklētājs играющий на кокле
komandējums командировка
kompakts компактный
kompostrēt (kompostrēju, kompostrēju) компостировать
komunāls коммунальный
konkurss конкурс
konseptēt (konseptēju, konseptēju) конспектировать
kontroldarbs контрольная работа
korotī raksti собрание сочинений
korpus корпус
korts карт

kosmoss космос
košumkrūms декоративный куст
krāmi *только во мн. ч.* барахло
krāsns *ж. р.* печь, печка
krāšņs великолепный; роскошный; пышный
kratīt (kratu, kratīju) трясти; обыскивать
krauja обрыв; круча
krauls кроль
krāvējs грузчик
kr.ekls рубашка, сорочка
kr.ēsla *только в ед. ч.* сумерки
krīts мел
krunkains морщинистый
krustnesis (krustneši) крестоносец
krustvārdu mīkla кроссворд
kukaiņis (kukaiņi) насекомое
kukurūza кукуруза
kurināt (kurinu, kurināju) топить
kurmīš (kurmīši) крот
kurpīte аконит, борец
kurpnieks сапожник
kūšs *ж. р.* хлев
kvadrātveida, kvadrātveidīgs квадратный
kvieši *только во мн. ч.* пшеница

К

ķ.era лапа
ķilava, ķilavas килька
ķirurgs хирург

L

labi хорошо
labierīcības *только во мн. ч.* удобства
lab'prāt охотно, с удовольствием
lācene, lācenes морошка
lācis (lāči) медведь
lādīte шкатулка; сундучок
laikus заблаговременно, заранее; своевременно
laime счастье
laimīgi счастливо
laipa мостки

laipns любезный, приветливый; радушный
laivnieks лодочник
lakats платок
lapa лист
lasīt (lasu, lasīju) читать
latviešu- латышский
lauksaimniecība сельское хозяйство
laulība брак
laulības *только во мн. ч.* бракосочетание, венчание
lāva (pirti) полок (*в бане*)
lazda орешник
l.ēdus лед
lejkaņa лейка
lektors лектор
lēnīgi кротко; смиренно; тихонько
l.ēns медленный; медлительный; тихий
l.epni гордо
l.epnums гордость
l.ēts дешевый
ficis (līči) залив; бухта
līdaka жука
lidmašīna самолет
lidot (lidoju, lidoju) летать
liecināt (liēcīnu, liēcīnāju) свидетельствовать, говорить
lielpils.ēta крупный (большой) город
liels большой
lielums величина; размер
līepziedi липовый цвет
lieste колодка (*сапожная*)
līgava невеста
līksmi весело, радостно
līksms веселый, радостный
liktenis (likteņi) судьба
līmēt (līmēju, līmēju) клеить
līnis (līņi) лень
līpīgs липкий, клейкий
līt (līst, līja) литься; лить; **lietus līst** дождь идет
locekļis (locekļi) член; звено
lūka люк
lūkot (lūkoju, lūkoju) пытаться-попытаться, стараться-постараться; пробовать-попробовать
lurpata тряпка
lūsis (lūši) рысь
lustra люстра
lūzt (lūstu, lūzu) ломаться; ломиться

Ļ

ļaudis только во мн. ч. люди
ļaut (ļauju, ļāvu) позволить-по-
 зволять; разрешить-разре-
 шать

М

mācīt (mācu, mācīju) учить
madara подмаренник
majrozīte роза колючейшая
maijs май
mainīt (mainu, mainīju) менять;
 переменить; сменить-сменять;
 изменить-изменять; менять-
 разменивать
mājamatniecība кустарничество,
 кустарный промысел
mājnieki домашние
mājot (mājo, mājoja) жить,
 обитать
mājsaimniecība домашнее хо-
 зяйство
mākonis (mākoņi) облако; туча
maksāt (maksāju, maksāju) пла-
 тить; стбить
māksla искусство
mākslīgs искусственный
māksliniecisks художественный
mala край; берег; сторона
malacīgi (labi) хорошо
maldīties (maldos, maldījos)
 блуждать, плутать; ошибатъ-
 ся-ошибиться, заблуждаться
malējs мукомол
malka только в ед. ч. дрова
māls глина
maltuve мукомольня
manēža манеж
margarīns маргарин
marka марка
marts март
matemātika математика
materiāls материал
mazb.ērni внуки
maz'liet немножко; малость
mēbele, mēbeles мебель
medīt (medīju, medīju) охо-
 титься
mehānisks механический
meistar darbs мастерская (искус-
 ная) работа; шедевр

meklēšana искание, поиски
meklēt (meklēju, meklēju) ис-
 кать
mellene, mellenes черника
melodisks мелодичный
mēnesis (mēneši) месяц (часть
 года)
mērcēt (mērcēju, mērcēju) вы-
 мочить-вымачивать
m.ēr.ens умеренный
mestrs магистр (рыцарского ор-
 дена в Ливонии)
metro метро
metrs метр
m.ezģis узел
meža cūka кабан
mežmala лесная опушка, опуш-
 ка
miegš сон
mierīgs спокойный
mieži только во мн. ч. ячень
mīglains туманный
migrants мигрант
mīkla загадка
mīksts мягкий
mīla любовь
mīlīgs ласковый; милый, прият-
 ный
mīljons миллион
miltains мучнистый
mīnus минус
minūte минута
mīrušais, mīrušā покойный, по-
 койная
mīt (mīnu, mīnu) топтать; мять
mitekļis (mitekļi) жилище, жи-
 лье
mitināties (mitinos, mitinājos)
 ютиться; обитать
mitoloģisks мифологический
mocīties (mokos, mocījos) му-
 читься
mode мода
model.ētājs модельер
modināt (modīnu, modināju) бу-
 дить; пробудить-пробуждать
mont.ētājs монтажник
motīvs мотив
muļža имение; поместье
murgs, murgi кошмар; бред
mūrēt (mūrēju, mūrēju) муро-
 вать
mūris каменная стена
mūrītis (mūrīši) лежанка (у
 пещки)

mūrniekmeistars каменщик; печ-
ник
mūsējie наши
mūžs vēks; жизнь

N

pabags бедняк, нищий
pags ноготь; коготь; копыто
pākamais, pākamā следующий,
следующая
pākamnedēļ на будущей (на
следующей) неделе
pakts ж. р. ночь
paksmājas только во мн. ч.
ночлег
pasta ноша
pāve смерть
pazis (nāži) нож
**neizmirst (neizmirstu, neiz-
mirsu)** не забыть, не забывать
pecienīgs недостойный; непоч-
тительный; неуважительный
nedēļa неделя
negaidīti неожиданно
negaišs гроза
nēģeris негр
neliels небольшой; незначи-
тельный
nelikt (nelieku, neliku) не за-
ставить-не заставляя
ne'maz несколько, ничуть, сов-
сем не
ne'nieka ничего
nenotikt (nenotiek, nenotika) не
происходить
**neradoties (neradodas, nerade-
vās)** не уродиться
nerareizi неправильно, неверно,
ошибочно
neratikt (neratiku, neratiku) не
нравиться
nerieciešams необходимый
nerast (nerotu, neratu) не
уметь
neslava дурная слава
nest (n.esu, nesu) нести
neticami невероятно, неправдо-
подобно
neturēties (neturos, neturējos)
не держаться
**neuztraukties (neuztraucos, ne-
uztraucos)** не волноваться

nicīgi презрительно, пренебре-
жительно
nodot (nododu, nodevu) пере-
дать-передавать; сдать-сда-
вать
noformējums оформление
noguris усталый
nogurt (nogurstu, noguru) ус-
тат-уставать; утомиться-
утомляться
nogurums усталость, утомление
nojaukt (nojaucu, nojaucu) сне-
сти-сносить
nojume навес
nokaitēt (nokaitēju, nokaitēju)
накалить-накаливать (нака-
лять), раскалить-раскалять
nokaitēts раскаленный, нака-
ленный
nokāst (nokāšu, nokāsu) сце-
дить-сцеживать, слить-сли-
вать
nokavēt (nokavēju, nokavēju)
опоздать-опаздывать; запоз-
дать-запаздывать
nokļūt (nokļūstu, nokļuvu) по-
пасть-попадать; проникнуть-
проникать; очутиться
polaurīt (polauru, polauriju)
похитить-похищать
polauzt (polaužu, polauzu) сло-
мать
polēkt (pol.ecu, polēcu) прыг-
нуть-прыгивать; соскочить-
соскочивать
poliegt (poliedzu, poliedzu) от-
рицать; запретить-запрещать
polikt (nolieku, poliku) поло-
жить-класть; поставить-ста-
вить
poliktava склад; кладовая
polūkot (polūkoju, polūkoju)
приглядеть-приглядывать; об-
любовать-облюбовывать
polūks намерение, цель; умы-
сел
nomāt (nomāju, nomāju) арен-
довать; снимать
**popeldēties (pop.eldos, popeldē-
jos)** выкупаться, искупаться
popietni серьезно
porostīt (porostu, porostīju)
разорить-разорять, опусто-
шить-опустошать; разрушить-
разрушать

popūsties (popūšos, popūtos) вздохнуть-вздохать
porādījums указание; предписание; наставление
porunāt (porunāju, porunāju) условиться-уславливаться; договориться-договариваться
posaukts назван
noskaidroties (noskaidrojas, noskaidrojās) проясниться-проясняться; выясниться-выясняться
noskaņojums настроение
noskatīties (noskatos, noskatījos) смотреть, глядеть
noslēpums тайна; секрет
nostāsts рассказ
nostāties (nostājos, nostājos) встать, стать-становиться
nostiprināt (nostiprinu, nostiprināju) укрепить-укреплять; закрепить-закреплять; упрочить-упрочивать
nosūtīt (nosūtu, nosūtīju) отправить-отправлять; отослать-отсылать
nošņirkstināt (nošņirkstinu, nošņirkstināju) (*zobus*) скрипнуть (*зубами*)
notīkt (notiek, notika) случиться-случаться
notikums событие, происшествие; случай
noturēt (noturu, noturēju) удерживать-удерживать; сдерживать-сдерживать
novembris ноябрь
nozare отрасль
nu ну
numuriņš номерок

O

ods комар
oktobris октябрь
ordenis (ordenī) орден
organizēt (organizēju, organizēju) организовать

P

paātrināt (paātrinu, paātrināju) ускорить-ускорять

paaugstināt (paaugstinu, paaugstināju) повысить-повышать
pacelties (paceļos, pacēļos) подняться-подниматься; возвышаться, выситься
pacīņa пакет, пакетик; пачка
paduse пазуха; подмышка
paeglis (paegli) можжевельник, можжевель
pagrabs погреб
pagrābt (pagrābju, pagrābu) схватить-схватывать; захватить-захватывать
rajautāt (rajautāju, rajautāju) спросить-спрашивать
pakaramais вешалка; плечики
paklājs ковер
pakļauts подчинен
paliels довольно большой
palikt (palieku, paliku) остаться-оставаться; подложить-подкладывать; положить-класть; подставить-подставлять; превратиться-превращаться
palodze подоконник
puteklis (putekļi) пыль
palūgt (palūdzu, palūdzu) попросить
patmazām понемногу, постепенно
patmazs довольно маленький
patmēģināt (patmēģinu, patmēģināju) попробовать, попытаться
pamest (pametu, pametu) бросить-бросать, покинуть-покидать, оставить-оставлять
panākums достижение, успех
paņemt (paņemu, paņemu) взять-брать
papīrs бумага
parādīties (parādos, parādījos) показаться-показываться; появиться-появляться
paraudzīties (paraugos, paraudzījos) посмотреть-поглядеть
pārūve перестройка
pārcelt (pārceļu, pārcēļu) переправить-переправлять, перевести-перевозить; перевести-переводить
pārdošana продажа
pārdošana (veikals) магазин, лавка

pareizs правильный, верный, точный
pārgērbties (pārgērbjos, pārgērbos) переодеться-переодеваться
pāri через; сверх; свыше; выше
pāris пара; несколько
pārklāties (pārklājas, pārklājās) покрыться-покрываться
pārliecināts убежденный, уверенный
pārliet (pārleju, pārlēju) перелить-переливать; залить-заливать
pārraide передача
pārs.egts покрыт; накрыт
pārslēgt (pārsl.ēdzu, pārslēdzu) переключить-переключать
pārsniegt (pārsniedzu, pārsniedzu) превысить-превышать; перевыполнить-перевыполнять
pārstādīt (pārstādu, pārstādīju) пересадить-пересаживать
pārstāvis (pārstāvji) представитель
pārtrūkt (pārtrūkst, pārtrūka) оборваться-обрываться
parūpēties (parūpējos, parūpējos) позаботиться
pārvākties (pārvācos, pārvācos) перебраться-перебираться; переехать-переезжать
pārvalde управление
pārvērsties (pārvērsās, pārvērtās) превратиться-превращаться; измениться-изменяться; преобразиться-преобразиться
pārvietot (pārvietoju, pārvietoju) переместить-перемешать, переставить
pārzināt (pārzinu, pārzināju) ведать, заведовать
pasaka сказка
pasaukt (pasaucu, pasaucu) позвать, кликнуть
pasaule свет; мир
pasaulslavens всемирно известный, с мировой славой
pasē паспорт
pasniedzējs преподаватель
pasniegt (pasniedzu, pasniedzu) подать-подавать; поднести-подносить, преподнести-преподносить; преподавать

paspēlēt (paspēlēju, paspēlēju) проиграть-проигрывать
paspert (pasperu, paspēru) (ar kāju) толкнуть (ногой), пнуть
paspēt (paspēju, paspēju) успеть-успевать, поспеть-поспевать
pastaiņa прогулка
pastaiņāties (pastaiņājos, pastaiņājos) гулять, прогуливаться; погулять, прогуляться; пройтись
pastāstīt (pastāstu, pastāstīju) рассказать-рассказывать
pasūtījums заказ
pasūtīt (pasūtu, pasūtīju) заказать-заказывать
pats сам; самый
pavēle приказ; приказание
pavērst (pavēršu, pavērsu) обратиться-обращать; направить-направлять
pavērt (paveru, pavēru) приоткрыть-приоткрывать
pavīpsnāt (pavīpsnāju, pavīpsnāju) усмехнуться, ухмыльнуться
pavizināties (pavizinos, pavizinājos) покататься, прокатиться
raziņa знакомый, знакомая
pēcs через, спустя; после
pēckara- послевоенный
pedagoģija педагогика
p.ēdas мн. ч. след; следы
p.eldbaisns плавательный бассейн
p.eldbikses *только во мн. ч.* плавки
p.eld.ētāja пловчиха
pele мышь
p.el.ēks серый
peļķe лужа
penālis (penāji) пенал
peonija пион
p.ērkons гром
p.ērņ в прошлом году
p.ēršanās (pirti) парение, парка (*веником*)
pērties (peros, pēros) париться (*веником*)
pētījums исследование
pīcaugums прирост; увеличение; рост

piedalīties (piedalos, piedalījos) участвовать
 piedzīvojums приключение
 pieiet (pieeju, piegāju) подойти, подходить
 pieaugušais взрослый
 piecdesmit пятьдесят
 piecdesmitā пятидесятая
 piecdesmitais пятидесятый
 piecgade пятилетка
 piecpadsmit пятнадцать
 piecpadsmitā пятнадцатая
 piecpadsmitais пятнадцатый
 piedalīties (piedalos, piedalījos) участвовать
 piedauzīt (piedauzu, piedauzīju) постучать, стукнуть
 piederēt (piederu, piederēju) принадлежать
 piedurkne рукав
 piedzīvojums приключение
 piegl. eznot (piegl. eznoju, piegl. eznoju) пририсовать
 piejūra приморье
 pieklājīgs приличный, вежливый
 piekraste побережье, берег
 piektdien в пятницу
 piektdiena пятница
 pielaišt (pielaižu, pielaidu) допустить-допускать; (*ugunt*) поджечь-поджигать
 pielikt (pielieku, pieliku) прибавить-прибавлять, добавить-добавлять
 piemiņa память
 pienākt (pienāku, pienāku) подойти-подходить; прибыть-прибывать; прийти-приходить
 piepils.ēta пригород
 pieskarties (pieskaros, pieskāros) прикоснуться-прикасаться, коснуться-касаться, дотронуться-дотрагиваться
 piespiest (piespiežu, piespiedu) прижать-прижимать; придавить-придавливать; принудить-принуждать; вынудить-вынуждать
 pietīprināt (pietīprinu, pietīprināju) прикрепить-прикреплять; крепить
 pietiekams, pietiekošs достаточный

pletrūkt (pietrūkst, pietrūka) не хватить, не хватать
 pievienoties (pievienojos, pievienojos) присоединиться-присоединяться; примкнуть-примыкать
 pievilcīgs привлекательный
 pile утка
 pilnveidoties (pilnveidojos, pilnveidojos) усовершенствоваться-совершенствоваться
 pils ж. р. дворец; замок
 pilskalns городище
 pinums плетение
 pipari мн. ч. перец
 piparkūka пряник
 pircējs покупатель
 pirkstgali мн. ч. кончики пальцев; **pacelties uz pirkstgaliem** встать на цыпочки
 pirkt (pērku, pirku) покупать
 pirkums покупка
 pirmdien в понедельник
 pirmdiena понедельник
 pirms до; перед
 pirts ж. р. баня
 plākāts плакат
 planieris планер
 plantācija плантация
 platība площадь
 plats широкий
 plēst (plēšu, plēsu) рвать; драть
 plīts ж. р. плита
 pludmale пляж
 plus плюс
 plūst (plūst, plūda) течь; литься
 plāpāt (plāpāju, plāpāju) болтать
 plaut (plauju, plāvu) косить; жать
 plava луг
 politisks политический
 popularitāte популярность; известность
 populārs популярный
 portrets портрет
 praktika практика
 prast (protu, pratu) уметь
 pret против
 priecīgs радостный
 priede сосна
 priekšā перед; впереди
 priekšīņa сени; (*pirts*) предбанник
 priekšm.ets предмет

priekšpils.ēta предместье
procents процент
progress прогресс
problēma проблема
pulkstenis (pulksteņi) часы
puse половина; сторона
pus'otra полтора, полторы

R

radio радио
ragana ведьма
rakstains узорчатый, узорный
rāpties (rāpjos, rāpos) лезть;
взбираться, карабкаться, влезать
rasējums чертеж
rasties (rodas, gadās) появиться-появляться; явиться-являться; возникнуть-возникать; образоваться-образовываться
rāte ратуша (*орган городского самоуправления*)
raudāt (audu, gaudāju) плакать
raudzīties (raugos, gaudzijos) смотреть, глядеть
ražot (ražoju, gažoju) производить
realizēt (realizēju, realizēju) реализовать, осуществить-осуществлять; претворить-претворять в жизнь
recepte рецепт
reibt (reibstu, reibu) кружиться (*о голове*); хмельть; пьянеть
reize раз; очередь
rēķināt (rēķinu, rēķināju) считать; решать
relatīvs относительный
remontbrigāde ремонтная бригада
repertuārs репертуар
r.ētāk реже
r.eti редко
rezidence резиденция
riets закат; заход
risināt (risinu, risināju) решать
rīss, rīsi рис
rīt завтра
rītdiena завтрашний день
rituāls ритуал
rokasbumba ручной мяч; гандбол

rūgušpiens простокваша, кислое (квашенное) молоко
runcis (runci) кот
rūpes *только во мн. ч.* забота, заботы; хлопоты
rūpība заботливость; тщательность
rūpniecība промышленность

S

saaukstēties (saaukstējos, saaukstējos) простудиться-простужаться
sabāzt (sabāžu, sabāzu) засунуть-засовывать
sabērt (saberu, sabēru) ссыпать-ссыпать; насыпать-насыпать
sabūvēt (sabūvēju, sabūvēju) настроить-настраивать
sacelties (saceļos, sacēļos) подняться-подниматься; встать-вставать
sacept (sac.epu, saceru) прожарить-прожаривать; запечь-запекать
sacerēt (saceru, sacerēju) сочинить-сочинять; написать-писать
sacīkstes *только во мн. ч.* состязания, соревнования
sacīt (saku, sacīju) сказать-говорить
sadalīt (sadalu, sadalīju) разделить-разделять, поделить; делить, подразделить-подразделять
sadraudzēties (sadraudzējos, sadraudzējos) сдружиться-сдружаться, подружиться
sadzīt (sadz.enu, sadzinu) согнать-сгонять; загнать-загонять
sagaidīt (sagaidu, sagaidīju) дожидаться; ожидать, ждать; встретить-встречать
sagriezt (sagriežu, sagriežu) разрезать-разрезать; нарезать-нарезать; порезать; изрезать-изрезывать
saimnieks хозяин
saites *мн. ч.* связь, узы
sajaukt (sajaucu, sajaucu) смешать-смешивать, перемешать-

перемешивать; перепутать-перепутывать; спутать-спутывать

sajust (sajūtu, sajutu) ощутить-ощущать; почувствовать-чувствовать, почуять

sakāmvārds пословица

sakaūt (sakaūju, sakāvu) нанести-наносить поражение; разбить-разбивать

salabot (salaboju, salaboju) исправить-исправлять; поправить-поправлять; починить

saliet (saleju, salēju) вылить-выливать; слить-сливать; разлить-разливать; облить-обливать; полить-поливать

sals мороз

sāls соль

samaksāt (samaksāju, samaksāju) заплатить, уплатить-уплачивать; расплатиться-расплачиваться

sameklēt (sameklēju, sameklēju) разыскать-разыскивать; отыскать-отыскивать, подыскать-подыскивать; достать-достать

sapāksme совещание

saņemšana взятие; получение; встреча, прием

saņemt (saņemu, saņēmu) взять-брать; забрать-забирать; получить-получать; принять-принимать, встретить-встречать

sāns бок

saplaukt (saplaukst, saplauka) распуснуться-распускаться; расцвести-расцветать (*в большом количестве*)

sarņot (sarņoju, sarņoju) видеть во сне, видеть сон; мечтать

saprast (saprotu, sapratu) понять-понимать

saprotams конечно, понятно; понятный

sarakstīties (sarakstos, sarakstījos) переписываться

sārts алый

sarunāt (sarunāju, sarunāju) сговориться-сговариваться; договориться-договариваться; наговорить

sasist (sasiņu, sasiņu) разбить-разбивать; побить; ушибить-ушибать

sastāties (sastājas, sastājās) стать-становиться

satikt (satieku, satiku) встретить-встречать; ужиться-уживаться, ладить

saturs содержание

sauja горсть; пригоршня

saukt (saucu, saucu) звать; призывать; кричать; называть

sauss сухой

sautēšanās парение (*в бане*)

sautēts пареный, распаренный; тушеный

savāds странный

savdabīgs своеобразный

savlaicīgi своевременно

savstarpējs взаимный

sazvanīties (sazvanos, sazvanījos) созвониться-созваниваться

sēdēt (sēžu, sēdēju) сидеть

segties (s.edzos, sedzos) накрываться; покрываться; стлаться

sējums том

s.ēkla семья

sekste грёбень

sencis (senči) предок

septembris сентябрь

septiņdesmit семьдесят

septiņdesmitā семьдесятая

septiņdesmitais семьдесятый

sērija серия

siers сыр

sīkprece только во мн. ч. мелкий товар

sīkspārnis (sīkspārņi) летучая мышь

sīkt (sīc, sīca) жужжать, пилать

sildīt (sildu, sildīju) греть, нагревать

sils бор

simt, simts сто

simtā сотая

simtais сотый

sipoli лук

sirmgalvis (sirmgalvji) старик, старец

sirms седой

sīrsnīgi сердечно; задушевно, искренне

skatāk громче

skanēt (skan, skanēja) звучать; звенеть; раздаваться; доноситься
skanīgs звонкий, звучный
skanĀdarbs музыкальное произведение, композиция
skrots ж. р. дробина
skulptors скульптор
skulptūra скульптура
skumjš печальный, грустный; тоскливый
skurstenis (skursteņi) дымовая труба
slaiks, slaidis стройный
slapjš мокрый
slaucīt (slauku, slaucīju) вытирать; мести, подметать
slēgts закрытый
slimība болезнь
smagi тяжело; тяжко
smags тяжелый; тяжкий
smarža запах, аромат
smaržot (smaržo, smaržoja) пахнуть, благоухать
smieties (smejos, smējos) смеяться
smilts, smiltis ж. р. песок
solis (soļi) шаг
solo соло
spainis (spaiņi) ведро
spalva перо
spānis (spāņi) испанец
spāniski по-испански
speciāls специальный
spēcīgs сильный, крепкий; мощный
spēks сила
speķis сало (свиное), шпик
spēle игра
spīdēt (spīd, spīdēja) блестеть; светить; светиться
spiest (spiežu, spiedu) давить; жать; заставлять, принуждать, вынуждать
spietot (spieto, spietoja) роить-ся (о пчелах)
spilvens подушка
spoži ярко; блестяще
sprakšķēdams треща, потрескивая
spuldze электрическая лампочка
stādīties: stādīties (stādos, stādījos) priekšā представиться-представляться (знакомясь)

stāds растение
staigāt (staigāju, staigāju) ходить; расхаживать; похаживать
stallis (stallī) конюшня
stārķis аист
starp (starpā) между; меж; среди; среди
stāvēt (stāvu, stāvēju) стоять
stāvs этаж
stendere косяк
stiklis стекло
stipri сильно; крепко; громко
stiprs сильный; крепкий
straume течение; поток
strazds скворец
strēlnieks стрелок
stūre руль
sudrabegle ель серебристая; ель колючая (голубая)
sūna (sūnas) мох
svārki только во мн. ч. пиджак; юбка
sveiciens привет, поклон; приветствие
sveiki! здравствуй!; здравствуй-те!; до свидания!; прощай!; прощайте!
sveikt (sveicu, sveicu) приветствовать
svēts святой
svilpot (svilpoju, svilpoju) свистать, свистеть; насвистывать
svinēt (svīnu, svīnēju) праздновать

S

šaujamlūka бойница; амбразура
šauties (šaujas, šāvās) ārā выскакивать (выбегать)
šautuve тир
šķērslis (šķēršļi) препятствие; преграда; помеха
šķirne сорт; порода
šķīvis (šķīvji) тарелка
šķūnis (šķūņi) сарай
šoseja шоссе
šūna клетка; ячейка
šūpoties (šūpojos, šūpojos) качаться; покачиваться
šūpulis (šūpuļi) колыбель

Т

tabakdoze табакерка
taciņa тропинка
tā d.ēv.ētais так называемый
tāfele доска
tagadējais теперешний, нынешний; настоящий; современный
taisnība правда
tak (taču) же; ведь
talka толока; **sestdienas talka** субботник; **svētdienas talka** воскресник
tāls далекий; дальний
tālrunis (tālruņi) телефон
tālskatis бинокль; подзорная труба
tapa втулка, затычка
tapetes только во мн. ч. обои
tapt (top, tapa) (rasties) создаваться-создаться; стать-становиться
tārps червь
tauki только во мн. ч. жир; жиры; сало
taukšķēt (taukšķēju, taukšķēju) (zirņus) жарить, поджаривать
tautsaimniecība народное хозяйство
tecēt (t.eku, tecēju) течь; протекать; быстро идти
tehnika техника
tehnikums техникум
tehnisks технический
teicami отлично, превосходно; похвально
teļš теленок
teiksmains сказочный
telpa помещение
temperamentīgs темпераментный
temperatūra температура
te'pat тут же; здесь же
ticēt (ticu, ticēju) верить
tiesība, tiesības право; права
tieši прямо; непосредственно; ровно, точно, как раз
tilts мост
tips тип
tirdzniecība торговля
tīrgus рынок; базар
tīrība чистота
tīrīt (tīru, tīrīju) чистить

tornis (torņi) башня; вышка; ладья
forte порт
tramvajs трамвай
transports транспорт
trauks сосуд; посуда
trausls хрупкий; ломкий
trešdien в среду
trešdiena среда
trīspadsmit тринадцать
trīspadsmitā тринадцатая
trīspadsmitais тринадцатый
trolejbuss троллейбус
trūkt (trūkst, trūka) (nepietikt) не хватать, недоставать; (ne-būt) отсутствовать
tualete туалет
tukšs пустой
tūkstošis (tūkstoši), tūkstoš тысяча
tume отвар
tur'pat там же; почти; без малого
turpinājums продолжение
turpināt (turpinu, turpināju) продолжать-продолжить
turpināties (turpinās, turpinājās) продолжаться-продолжиться; длиться-продлиться
tuvākais, tuvākā ближайший, ближайшая
tuvošanās приближение

У

ūdens вода
uguns ж. р. огонь
ūpis (ūpj) филин
uzaicināt (uzaicīnu, uzaicināju) пригласить-приглашать
uzbērt (uzberu, uzbēru) насыпать-насыпать; посыпать-посыпать
uzbrukums нападение; наступление, атака
uzcelt (uzceļu, uzcēlu) поднять-поднимать; построить
uzdāvināt (uzdāvinu, uzdāvināju) подарить, дарить
uziet (uzeju, izgāju) найти-находить
uzlaikot (uzlaikoju, uzlaikoju)

примерить-примерять, померить
uzlēkt (uzlēcu, uzlēcu) вско-
 чить-вскакивать; взойти-всхо-
 дить (о светилах)
uzmanība внимание; вниматель-
 ность; осторожность
uzmanīgi внимательно; осто-
 рожно
uzmest (uzmetu, uzmetu) на-
 бросить-набрасывать; (*garu*)
 поддать (*napu*)
uzņemts принят
uzraudzīt (uzraugu, uzraudzīju)
 надзирать, наблюдать, смот-
 реть
uzskatīt (uzskatu, uzskatīju)
 счесть-считать, полагать
uzspēlēt (uzspēlēju, uzspēlēju)
 сыграть
uzstādīt (uzstādu, uzstādīju)
 установить-устанавливать; по-
 ставить-ставить
uzticēt (uzticu, uzticēju) дове-
 рить-доверять; поверить-по-
 верить; вверить-вверять
uzturēties (uzturos, uzturējos)
 находиться; пробыть
uzturs питание, пища
uzturvielas пищевые вещества
uzvara победа
uzvalks костюм
uzvarētājs победитель
uzzināt (uzzinu, uzzināju) уз-
 нать-узнавать; разузнать-раз-
 узнавать

V

vainīgs виновный, виноватый;
 повинный
vairākkārt неоднократно, мно-
 гократно, несколько раз
vajadzēt (vajag, vajadzēja)
 быть нужным, быть необхо-
 димым; требоваться
vajadzība потребность, надоб-
 ность, нужда
vajadzīgs нужный, необходи-
 мый
**vakariņot (vakariņoju, vakari-
 ņoju)** ужинать
vāks крышка; обложка
vākt (vācu, vācu) собирать

valguins влага; прибрежная ог-
 мель (*моря*)
valnis (vaļņi) вал
vaiļā, atvērts открыт
vanagzirņi мышинный горошек
vanņa ванна
varde лягушка
var'būt может быть
vārda diena именины
vārds слово; имя; **vārdu savie-
 nojums** словосочетание
varēt (varu, varēju) мочь-
 смочь
vārit (vāru, vāriju) варить; ки-
 пятить
varonis (varoņi) герой
vārti только во мн. ч. ворота
v.ecums старость; возраст
v.ed.ekla невестка, сноха
veidoties (veidojas, veidojās)
 образоваться; образовывать-
 ся; создаваться; складываться;
 формироваться
veikt (veicu, veicu) выполнить-
 выполнять; проделать-проде-
 лывать; сделать-делать
veikties (veicas, veicās) вести-
 повести; удаваться, спориться
vēlēties (v.ēlos, vēlējos) желать
v.ēlns черт, дьявол, бес, сатана
v.ēls поздний; **ir jau v.ēls** уже
 поздно
velties (velas, vēlās) катиться
velve свод
vērtēt (vērtēju, vērtēju) оцени-
 вать; расценивать; давать
 оценку; ценить
vērtīgs ценный
veselība здоровье
veselīgs здоровый
v.es.els здоровый
vest (v.vedu, vedu) вести; везти
vēsts ж. р. весть, известие
v.ēstule письмо
v.ēsture история
v.ezums воз
vidus середина, середина
viduvēji посредственно
vidzemnieks житель Видземе;
 уроженец Видземе
vienāds одинаковый
vienīgi единственно, только,
 лишь, только лишь
vienīgais, vienīgā единственный,
 единственная

vienkārsī просто; попросту
vienpadsmit одиннадцать
vienpadsmitā одиннадцатая
vienpadsmitais одиннадцатый
vieslīdis (viesmīļi) официант
viesoties (viesojos, viesojos) го-
 стить, быть в гостях
vieta место
vilks волк
viltus ложь; коварство
vīns вино
vīnoga, vīnogas виноград
vīrsdrēbes *только во мн. ч.*
 верхняя одежда
visāds всякий, всевозможный;
 всяческий
vis'apkārt кругом, вокруг
visgaršīgākais, visgaršīgākā са-
 мый вкусный, самая вкусная
vispopulārākais, vispopulārākā
 самый популярный, самая по-
 пулярная
visstiprākais, visstiprākā самый
 сильный (крепкий), самая
 сильная (крепкая)
vitamins витамин
vītenaugs вышедшее растение
vīzināt (vīzēt, vīzināju) ка-
 тать

Z

zagties (zogos, zagos) красться
zāģēt (zāģēju, zāģēju) пилить
zaļgans зеленоватый

zaļumballe гулянье, бал (*в зе-
 лени, на открытом воздухе*)
zagties (zagojas, zagojās) вет-
 виться; разветвляться
zēllis (zēļi) подмастерье; под-
 ручный
zemēne низменности; низина
zemesrieksts земляной орех,
 арахис
zemnieks крестьянин
zibens молния
ziedonis (ziedoni) (pavasaris)
 весна
Ziemassvētki Рождество
zilene, zilenes голубика
zīle синица
zīme знак
zīnāms известный
ziņa известие, весть; сообщение;
 сведение
ziņot (ziņoju, ziņoju) сообщать;
 докладывать-доложить; доне-
 сти
zīrgs лошадь; конь
zivs, zivis *ж. р.* рыба
zoss *ж. р.* гусь
zutis (zuši) угорь
zvejnieks рыбак
zvēdētis швед

Z

žurka крыса

Ģeogrāfiskie nosaukumi Географические названия

Amerika Америка
Holande Голландия
Itālija Италия
Kamčatka Камчатка

Prūsija Пруссия
Spānija Испания
Tallina Таллин
Vācija Германия

Содержание

Занятие 1	3
Глаголы III спряжения в будущем времени	
Спряжение глагола <i>doties</i>	
Занятие 2	12
Предлоги, требующие родительного падежа (<i>genitīvs</i>)	
Занятие 3	27
Глаголы III спряжения в настоящем, прошедшем и будущем времени	
Занятие 4	44
Предлоги, требующие винительного падежа	
Занятие 5	55
Числительные 1—100. Который час?	
Диалог	69
Обобщение грамматических вопросов	74
Занятие 6	77
Глаголы I спряжения в настоящем, прошедшем и будущем времени	
Занятие 7	94
Существительные женского рода, которые в <i>Nominatīvs</i> оканчиваются на <i>-e</i> и <i>-s</i>	
Занятие 8	105
Существительные мужского рода, которые в <i>Nominatīvs</i> оканчиваются на <i>-us</i> и <i>-is</i>	
Занятие 9	116
Обращение (<i>Vokatīvs</i>)	
Занятие 10	126
Числительные от 101 до 1 000 000	
В котором часу?	
Диалог	134
Обобщение грамматических вопросов	136
Латышско-русский алфавитный словарь	156

Стелле А. и др.

- С 792** Изучаем латышский язык: Пособие для начинающих (второй этап обучения) / Стелле А., Страуме А., Лиепиньш П.; Ил. Г. Берзиньш. — Рига: Звайгзне, 1990. — 176 с.: ил.
ISBN 6-405-00731-5

Пособие предназначено для тех, кто желает овладеть латышским языком самостоятельно. Данная книга является второй из задуманного авторами цикла подобных работ и адресована начинающим. В нее включена лексика, необходимая для понимания простейших текстов, отрабатываются основные грамматические правила и конструкции, формулы этикета. Занятия содержат также тексты и некоторые упражнения.

